

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, 1. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1977 | ΑΡΙΘ. 1-2

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ *

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθμ. { Πρωτ. 6052
Διεκπ. 2789

Αθήνησι τῇ 17-12-1976

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριάρχᾳ, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφε καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν Μετρίότητος, κύριε Δημήτριε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιώτητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐπέστη ἡ μεγάλη εὐορτή, ἡ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἀρχή. Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε, ψάλλωμεν ἐκδιηγούμενοι τὸ παρὸν μυστήριον, δι' οὗ ἐνηνθρώπησε καὶ ὁ εἰς Αὐτὸν πιστεύων ἄνθρωπος τῆς φθορᾶς τῶν νεκρῶν ἔργων ἡλευθερώθη, καὶ ὑψώθη καὶ ἐθεώθη. Καὶ ὅλη ψυχῇ καὶ διανοίᾳ, καρδίᾳ καὶ χεῖλεσι, δοξάζωμεν τὸν ἐπιφανέντα Θεόν, τὸν τῷ φωτὶ τῆς γνώσεως Αὐτοῦ, ἧς φέρτερον οὐδέν, τὰ πάντα φαιδρύναντα.

* Ὅμοια Γράμματα ἀπεστάλησαν καὶ πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς Ὁρθόδοξους Πατριάρχας καὶ τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Ὁρθόδοξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Τοῦτον δὲ προορώμενοι καὶ περισσώτερος ἀγαπῶντες τοὺς τῆς παρατάξεως Αὐτοῦ ἱερώς προεζάρχοντας, εὐφροσύνως καὶ μετ' ἀγάπης ἐν Αὐτῷ πλείστης εὐορτίως τὴν Ὑμετέραν κατασπαζόμεθα σεβασμίαν ἡμῖν Μεγάλῃν Ἀγιωσύνην καί, τὰς ὁσίας καὶ εὐπροσδέκτους Αὐτῆς ἐπικαλούμενοι προσευχὰς ὑπὲρ τ' ἑαυτῶν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας Ἐκκλησίας, ὁλοφύχως εὐχόμεθα, ὅπως ὁ ἐκ Παρθένου τεχθεὶς σθενοῦ Ὑμᾶς ἐν πᾶσι καὶ ἀναδεικνύων «Λύχνον καίόμενον καὶ φαίνοντα» δι' Ὑμῶν ποιμαίνῃ τὴν Ἀγίαν Αὐτοῦ ἐκλογάδα κατὰ τε τὸν ἐπ' αἰσίοις ἐπανατελοῦντα νέον ἐνιαυτὸν τῆς ἀπείρου Θείας χρηστότητος καὶ πάντα τὸν χρόνον τῆς ἐπὶ γῆς παροικίας Ὑμῶν, ἣν καὶ εὐχόμεθα μηκίστην ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἐμπεπιστευμένου τῇ Ὑμετέρᾳ κηδεμονίᾳ εὐσεβοῦς λαοῦ καὶ δόξαν τοῦ δι' ἡμᾶς δούλου μορφὴν λαβόντος Κυρίου τῆς Δόξης.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ αὐθις εὐορτίως Ὑμᾶς κατασπαζόμενοι μετὰ τῆς ἐποφειλομένης ἀγάπης καὶ τιμῆς διατελοῦμεν

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας χάριν καὶ εὐλογίαν παρὰ τοῦ ἐν Βηθλεὲμ τεχθέντος Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ὁ Χριστὸς ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ἦτο, εἶναι καὶ θὰ εἶναι. Ἦτο τὰ πρῶτα Χριστούγεννα, εἶναι αὐτὰ τὰ Χριστούγεννα, θὰ εἶναι ὅλα τὰ Χριστούγεννα ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κόσμου.

Τὸ μήνυμα τοῦτο μεταδίδομεν πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν, τοὺς συμποιμένους, τὸν ἱερὸν κλῆρον, τοὺς πιστοὺς τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὸν κόσμον ὅλον.

Κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην νύκτα τῶν Χριστουγέννων, ἀπὸ τοῦ ταπεινοῦ Πατριαρχικοῦ ἡμῶν Οἴκου τοῦ Φαναρίου—Φάτνην τῆς Ὁρθοδοξίας—συναπτόμεθα πρὸς τὴν Φάτνην τῆς Βηθλεὲμ, πρὸς τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ποιμένους καὶ τοὺς ἐξ ἀνατολῶν μάγους, καί, τὴν ταπεινῶσιν τοῦ Θεοῦ προσκυνοῦντες, ἀναγόμεθα ἑκθαμβοὶ καὶ ἐν κατανύξει εἰς τὴν μεγάλην θεωρίαν τοῦ ἀφράστου μυστηρίου τῆς θείας οἰκονομίας.

Λοιπὸν, καλοῦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πάντας ὅπως, ἐξερχόμενοι ἐξ ἑαυτῶν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου, ὅμως ἐν τῷ ἰδίῳ του τόπῳ ἕκαστος καὶ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, λατρεύσωμεν τὸ θεῖον τῶν Χριστουγέννων μυστήριον.

Ὁ Θεὸς γίνεται ἄνθρωπος, καὶ παραμένει εἰς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου Θεάνθρωπος ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Τοῦ Θεανθρώπου τούτου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μένοντος ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν καὶ σὺν ἡμῖν, Σῶμα Θεανθρώπινον εἶναι ἡ Ἐκκλησία.

Τοῦτο διεκηρύξαμεν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὡς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὁμοφώνως καὶ παγκοίνως, πρὸς τὸν κόσμον ὅλον ἀπὸ τῆς Πρώτης Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διάσκεψως, τῆς ὁποίας ἔργον καὶ σκοπὸς ἦτο ἡ ταχύτερα καὶ συστηματικώτερα προπαρασκευὴ τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ Ἀγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τί; Πρὸς ὅ,τι καὶ τὰ Χριστούγεννα: Δηλαδή ὁ ἄνθρωπος, ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, ὁ πάντοτε ἄνθρωπος.

Δι' αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐνανθρωπίζεται. Δι' αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία Του ὑπάρχει. Δι' αὐτὸν ἡ Ὁρθοδοξία συνέρχεται εἰς Σύνοδον. Ὅχι μόνον διὰ τὸν Ὁρθόδοξον ἄνθρωπον, ὄχι μόνον διὰ τὸν ἐν γένει Χριστιανὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ διὰ τὸν κάθε ἄνθρωπον. Διότι ὁ Χριστὸς ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἐτέχθη ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας ἐν τῇ πόλει Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου, δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διότι «τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστὸς» (Κολ. 3,11).

Ὡς ἐκ τούτου ἡ Πρώτη Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν, ὅπως ἡ Ἀγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀντιμετωπίσῃ εὐθαρσῶς τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα τῆς διὰ τὴν ἀρτιωτέραν λειτουργίαν τοῦ θεοῦδρότου θεσμοῦ τῆς, τὰ ζωτικὰ προβλήματα τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ πληρώματός τῆς, ὅπως ἀναπτύξῃ τὴν δραστηριότητά τῆς πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος, διὰ κοινὴν χριστιανικὴν, ἐν πλήρει τελικῶς κοινωνίᾳ, μαρτυρίαν πρὸς τὸν

ΕΟΡΤΙΟΝ ΜΗΝΥΜΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΓΕΝΝΩΝ 1976

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα
τῆς 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν

Τέκνα 'Ημῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Τοῦ μεγάλου σταθμοῦ τῆς δημιουργίας
τὴν ἱερωτάτην ἀνάμνησιν ἐορτάζομεν, ἐπὶ
τῇ χαρμολύτῃ ἐπετείῳ τῆς ἐπὶ γῆς ἀνερμη-
νεύτου 'Επιφανείας τοῦ 'Ανάρχου Θεοῦ.

Ὁ σταθμὸς ἐκεῖνος ἐν τῇ ῥοῇ τῶν αἰώνων
ἦτο τὸ ἔσχατον ὄριον τῆς ἀνθρωπίνης κατα-
πτώσεως καὶ ἡ ἀναγκαία στιγμή τῆς σωτη-
ρίου παρεμβάσεως τῆς θείας ἀγάπης, πρὸς

ἀναγέννησιν καὶ περίσωσιν τῆς ἀνθρωπίνης
προσωπικότητος, ὡς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ καὶ
κορωνίδος τῆς δημιουργίας.

Αὐτῆς τῆς ἀπαρχῆς τῆς σωτηρίου ἀνα-
γεννήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τὸ παναρ-
μόνιον μήνυμα ἐξαγγέλλουν οἱ οὐρανοὶ καὶ
ὕμνοισιν Ἄγγελοι ὑπεράνω τοῦ Σπηλαίου
κατὰ τὴν Ἁγίαν Νύκτα τῆς Βηθλεέμ, διὰ τῆς
ἐν Αἰκλῶ καὶ ἐν Φάτνῃ ἀλόγων σμικρύνσεως
τοῦ ἀπείρου Θεοῦ εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Παρθένου
Μαριὰμ Τεχθὲν Θεῖον Βρέφος.

Καὶ ἀγάλλονται οἱ οὐρανοὶ καὶ χαίρει ἡ
Κτίσις ὅλη δικαίως, διότι ἐτερματίσθη ἡ

κόσμον καὶ εὐαγγελισμὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ συγ-
χρόνως ὅπως συνεργασθῇ καὶ μεθ' ὅλων τῶν
θρησκείων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ πραγματο-
ποιηθῇ τὸ εὐαγγέλιον τῶν Χριστουγέννων, ἡ
ἐπὶ γῆς εἰρήνη, καὶ ἡ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία,
καὶ νὰ δοξασθῇ ὁ ἐν ὑψίστοις Θεός.

Τὸ ἱερὸν καὶ ὑψηλὸν τοῦτο πανορθόδο-
ξον φρόνημα ἐρμηνεύοντες καὶ ἐπιθυμοῦντες
νὰ καταστῇ αὐτὸ συγκεκριμένον εἰς τὸν κό-
σμον, τὸ ταχύτερον καὶ ἐνεργῶς, κατὰ τὴν
ἁγίαν ταύτην νύκτα τῶν Χριστουγέννων ἐξερ-
χόμεθα τῆς περιοχῆς τῶν ἀπλῶν εὐχῶν, καὶ
προτείνομεν καὶ κηρύττομεν ἀπὸ τοῦ Οἴκου-
μενικοῦ τούτου Θρόνου τὸ ἐνώπιον ἡμῶν ἀνα-
τέλλον νέον ἔτος 1977 ὡς ἔτος πλήρους θρη-
σκευτικῆς ἐλευθερίας, ἀνεξιθρησκείας, συν-
εργασίας ὅλων τῶν θρησκειῶν ὑπὲρ τοῦ ἀν-
θρώπου, καὶ ἰδιαίτερος ὡς ἔτος καταπολεμή-
σεως τῆς μεγάλης ἀμαρτίας ποὺ μαστίζει
τὴν ἀνθρωπότητα, ἥτοι τοῦ θρησκευτικοῦ
φανατισμοῦ.

Ὅθεν, καλοῦμεν ἅπαντας τοὺς ἀδελφοὺς
ἡμῶν Ἀρχηγούς ὅλων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκ-
κλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, ἐξ Ἰσου ὅλους τοὺς
'Αρχηγούς τῶν διαφόρων θρησκειῶν ἀδια-

κρίτως, τοὺς Διεθνεῖς Ὁργανισμούς, τὰ Πνευ-
ματικά Ἰδρύματα, τοὺς Ἀρχηγούς τῶν Κρα-
τῶν, τοὺς ὑπευθύνους διὰ τὴν εἰρήνην, τὴν
ἀνάπτυξιν καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν λαῶν αὐ-
τῶν, ὅλους τοὺς πνευματικούς καὶ διανοου-
μένους ἀνθρώπους πάσης νοστοπίας καὶ κα-
τευθύνσεως, εἰς μίαν κοινὴν προσπάθειαν
κατὰ τὸ ἔτος 1977 διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς
πλήρους θρησκευτικῆς ἐλευθερίας εἰς τὸν κό-
σμον, τῆς ἀνεξιθρησκείας, καὶ τῆς ἀπαλεί-
ψεως τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ εἰς τὸν
κόσμον.

Ταῦτα ἀπὸ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Με-
γάλης Ἐκκλησίας προσφθεγγόμενοι ὑμῖν ἐπὶ
τοῖς Χριστουγέννοις, ἀπονέμομεν ἅπασιν τὴν
Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογία καὶ, εὐχόμενοι
τὸ ἀνατέλλον νέον ἔτος εἰρηνικὸν καὶ σωτή-
ριον δι' ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους, ἐπικαλού-
μεθα ἐπὶ τὸν κόσμον ὅλον τὴν φιλάνθρωπίαν
καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τῶν Χριστουγέννων.

Χριστούγεννα 1976

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

ἀγωνιώδης προσμονή τῶν ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου διαβιούντων ἀχθοφόρων τῆς δυστυχίας καὶ τοῦ πόνου. Καὶ ὡς ὁ 'Ιορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, ὁρῶν τὸν ἀόρατον ὁραθέντα, τὸν Κτίστην σαρκωθέντα, τὸν Δεσπότην ἐν Δούλου μορφῇ, οὕτω καὶ τὸ ἔμψυχον λογικὸν πλᾶσμα, ἐκ τῆς ὑλόφρονος πορείας, καλεῖται νὰ στραφῇ εἰς τὰ ὀπίσω, ἐπὶ τὴν πηγὴν τῶν θείων ναμάτων, ὡς υἱὸς καὶ πάλιν οὐριοδρομῶν πρὸς τὰ ὕψη τῆς πνευματικῆς του πατρίδος.

«*Ἰδοὺ γάρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἐστὶ παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ*», εἶναι τὸ χαρμόσυνον μῆνυμα τῶν οὐρανῶν διὰ τοῦ 'Αγγέλου πρὸς τοὺς ἀγραυλοῦντας ποιμένας, πρὸς τοὺς μοχθοῦντας ἐν ἀγωνίᾳ διὰ τὸν ἐπιούσιον στρατοκόπου τῆς παγωμένης ἐκείνης Νυκτὸς τῆς ἀνθρωπότητος. Μῆνυμα, τὸ ὁποῖον ὁ ὕμνος τῆς στρατιᾶς τῶν 'Αγγέλων καὶ ἡ 'Εκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας θὰ διασαφηνίζῃ μὲ τὸ βαθυστόχαστον κήρυγμα: «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*».

Αὐτὴν τὴν ἐπὶ γῆς εἰρήνην ποθεῖ σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης.

Ὑπὲρ αὐτῆς δέεται ἡ στρατευομένη τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησία πρὸς τὸν οὐράνιον Δημιουργόν: «*εἰρήνῃ τῷ κόσμῳ σου δώρησαι*».

Αὐτὴν τὴν εἰρήνην, ὡς σημαίαν πανηγυρισμοῦ τῆς 'Εορτῆς τῶν Χριστουγέννων, καλούμεθα νὰ ὑψώσωμεν, ἀγαπητοί, πάντες οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ τῆς γῆς, καὶ τὸ ὑψίστον εὐτυχίας καὶ χαρᾶς νόημά της νὰ ὑλοποιήσωμεν, δι' ὅλων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν μέσων, εἰς ἔργον· ἔργον καὶ ἐπίτευγμα βαρὺ καὶ κοπιῶδες, ἀλλ' ὑπέροχον ἀγαθὸν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, μὲ ἐκλεκτὸν ἀλληλένδετον ὁμογάλακτον ἀδελφὸν τὴν 'Ελευθερίαν. Καὶ ὑπὸ τὴν ἀναγεννώσαν εὐεργετικὴν θαλπωρὴν τοῦ Διδύμου ἀγαθοῦ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς 'Ελευθερίας νὰ ἐλπίσωμεν εἰς μίαν νέαν περίοδον πολιτιστικῆς πορείας, ὡς τὴν ποθοῦν καὶ τὴν ὁραματίζονται γενεαὶ γενεῶν συνανθρώπων.

Ἀλλὰ ἅς μὴ πλανώμεθα ἀγαπητοί!

Τὸ ὑπέροχον Δίδυμον ἀγαθὸν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν τῆς γῆς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καρπὸς τοῦ παγκοσμίου ἀγροῦ τῆς ἀλληλοὑποψίας, τῆς ἀδιαφορίας, τῶν ἐγωϊσμῶν καὶ τοῦ καταλυτικοῦ σωβινιστικοῦ πνεύματος, ἀλλὰ τέκνον ἀγάπης καὶ συναδελφώσεως πάντων τῶν συνανθρώπων.

Μὲ πόσας ἐλπίδας καὶ προσδοκίας καὶ ὑποσχέσεις καὶ πανηγυρισμούς, δὲν ἐωρτάσθη ἡ ἰδρυσις Διεθνῶν Ὁργανισμῶν, ὡς ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, καὶ ὁ Ὁργανισμὸς Ἡνωμένων Ἐθνῶν μετὰ τὴν δευτέραν παγκόσμιον ἀνθρωποσφαγὴν! Διὰ νὰ καταλήξουν, πάλαι τε καὶ νῦν εἰς παταγώδη ἀποτυχίαν, διότι ἀπουσίαζε καὶ ἀπουσιάζει τὸ μεγαλειῶδες δημιουργικὸν πνεῦμα τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, τῆς ἀληθοῦς ἀδελφικῆς ἀγάπης μεταξὺ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, μικρῶν καὶ μεγάλων κρατῶν καὶ ἐθνότητων καὶ ἀνεξαρτήτως χρώματος καὶ φυλῆς!

Οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ δὲν ἔχομεν ἀνάγκην διδασκάλων διὰ τὴν ἀληθῆ πηγὴν καὶ ὀρθὴν στερέωσιν τοῦ ὑψίστου ἀγαθοῦ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἐχομεν ὅμως ἓνα βαρύντατον χρέος! Νὰ γίνωμεν γενναῖοι στρατιῶται καὶ μαχηταὶ μέχρις αὐτοθυσίας διὰ τὴν διακήρυξιν καὶ μεταλαμπάδευσιν τοῦ ὑψίστου τούτου ἀγαθοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν! Ἐν ἀληθείᾳ συνεορτάζοντες τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ προσευχόμενοι καὶ συνεργαζόμενοι ἐν εἰλικρινείᾳ, ἵνα ἡ ἀκτινοβολία τοῦ Θείου Βρέφους ἐπισκιάσῃ πάντας ἀνθρώπους, ιδιαίτατα τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς, εἰς φωτισμὸν καὶ ἐνίσχυσιν, πρὸς ἀνατολὴν τῆς πολυποθῆτου ἡμέρας τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως, ὡς εὐχόμεθα ὡς 'Εκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ ἂν ὁσμη πυρίτιδος καὶ κλαγγῇ ὀπλων, δὲν ἔπαυσε νὰ μολύνῃ τὰς ψυχὰς καὶ νὰ συγκλονίζῃ τὰς καρδίας, ἡ θεία ἐνανθρώπησις πιστοποιεῖ, ὅτι θέλημα Θεοῦ εἶναι ἡ ἐπικράτησις τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν λαῶν.

Τὸ Σπήλαιον τῆς Βηθλεὲμ, ὅπου ὁ Ἐνανθρωπήσας Θεὸς ἐσκήνωσε μόνος ἐν

ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΕΠΙ ΤΩ, ΝΕΩ, ΕΤΕΙ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ νέου Ἔτους ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἀπηύθυνε τὸ ἀκόλουθον μῆνυμα:

«Ἐν ὧσιν πάντοτε ἐκάστου νέου χρόνου ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἴσταται μὲ ἀγωνιώδη ἐνατένισιν πρὸς τὸ μέλλον.

Ἐὰν διὰ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ ὕλισμοῦ ἡ ῥοὴ τοῦ χρόνου εἶναι ἓνας καθημερινὸς θάνατος διὰ τὴν ὑψιπετοῦσαν σκέψιν τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανισμοῦ ἡ ἐναλλαγὴ τῶν χρονικῶν στροφῶν οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἡρωϊκαὶ προσπάθειαι καὶ ἀγῶνες καὶ ἐνατενίσεις ἐλπιδοφόροι πρὸς τὸ τελικὸν παρὸν τῆς αἰωνιότητος.

Πρὸς τὸ αἰωνόβιον πάνθεον τῆς πανανθρωπίνης γαλήνης αὐτοδικαίως τὸ Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὸν Χριστιανικὸν Ἔθνος συμπορεύεται ἐν ἐκλεκτοῖς, ὡς αἱ χρυσαῖ Δέλτοι τῆς ἡρωϊκῆς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας πορείας του βεβαιούσιν.

Ὁ ἀνατέλλων νέος ἐνιαυτὸς τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου, τὸ Ἔτος 1977, ἐλπίζομεν καὶ εἴμεθα βέβαιοι καὶ ὀλοψύχως εὐχόμεθα νὰ εἶναι μία ἀκόμη ἀδελφωτική βαθμὶς εἰς τὴν διαλάμπουσιν κλίμακα τῆς πρὸς τὴν κορυφὴν τῶν πεπρωμένων μας ἀνοδικῆς πορείας».

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

μέσῳ συμβολισμῶν τῆς ἀψύχου καὶ ἐμψύχου δημιουργίας, ἀναμένει ἀνὰ τοὺς αἰῶνας τὴν οἰκοδόμησίν του εἰς παγκόσμιον Βηθλεεμικὴν καρδίαν πάντων τῶν λαῶν τῆς γῆς· τότε καὶ μόνον τότε «ἡ ἐπὶ γῆς εἰρήνη» τοῦ Ἀγγελικοῦ Μηνύματος τῆς Ἁγίας Νύχτας, θὰ ὑλοποιηθῇ ὡς ἀγαθὸν πανανθρώπινον.

Ὁδεύσωμεν, λοιπόν, ἀδελφοί ἐν ἀγαλλιάσει πρὸς Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν ποῦ ἐγεννήθη

ὁ Χριστός, προσκυνοῦντες ἐν εὐλαβείᾳ καὶ κατανύξει μετὰ τῶν Μάγων καὶ τῶν Ποιμένων τὸ Θεῖον Βρέφος.

Ἡ δὲ Χάρις τοῦ Τεχθέντος Σωτῆρος Χριστοῦ, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν!

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

“ Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α , ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πᾶς εὐσεβὴς Χριστιανός, ἐπιθυμῶν νὰ παρακολουθῇ τὴν ζωὴν καὶ δρᾶσιν τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου, δύναται ν' ἀποκτήσῃ ἄριστον Ὁδηγόν, ἐγγραφόμενος συνδρομητὴς εἰς τὸ Ἐπίσημον Δημοσιογραφικὸν Ὅργανον τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Μετὰ τοῦ Περιοδικοῦ τούτου θὰ λαμβάνῃ συγχρόνως καὶ τὸ Περιοδικὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ».

Εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» δημοσιεύονται κύρια ἄρθρα ἐπὶ σπουδαίων ἐπικαίρων ζητημάτων. Ἐπίσης ἐκκλησιαστικοὶ Νόμοι καὶ Διατάγματα, Γνωμοδοτήσεις, Ἐγκύκλιοι καὶ Ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Ὁμοίως Εἰρηνικά Γράμματα ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν Ἡγερῶν, Ἐόρτια Γράμματα, σπουδαῖα ἄρθρα Ποιμαντικά, Δογματικά, Πατερικά, Ἀπολογητικά, Φιλοσοφικά, Ἱστορικά, Ἠθικοκοινωνικά, Παιδαγωγικά, ἔτι δὲ εἰδικώτερα ἄρθρα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν Χριστιανικὴν Τέχνην καὶ Ἐπιγραφικὴν, ὡς καὶ Ἐποικοδομητικά ἄρθρα Ψυχολογικά, ἀναφερόμενα εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς Ποιμαντικῆς Θεολογίας καὶ τῆς Λειτουργικῆς καὶ ἄρθρα σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν Ἱεραποστολήν. Σὺν ἐπὶ τούτοις δημοσιεύονται ἄρθρα Ἀγιογραφικά καὶ Ἑρμηνευτικά εἰς πάντα τὰ βιβλία τῶν Ἀγίων Γραφῶν, ὡς καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναπτύσσονται ἐπὶ Ὁρθόδοξου βάσεως αἱ σχέσεις τῆς Ἑλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας ἡμῶν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν καὶ παρέχονται ἡ λ ο γ μ έ ν α ι εἰδήσεις ἐπὶ τῆς ὅλης Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Τέλος, καταχωροῦνται ἐν τοῖς Χρονικοῖς εἰδήσεις, ἀναφερόμεναι πρωτίστως εἰς τὴν ὅλην ζωὴν καὶ δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, ὡς καὶ εἰς πάντα τὰ Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα, ἡγουμένου τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς πνευματικῆς κορυφῆς τῆς ὅλης Ὁρθόδοξίας. Παρακολουθοῦνται ταῦτα ἐν τῇ κυρίᾳ Αὐτῶν ζωῇ καὶ δράσει καὶ παρέχονται εἰδήσεις περὶ τε τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ περὶ πασῶν τῶν

ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ἥτοι περὶ τῶν λοιπῶν σεπτῶν Ὁρθόδοξων Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Γεωργίας, ὡς καὶ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ τῶν λοιπῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας, Φιλανδίας, καθὼς καὶ τῶν Ἀρχιεπισκοπῶν καὶ Μητροπόλεων, τῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἥτοι τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τῆς Δωδεκανήσου, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, τῶν Μητροπόλεων Γαλλίας Γερμανίας, Αὐστρίας, Ἰταλίας καὶ Ἑλβετίας, Βελγίου καὶ Κάτω Χωρῶν, Σουηδίας, Νέας Ζηλανδίας, Ἰνδιῶν, ὡς καὶ τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀπω Ἀνατολῆς, ἥτοι Κορέας καὶ Ἰαπωνίας. Μεγάλην βαρύτητα ἐπίσης ἀποδίδει εἰς τὰς εἰδήσεις περὶ τῶν Προχαλκηδονίων λεγομένων Ἐκκλησιῶν (Κοπτικῆς, Ἀρμενικῆς, Αἰθιοπικῆς, Ἰακωβιτικῆς, Μαλαμπάρ), ὡς καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Διαμαρτυρομένων.

Πᾶν θέμα, ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν καθόλου θρησκευτικὴν διαφώτισιν καὶ τὴν θεολογικὴν γνῶσιν, ἀναφέρεται ἐπικαίρως ἐν τῷ Περιοδικῷ τῆς «Ἐκκλησίας». Αἱ Πανορθόδοξοι καὶ αἱ Διαχριστιανικαὶ Συνελεύσεις καὶ τὰ Θεολογικά Συνέδρια ἐλκύουν τὸ ἐνδιαφέρον εἰδικῶν συνεργατῶν διὰ τὴν διαφώτισιν καὶ ἐποικοδομὴν τῶν πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» σχολιάζει ὅλως ἀντικειμενικῶς ἀπὸ ὀρθόδοξου χριστιανικῆς σκοπιᾶς τὰ ἐκάστοτε ἐπικαίρα ἐκκλησιαστικά, κοινωνικά καὶ ἄλλα γεγονότα πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀναγνωστῶν του εἰς τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀξιολόγησιν αὐτῶν. Τέλος, ἡλεγμένοι καὶ ἔγκυροι βιβλιοκριταὶ καὶ ἐπικαιρος βιβλιογραφικὴ ἐνημερότης κλείουν τὸν κύκλον τοῦ πλουσιωτάτου περιεχομένου τοῦ Ἐπισήμου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας μας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ*

II

Στις 6 'Ιανουαρίου 1828 ὁ Καποδίστριας ἀποβιβάσθηκε στὸ Ναύπλιο καὶ στὶς 11 τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐφθάσε στὴν Αἴγινα. Ἀμέσως τότε ὠρκίσθηκε στὴν ἐκκλησία καὶ ἄρχισε τὸν πολυπλευρὸν ἀγώνα του. «Ὅπως διηγεῖται ὁ Γεώργιος Τερτσέτης στὰ «Ἀπολόγα γιὰ τὸν Καποδίστρια», ὁ κυβερνήτης μόλις ἐφθάσε στὴν Αἴγινα, πηγαίνοντας στὴν ἐκκλησία, ἀπάντησε:

«γυναῖκες ἀναμαλλiάρες, ἄνδρες μὲ λαβωματιῆς πολέμου, ὄρφανὰ γδυτὰ κατεवासμένα ἀπὸ τὲς σπηλιές».

Καὶ ὁ Καποδίστριας, ἀναπολόντας τὸ θλιβερὸ αὐτὸ θέαμα, ἐξέσπασε καὶ εἶπε λίγο ἀργότερα στὸν συνομιλητὴ του Γεώργιον Μαυρομιχάλη, τὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς κατοπινούς δολοφόνους του, ποῦ τὸν ἐπεσκέφθη τότε, κατὰ τὸ 1828, στὴν Αἴγινα:

«δὲν ἦτον τὸ συναπάντημά μου φωνὴ χαρᾶς, ἀλλὰ θρήνος· ἡ γῆ ἐβρέχετο ἀπὸ δάκρυα· ἐβρέχετο ἡ μερτιά καὶ ἡ δάφνη τοῦ στολισμένου δρόμου ἀπὸ τὸ γιὰ τὴν ἐκκλησία· ἀνατρίχιαζα, μοῦ ἔτρεμαν τὰ γόνατα, ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ ἐσχίζε τὴν καρδιά μου· μαυροφορεμένες, γέροντες, μοῦ ἐζητοῦσαν νὰ ἀναστήσω τοὺς ἀπεθαμένους τους, μανάδες μοῦ ἐδειχναν εἰς τὸ βυζὶ τὰ παιδιὰ τους καὶ μοῦ ἐλεγαν νὰ τὰ ζήσω καὶ ὅτι δὲν τοὺς ἀπέμειναν παρὰ ἐκεῖνα καὶ ἐγώ...».

Εἶπε τότε καὶ ἄλλα πολλὰ ὁ Καποδίστριας στὸν Μαυρομιχάλη, κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Τερτσέτη. Καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τοῦ ἐτόνισε:

«...ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα σας ἕνας ὁμογενὴς πειρσσότερος, δὲν ἤφερα ξένους ὅπλοφόρους, συνοδεία μου ἔχω μόνον τὴν πειθῶ, τὸ φίλεργο καὶ τίμια γηρατεῖα... Ὡς ψάρι εἰς τὸ δίχτυ σπαράζει εἰς πολλοὺς κινδύνους ἀκόμη ἡ ἐλληνικὴ ἐλευθερία· μοῦ ἐδώσατε τοὺς χαλινούς τοῦ κράτους· τίνος κράτους; μετροῦμε εἰς τὰ δάκτυλα τὴν ἐπικράτειά μας, τ' Ἀνάπλι, τὴν Αἴγινα, Πόρο, Ἰῶδρα, Κόρινθο, Μέγαρο, Σαλαμίνα. Ὁ Ἰμβραϊμὴς κρατεῖ τὰ κάστρα καὶ τὸ μεσόγειο τῆς Πελοποννήσου, ὁ Κιουτάγιας τὴν Ρούμελη, πολλὰ νησιά βασανίζονται ἀπὸ αὐτεξούσιον στρατιώτην καὶ ἀπὸ πειρατεῖαν, τὰ δύο μεγάλα καράβια σας εἶναι ἀραμμένα ξαρκάτωτα εἰς τὸν Πόρο, ἡ Ἀθήνα ἐφαγε πέρυσιν τοὺς ἀνδρειότερους τῶν ἐλλήνων· ποῦ τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ ἔθνους;...».

Καὶ ἀφοῦ διεκτραγώδησε τὸ χάος τοῦ τόπου, ποῦ τὸν ἐκάλεσαν νὰ κυβερνήσῃ, ὁ Καποδίστριας εἶπε στὸν συνομιλητὴν του:

«δὲν λυποῦμαι, δὲν ἀπελπίζομαι, προτιμῶ αὐτὸ τὸ σκῆπτρο τοῦ πόνου καὶ τῶν δακρύων παρὰ ἄλλο· ὁ Θεὸς μοῦ τὸ δώσει, τὸ παίρνω, θέλει νὰ με δοκιμάσει· εἶμαι ἀπὸ τὴ φυλὴ σας· εἰς ἕνα μνημαὶ μαζί με σᾶς θὰ θαφτῶ· ὅτι ἔχω, ζωή, παρουσία, φιλίες εἰς τὴν Εὐρώπῃ, κεφάλαια γνώσεων... τὰ ἀφιερώνω εἰς τὴν κοινὴν πατρίδα, ἃς ὑψώσω τὸ μεγαλεῖον τῆς, ὥστε ὅποιος θελήσῃ, δυσκόλως νὰ τὸ ταπεινώσῃ, στερεωμένο εἰς ρίζες ἀρετῆς εἶναι ἀκαταμάχητο».

Ἐπρόσθεσε ἀκόμη, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔκαμαν ἔργα πολεμικὰ ἀθάνατα, ἀλλὰ τώρα πρέπει νὰ εἴμεθα λιτοί,

«πρέπει νὰ φυτεύομε δένδρα, νὰ ἀνοίγομε δρόμους, νὰ παλεύομε μὲ τὰ θηρία τοῦ δάσους, νὰ δέσσομε τὴν κοινωνία μας μὲ νόμους συμφώνους μὲ τὸ ἔθνος μας· οὔτε ὀπίσω, οὔτε ἐμπρὸς τοῦ καιροῦ μας..., μέτρο μας καὶ ἄστρο εἰς δεινὰ ἐλληνικὰ θεράπεια ἐλληνική· μὲ τὸ στόμα μας, ὅχι ὡς οἱ χειροῦργοι τῆς Εὐρώπης κόφτοντας, ἀλλὰ μὲ τὸ στόμα μας νὰ βυζαῖνομε τὸ ἔμπνο τῆς πατρίδος μας, διὰ νὰ τὴ γιάνομε».

Καὶ ἐτελείωσε τὴν συνομιλίαν τοῦ ὁ Καποδίστριας προφητικὰ καὶ μὲ ἐλπίδα καὶ αἰσιοδοξία:

«ἂν δὲν μᾶς ἀποστραφεῖ ὁ μεγαλοδύναμος καὶ ἀξιοθεύμε τὴν εὐλογία του, τὰ ἀκροθαλάσσιά μας θὰ στολισθοῦν ἀπὸ εὐμορφες πολιτεῖες, ἡ σημαία ἡ ἐλληνικὴ θὰ δοξάζεται εἰς τὰ πελάγη, ἡμερὰ δένδρα θὰ ἀνθίζουν εἰς τὰ ἄγρια βουνὰ καὶ οἱ ἐρημιῆς θὰ πληθύνουν ἀπὸ κατοίκους... ἕνα μόνον φοβοῦμαι καὶ μὲ δέρνει ὑποψία, τρέμω τὴν ἀπειρία σας· ἂν ἡ νέα κυβερνήσις τύχει νὰ συγκρουσθῇ μὲ συμφέροντα ξένων δυνάμεων..., ἂν πλανηθεῖ ὁ ἐλληνισμός σας καὶ σηκωθεῖ σκοτάδι μεταξὺ μας, ὥστε ἐσεῖς νὰ μὴ διαβάσετε εἰς τὴν καρδίαν μου, θολωθοῦν καὶ ἐμὲ οἱ ὀφθαλμοί, ποῖος ἡξέυρει;... ποῦ θὰ πᾶμε, τί θὰ γενοῦμε; ἐτινάξατε τὸ καβούκι τῶν ἀλλοφύλων, ἀλλ' οἱ πλεκτάνες τῆς διπλωματίας ἔχουν κλωστὲς πλανήτριες, φαρμακερές, κλωστὲς θανάτου, ἄφαντες, καὶ ἐσεῖς δὲν τὲς ἐννοεῖτε· κατεβαίνω πολεμιστῆς εἰς τὸ στάδιον θὰ πολεμήσω ὡς κυβερνήσις, δὲν λαθεύομαι τὸν ἔρωτα τῶν προνομίων ποῦ εἶναι φυτευμένος εἰς ψυχὰς πολλῶν, τὰ δνειροπολήματα τῶν λογιστῶν, ξένων πρακτικῆς ζωῆς, τὸ φιλύποπτο, κυριαρχικὸ καὶ ἀνήμερο ἄλλοεθνῶν ἀνδρῶν· ἡ νίκη θὰ εἶναι δική μας, ἂν βασιλεύει τὴν καρδίαν μας, θεὸς ζηλότυπος, μόνον τὸ αἶσθημα τὸ ἐλληνικόν· ὁ φιλήκοος

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 502 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 27 τεύχους.

τῶν ξένων εἶναι προδότης: Εἶθε οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος νὰ εἶναι βοηθοὶ μου καὶ πρῶτος ἐσύ...».

Εἶναι μνημεῖο συνταρακτικὸ ἢ συνομιλία αὐτῇ τοῦ Κυβερνήτη μετὰ τὸν λεβέντη νέον Γεώργιον Μαυρομιχάλη. Ἄν ἔχει ἀποδοθῇ μετὰ ἀκρίβεια ἀπὸ τὸν Τερτσέτη, ἡ συνομιλία αὐτὴ δίνει ζωντανὴ τὴν εἰκόνα τῆς ἐρημώσεως καὶ τῆς καταστροφῆς ποὺ ἤρπεν ὁ Καποδίστριας κατὰ τὴν ἀφίξή του, ἀλλὰ καὶ παρασταίνει τοὺς ἐλπιδοφόρους ὁραματισμοὺς τοῦ διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἀκόμῃ μαχομένου καὶ τεμαχισμένου κράτους ποὺ ἐκλήθη νὰ κυβερνήσῃ. Παραινεῖ καὶ συμβουλεύει ὁ Κυβερνήτης, ζητεῖ τὴν συνδρομὴν ὅλων, τῶν μεγάλων ἀγωνιστῶν, τῶν προκρίτων καὶ τῶν ἄλλων βασιανισμένων ἀνωνύμων, στρέφεται δὲ μ' ἐλπίδα καὶ αἰσιοδοξία πρὸς τοὺς νέους, τῶν ὁποίων ζητεῖ τὴν βοήθειαν καὶ συμπαράστασιν. Πιστὸς χριστιανὸς ἀποθέτει τίς ἐλπίδες του στὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ βεβαιώνει ὅτι θὰ δώσῃ κάθε ἱκμάδα τῆς ζωῆς του καὶ ὅτι θὰ καταβάλῃ κάθε μόχθον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου του, ἐνὸς ἔργου ποὺ ὁραματίζεται καθαρὰ ἐλληνικόν, ἀπηλλαγμένον ἀπὸ κάθε ξενολατρείαν. Ἡ συνομιλία του μετὰ τὸν Γεώργιον Μαυρομιχάλη εἶναι ἔκφρασις τοῦ ἀρραβῶνα καὶ τοῦ συμβολαίου του μετὰ τὴν πατρίδα. Μετὰ τὴν πατρίδα, ποὺ θὰ ὑπηρετήσῃ ὁλόψυχα ἐπὶ τρία χρόνια, ὅκτῳ μῆνες καὶ λίγες ἡμέρες μέχρι τὴν ἡμέρα τῆς θυσίας του.

III

Πρῶτο μέλημα τοῦ Κυβερνήτη ἦταν, ἀπὸ τὴν πολυαρχία καὶ τὴν κατάρτιση τῶν ἐξουσιῶν, νὰ δώσῃ ἰσχυρὰ κυβέρνησιν στὸν τόπον. Μετὰ τὴν αὐτοδιάλυση τῆς Βουλῆς καὶ μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ «Πανελληνίου», ἐνὸς σώματος μετὰ γνωμοδοτικὰς ἀρμοδιότητες, ἀνέλαβε οὐσιαστικὰ καὶ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσία, ἐνῶ στὴν κυβέρνησιν προσέλαβε πρόσωπα ποὺ προήρχοντο ἀπὸ ὅλες τίς συχνὰ ἀντιμαχόμενες παρατάξεις. Ἐδῶσεν ἔτσι ὁ Κυβερνήτης χρῶμα προεδρικῆς δημοκρατίας στὸ πολίτευμα καὶ ἡ κυβέρνησή του οὐσιαστικὰ ἐπῆρε τὴν μορφή κυβερνήσεως διακομματικῆς.

Μετὰ τὸ σχῆμα αὐτὸ τῆς διακυβερνήσεως, ἐπροχώρησε ἀμέσως στὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς ἐπαρχιακῆς διοικήσεως καὶ στὴν ἀνανύσταξιν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου. Ὡς πρὸς τὴν ἐπαρχιακὴν διοίκησιν εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι, παράλληλα πρὸς τοὺς ἐπαρχιακοὺς ἐπιτρόπους τοὺς ὁποίους διώρισε, διετήρησε καὶ τίς τοπικὰς δημογεροντίας, ἀναγνωρίζοντας ἔτσι ἓνα θεσμὸν ποὺ εἶχε προσφέρει πολλὰ στὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑθνους. Ἐξ ἄλλου, ὡς πρὸς τὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον, ἡ ἀνασύνταξίς τους ἦταν ἀμεσώτατα ἀπαραίτητη διὰ νὰ ἐκδιωχθῇ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὸ ἔδαφος ποὺ ὁ Κυβερνήτης θὰ διεκδικοῦσε στὸ διπλωματικὸν παίγνιδι ὡς ἔδαφος τῆς νέας ἐλληνικῆς πολιτείας. Ἐνίσχυση τῶν φρουρίων, πειθαρχία καὶ διοργάνωσις τοῦ στρατοῦ τῶν ἀτάκτων καὶ ὑπαγωγή του εἰς κανονισμοὺς, ἀνάληψις τῆς ἀνωτάτης ἡγεσίας ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν,

δηλαδή ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Κυβερνήτη, μετὰ στρατηγούς ἢ ναυάρχους ἀναγνωρισμένους Ἕλληνας ἀγωνιστὰς ἢ καθιερωμένους ξένους φιλέλληνες, ἦσαν τὰ πρῶτα ἐπιτυχημένα μέτρα, μετὰ τὰ ὁποῖα ἤμπούρεσε νὰ συνεχισθῇ καὶ τελικὰ νὰ κερδηθῇ ὁ πόλεμος, ἀλλὰ καὶ νὰ συντριβῇ ἡ πειρατεία καὶ ἡ ληστεία ποὺ ἐλυμαίνοντο ἕως τότε τὴν ἐλληνικὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐλληνικὴν ξηρά.

Τὰ μέτρα αὐτὰ ἦσαν ἀπαραίτητα διὰ νὰ ἤμπορέσῃ ὁ Κυβερνήτης νὰ ἐπιτύχῃ εὐνοϊκὰς λύσεις κατὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἀσφαῶν διατάξεων τῆς συνθήκης τῆς 6 Ἰουλίου 1827 μετὰ τὴν ὁποίαν οἱ «προστάτιδες» τρεῖς Δυνάμεις εἶχαν συμφωνήσει διὰ τὴν εἰρήνευσιν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας. Ἀμέσως ὕστερα, μετὰ τὸ πρωτόκολλο τοῦ Λονδίνου τῆς 7/19 Ἰουλίου 1827 καὶ μετὰ τὴν συνθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας εἶχε συμφωνηθῇ ἡ ἀποστολὴ γαλλικοῦ στρατοῦ στὴν Πελοπόννησον καὶ ἡ ἀποχώρησις τοῦ Ἱμπράτη. Καὶ ἦσαν οἱ συνθήκες αὐτὲς κατὰ μεγάλο μέρος ἀποτέλεσμα τῆς διπλωματικῆς δεξιότητος τοῦ Κυβερνήτη, τοῦ ὁποίου οἱ ἐπιτυχεῖς χειρισμοὶ καὶ ἡ εὐνοϊκὴ ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀνταγωνισμῶν τῶν τριῶν Δυνάμεων ἐφάνησαν διαυγέστερες καὶ ἀργότερα, κατὰ τὸ 1828, ὅταν στὴν διάσκεψιν τῶν πρεσβευτῶν Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας στὸν Πόρον, ὁ Καποδίστριας ἔθεσε διὰ πρώτην φορὰν τὸ ζήτημα τῶν συνόρων τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ἀπογοητεύσεις ποὺ ἐδημιούργησε τὸ πρωτόκολλο τοῦ Λονδίνου τῆς 10/22 Μαρτίου 1829 ἔδωσαν ἀφορμὴ νὰ καταφανοῦν ἀκόμῃ μίαν φορὰν οἱ μεγάλες ἱκανότητες τοῦ Καποδίστρια, ὁ ὁποῖος μετὰ ὑπομνήματά του προσπάθησε νὰ βελτιώσῃ τὴν ὅλη θέσιν τοῦ κυοφορούμενου ἐλληνικοῦ κράτους. Καὶ τελικὰ, οἱ προσπάθειες τοῦ Καποδίστρια καὶ οἱ ἐλπίδες του πραγματοποιήθηκαν μετὰ κάποιαν ἀοριστίαν ἀκόμῃ στὴν συνθήκην τῆς Ἀδριανουπόλεως τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1829 ποὺ ἔθετε τέρμα στὸν σύντομον ρωσοτουρκικὸν πόλεμον, ὁριστικὰ ὁμῶς στὸ πρωτόκολλο τῆς 3 Φεβρουαρίου 1830, ποὺ ὑπέγραψαν στὸ Λονδίνο οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἀγγλίας τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας, μετὰ τὸ ὁποῖον διὰ πρώτην φορὰν ἀναγνωρίσθηκε ἡ πλήρης ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος μετὰ σύνορα ποὺ περιελάμβαναν ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ τὴν Εὐβοίαν καὶ τὴν Σκῦρον καὶ τίς Κυκλάδες. Ἡ ἀριστοτεχνικὴ διπλωματία τοῦ Καποδίστρια, ἡ εὐφυὴς ἐπιχειρηματολογία του, ἀλλὰ καὶ ἡ παραίτησις τοῦ Λεοπόλδου, τὸν ὁποῖον οἱ Δυνάμεις εἶχαν ὀρίσει ὡς βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, ἀκόμῃ καὶ ἡ ἀπὸ διαφόρους λόγους καὶ ἀνταγωνισμοὺς ἀνανεωθεῖσα φιλέλληνικὴ πολιτικὴ τῶν ξένων κυβερνήσεων, ὅλα αὐτὰ μαζὶ ὠδήγησαν στὴν σύνταξιν τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ Λονδίνου τῆς 14/26 Σεπτεμβρίου 1831, μετὰ τὸ ὁποῖο τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος ἐβεβαιώοντο στὰ βορειοδυτικὰ μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐλληνικῆς κυριαρχίας καὶ στὴν Ἀχαρναίαν καὶ στὴν Αἰτωλίαν. Ἡ πολιτικὴ τοῦ Καποδίστρια ἐδικαιωνετο καὶ ἀνεγνωρίζετο κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἢ συνοριακῇ γραμμῇ Βόλου-Ἀρτας. Ὁ Κυβερνήτης μετὰ τίς ἱκανότητες καὶ προσπάθειάς του εἶχεν ἐπιτύχει νὰ δοθῇ κάπως βιώσιμος μορφή στὴν νέαν ἀνεξάρτητη Ἑλληνικὴ Πολιτείαν. Τῆς Πολιτείας τῆς ὁποίας ἦτο

ὁ πραγματικὸς καὶ ἀριστοτέχνης δημιουργός. Τῆς Πολιτείας, στὴν ὁποίαν θὰ ἐδολοφονεῖτο λίγες ἡμέρες ἀργότερα μετὰ τὴν ὑπογραφή τοῦ τελευταίου πρωτοκόλλου τοῦ Λονδίνου καὶ στὴν ὁποίαν θὰ ἀκολουθοῦσαν τὰ τραγικὰ γεγονότα ποὺ ὠδήγησαν στὴν βασιλείαν τοῦ 'Οθωνος καὶ τὴν βαυαρικὴν 'Αντιβασιλείαν.

IV

*Ήταν ἀπαραίτητο, ἴσως καὶ ἀναπόφευκτο νὰ σκιαγραφήσωμε τὴν κατάστασιν χάος ποὺ εὗρξε ὁ Καποδίστριας κατὰ τὴν ἀφίξή του, ὅπως ζωντὰ μᾶς τὴν περιέγραψεν ὁ Γεώργιος Τερτσέτης, ἦταν δὲ καὶ ἀπαραίτητο νὰ θυμηθοῦμε τὶς προσπάθειες τοῦ Καποδίστρια στὸν πολιτικὸν καὶ τὸν στρατιωτικὸν τομέα καθὼς καὶ στὴν διπλωματία, διὰ νὰ ἐκτιμήσωμε τὸ ἔργο καὶ τὴν προσφορὰ τοῦ δεξιότητη Κυβερνήτη.

Μὲ πενιχρὰ τὰ οἰκονομικὰ μέσα εἶχε κατορθώσει νὰ ἀνασυντάξῃ τὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον, νὰ συνεχίσῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων μέχρι τοῦ εὐτυχοῦς τέλους, νὰ πατάξῃ τὴν ληστείαν καὶ τὴν πειρατείαν, νὰ ἀναδιοργανώσῃ τὴν διοίκηση, νὰ ἐξαγοράσῃ αἰχμαλώτους, ν' ἀποκαταστήσῃ πρόσφυγες καὶ ν' ἀνοικοδομήσῃ ἐρείπια χωριῶν καὶ πόλεων. *Ἦσαν δὲ τὰ οἰκονομικὰ μέσα πενιχρά, διότι τὰ πρῶτα χρόνια, ὅσον συνεχίζετο ὁ πόλεμος, οἱ δαπάνες ἦσαν ἀπίστευτα δυσανάλογες πρὸς τὸ εὐλογα μειωμένο ἐθνικὸν εἰσόδημα. Εἶχε φέρεῖ μαζί του ὁ Καποδίστριας τὶς εἰσφορὰς τῶν φιλελλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ. Καὶ μετὰ τὴν ἀφίξή του στὴν Ἑλλάδα ἐπέτυχεν νὰ εἰσπράξῃ μερικὰ ποσὰ ἀπὸ ἄλλους φιελλήνες, νὰ ἐκθέσῃ σὲ δημοπρασία τὶς προσόδους τῆς Πελοποννήσου καὶ ὀλίγων νήσων, ἀκόμη καὶ νὰ ἰδρύσῃ τὴν πρώτη Τράπεζαν, τὴν Ἑθνικὴ Χρηματιστικὴ Τράπεζαν, στὴν ὁποίαν εἰσέρευσαν οἱ πρῶτες λίγες ἔντοκες καταθέσεις, τὶς ὁποῖες ἡ Τράπεζα ἐδάνειζε στὸ Δημόσιο. Οἱ χορηγίαι τῶν προστατίδων Δυνάμεων ποὺ ἀκολούθησαν ἐλάφρυναν τὴν οἰκονομικὴν δυσπραγίαν. Καὶ οἱ αὐστηρὲς οικονομίες ποὺ ἐπέβαλε ὁ Κυβερνήτης, τὸ πνεῦμα λιτότητος ποὺ ἐνεφύσησε στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες, ἀκόμη καὶ ἡ παραίτησή του ἀπὸ τὴν ὀρισθεῖσα προσωπικὴ του ἀντιμισθία, ἐδημιούργησαν πνεῦμα περισυλλογῆς σὲ κάθε ἐκδήλωση. Καὶ ἂν δὲν κατάρθωσε νὰ εἰσπράξῃ τὰ δάνεια ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν τὰ ὁποῖα μέχρι τέλους τοῦ βίου του διεπραγματεύετο, ὅμως κατάρθωσε νὰ καταρτίσῃ ἓνα μακροπρόθεσμο οἰκονομικὸ πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον, κατὰ τοὺς ὁραματισμούς του, θὰ ὠδηγοῦσε στὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς χώρας. Καὶ οἱ ὁραματισμοὶ τοῦ ὅχι μόνον δὲν διεψεύσθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐπραγματούθηκαν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς κυβερνήσεώς του, ἰδιαίτερα στὰ χρόνια τῆς εἰρήνης ποὺ ἠκολούθησαν τὸ τέλος τῆς Ἐπαναστάσεως. Διότι πραγματικὰ ὁ Καποδίστριας κατάρθωσε νὰ ἀνασυγκροτήσῃ τὴν γεωργίαν καὶ νὰ τὴν πλουτίσῃ μὲ νέες καλλιέργειες καὶ μὲ νέες μεθόδους, κατάρθωσε νὰ ἀνανεώσῃ τὴν κτηνοτροφίαν, νὰ ἀνοίξῃ δρόμους, νὰ ἀνεγείρῃ κτίρια καὶ νὰ κατασκευάσῃ λιμάνια, ἀκόμη νὰ ἐμφυχώσῃ τὸ

ἐμπόριο καὶ τὴν ναυτιλίαν καὶ ν' ἀντιμετωπίσῃ θαρραλέα τὸ πρόβλημα τῆς διανομῆς τῶν ἐθνικῶν κτημάτων. *Ἐκοψεν ἀκόμη καὶ τὸ πρῶτο νόμισμα ἀπὸ ἄργυρο, τὸν φοίνικα μὲ τὶς ὑποδιαίρέσεις του ἀπὸ χαλκόν. Ἐγίνε μεταρρυθμιστὴς τῆς δασμολογικῆς καὶ φορολογικῆς πολιτικῆς. Καὶ γενικώτερα, ὁ Καποδίστριας, ὁ ἀριστοτέχνης τῆς διπλωματίας καὶ τῆς πολιτικῆς, ἀνεδείχθη μεγάλος ἀναρρυθμιστὴς καὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς στὴν ὁργάνωσιν τόσο τῆς δημόσιας ὥσον καὶ τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας.

Τὸ πολὺπλευρο ὅμως ἔργο του ἔγινε φανερό καὶ σ' ἄλλους τομεῖς. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς, καὶ στὴν παιδείαν καὶ στὴν δικαιοσύνη.

Διὰ τὴν παιδείαν, ὁ Καποδίστριας, γέννημα καὶ αὐτὸς τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐλληνικοῦ διαφωτισμοῦ, ἰδιαίτερη κατέβαλε προσπάθεια καὶ φροντίδα. Χωρὶς νὰ καταργήσῃ τὰ ὑποτυπώδη σχολεῖα ποὺ μὲ δυσκολία λειτουργοῦσαν κατὰ τὰ χρόνια τοῦ συνεχιζομένου Ἀγῶνος, ἀπεφάσισεν ἀμέσως μετὰ τὴν ἀφίξή του στὴν Αἴγινα, νὰ προχωρήσῃ μὲ σύστημα στὴν ὀριστικὴ διοργάνωσιν τῆς στοιχειώδους καὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ὀνειροπολῶντας νὰ προχωρήσῃ βαθμιαῖα στὴν ὁργάνωσιν καὶ ἀνωτάτης παιδείας. Ἔργο του ὑπῆρξε ἡ ἱδρυσις τοῦ ὀρφανοτροφείου στὴν Αἴγινα, ὅπου ἐλειτούργησαν σχολεῖα ἀλληλοδιδασκτικὰ τῆς στοιχειώδους καὶ ἐλληνικῆς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἀλλὰ καὶ πρότυπα καὶ τεχνικὰ ἢ ἐπαγγελματικὰ, ἀκόμη καὶ παιδαγωγικὰ ποὺ προετοίμαζαν τοὺς μέλλοντες δασκάλους. Ἔργο του ὑπῆρξε καὶ ἡ ἱδρυσις τοῦ κεντρικοῦ σχολείου στὴν Αἴγινα καὶ τῆς γεωπονικῆς σχολῆς στὴν Τίρυνθα. Ἔργο του ὑπῆρξεν ἀκόμη καὶ ἡ ἀναγνώρισις ἐνιαίας μεθόδου διδασκαλίας, καθὼς καὶ ἡ διδασκαλία, τουλάχιστον σὲ μερικὰ πρότυπα σχολεῖα, μαθημάτων ἀσυνήθων διὰ τὴν ἐποχὴ, ὅπως τῆς γαλλικῆς γλώσσας, τῆς μουσικῆς καὶ ἄλλων. Ἔργο του ὅμως πρὸ παντὸς ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀνέγερσις σχολικῶν κτιρίων, ὅχι μόνον στὴν Αἴγινα, στὸ Ναύπλιο καὶ στὸ Ἄργος, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες πόλεις ἢ κωμοπόλεις τῆς ἡπειρωτικῆς καὶ τῆς νησιωτικῆς Ἑλλάδας, ὅπου συνεχῶς ἐπυκνώνοντο οἱ τάξεις τῶν μαθητῶν καὶ ὅπου καθημερινὰ ἐδυνάμυνεν ὁ οἶστρος τῆς μαθήσεως. Ἡ φροντίδα τοῦ Καποδίστρια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τυπογραφίας καὶ διὰ τὴν ἐκτύπωσιν σχολικῶν βιβλίων, ἡ μέρεινά του διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ πολεμικοῦ σχολείου στὸ Ναύπλιο, καθὼς καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ναυτοπαίδων, ἀκόμη καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ κλήρου στὸ ἐκκλησιαστικὸν σχολεῖο τοῦ Πόρου, μαρτυροῦν, μαζί μὲ πολλὰ ἄλλα, τὸν ἐνθουσιασμόν, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Κυβερνήτης ἀντιμετώπισεν τὸ πρόβλημα τῆς παιδείας. Ἀπὸ τὸ ὑστέρημα τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ καὶ ἀπὸ τὶς εἰσφορὰς τῶν ἐλλήνων καὶ φιλελλήνων εὐρέθησαν τὰ χρήματα ποὺ ἐκρίθησαν ἀναγκαῖα. Ὁ Καποδίστριας ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐμφυχωτὴς αὐτῆς τῆς ἀναγεννωμένης παιδείας. Τῆς στοιχειώδους καὶ τῆς μέσης παιδείας, τὴν ἀνασυγκρότησιν τῶν ὁποίων εὐτύχησε σύντομα νὰ πραγματοποιήσῃ. Διότι διὰ τὴν ἀνωτάτην, οἱ ὁραματισμοὶ καὶ τὰ σχέδια ποὺ ἐτοίμαζε δὲν ἐπρόλαβαν νὰ

πραγματωθούν, αφού τους δραματισμούς και τὰ σχέδιά του αὐτὰ τὰ ἐπρόλαβεν ἡ δολοφονία του. Καὶ ἔπρεπε νὰ περάσουν μερικά χρόνια ἀκόμη μετὰ τὴν δολοφονία του, διὰ νὰ πραγματωθῇ τὸ κληροδότημα τοῦ φίλου του ἀπὸ τὴν Ρωσία Ἰωάννη Δομπόλη καὶ νὰ θεμελιωθῇ τὸ πανεπιστήμιο τῶν Ἀθηνῶν, τὸ πανεπιστήμιο τὸ ὁποῖον ἀρχικὰ ὠνομάσθη «Ὁθώνειον», ὕστερα «Ἐθνικόν», κατόπιν «Καποδιστριακόν» καὶ τέλος «Ἐθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν». Τὸ ὄνομα τοῦ Καποδίστρια καθιερώσθη κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν στὴν ἀνωτάτη παιδεία πολὺ ἀργὰ μετὰ τὸν θάνατόν του. Στὴν στοιχειώδη ὅμως καὶ στὴν μέση παιδεία τὸ ὄνομά του ἐπρόλαβε νὰ καθιερωθῇ, ἀκόμη καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν δολοφονία του. Καὶ ἦταν αὐτὸ μεγάλη ἀνταμοιβὴ διὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ πολὺ εἶχε μοχθήσει διὰ τοὺς νέους καὶ τὴν προκοπὴ τους. Διὰ τὸν ἄνθρωπο, ποὺ εἶχε συλλάβει τὸ νόημα καὶ τὴν σημασία τῆς παιδείας, ὅπως εἶχε συλλάβει τὸ νόημα καὶ τὴν σημασία καὶ τῆς δικαιοσύνης διὰ τὴν ἀναγεννωμένη πολιτεία. Τῆς δικαιοσύνης, ποὺ μαζὶ μετὰ τὴν παιδεία, ἀποτελεῖ τὸν στυλοβάτη καὶ τὴν κρηπίδα, ὅπου στηρίζεται ἡ εὐρυθμὴ λειτουργία κάθε πολιτείας καὶ κάθε νέας πολιτείας.

Διὰ τὴν δικαιοσύνην, ὁ Καποδίστριας ἐδειξε τὸ ἐνδιαφέρον του ἀμέσως μετὰ τὴν ἀφίξή του. Προσκαλεῖ κεκρυφαίους νομικοὺς, καὶ ἀνάμεσά τους πρὸ πάντων τὸν Ἰωάννην Γεννατᾶν, στὸν ὁποῖον, μαζὶ μετὰ ἄλλους, ὅπως ὁ Γρηγόριος Σοῦτσος καὶ ὁ Χριστόδουλος Κλωνάρης, ἀναθέτει τὴν σύνταξιν τῶν ἀπαραιτήτων σχεδίων νόμων ἢ κωδίκων. Γράφει στὸν φίλο του Ἀνδρέα Μουστοξύδη, — τὸν ὁποῖον θὰ χρησιμοποίησιν ἀργότερα σὲ πολλὰς πενύθυνες θέσεις, — νὰ ἐρευνήσῃ στὰ ἀρχεῖα τῆς Βενετίας μήπως εὐρεθοῦν ἀρχαιότεροι ἐλληνικοὶ κώδικες ποὺ θὰ ἤμποροῦσαν νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς δικαιοσύνης. Καὶ βιάζεται νὰ προχωρήσῃ στὴν ἀνασυγκρότησιν αὐτήν, διότι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐπτὰ χρόνων τοῦ Ἀγῶνος, ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης οὐσιαστικὰ ἦταν σκιώδης, σχεδὸν ἀνύπαρκτος. Καὶ τοῦτο, διότι παρὰ τὶς ἐξαγγελίας τῶν πρώτων πολιτευμάτων καὶ παρὰ τὶς ἐπιταγὰς τῶν νόμων ποὺ εἶχαν ἐκδοθῇ, ἡ δικαιοσύνη, λόγῳ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ Ἀγῶνος, ἦταν ἀδύνατο νὰ ἀπονεμηθῇ ἀπὸ τακτικὰ δικαστήρια καὶ οἱ διαφερόμενοι ἦσαν ἀναγκασμένοι νὰ καταφεύγουν κυρίως στὴν διαιτησίαν τῶν δημογερόντων ἢ τῶν κληρικῶν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν διαφορῶν των. Ἔτσι, στὸν τομέα τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης ἐπικρατοῦσε ἀνασφάλεια καὶ ἀνομοιομορφία. Καὶ διὰ τὴν ἄρσιν τῆς ἀνωμαλίας αὐτῆς κατέβαλε ὁ Κυβερνήτης σύντομες προσπάθειες. Προσπάθειες, ποὺ ἀπέδωσαν γρήγορα καρποὺς, ἀφ’ οὗ ἤδη κατὰ τὸ 1828 σημειώ-νεται ἡ ἐκδοσὴ τοῦ νόμου περὶ διοργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, μετὰ τὸν ὁποῖον ἰδρύθησαν εἰρηνοδικεῖα, πρωτοβάθμια καὶ δευτεροβάθμια δικαστήρια καθὼς καὶ ἐμποροδικεῖο. Κατὰ τὸ 1829 θὰ δημοσιευθῇ ἡ ποινικὴ δικονομία ποὺ ἀκολουθοῦσε γαλλικὰ πρότυπα καὶ ποὺ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ρασιοναλιστικῶν ἀντιλήψεων ὥρισεν, ὅτι τὰ δικαστήρια θὰ ἤμποροῦσαν

νὰ κρίνουν καὶ σύμφωνα μετὰ τὴν ἐπιείκειαν, τὴν ἐπιείκειαν τὴν ὁποίαν ἀνευρίσκομε χαρακτηριστικὰ καὶ σ’ ἄλλο νομοθέτημα τοῦ 1829, ποὺ ἱδρύσει εἰδικὰ δικαστήρια ἐπιεικειᾶς δι’ ὠρισμένες ὑποθέσεις. Κατὰ τὸ ἔτος 1830, θὰ ἐκδοθοῦν τὸ ψήφισμα περὶ καταστάσεως μνημονείας καὶ τὸ ψήφισμα περὶ διαθηκῶν. Μετὰ τὸν νέον δὲ διοργανισμὸν τῶν δικαστηρίων καὶ μετὰ τὴν πολιτικὴν καὶ ἐγκληματικὴν διαδικασίαν τοῦ ἰδίου ἔτους θὰ ἀνανεωθῇ ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ποινικὴ δικονομία καὶ θὰ σημειωθοῦν σημαντικὲς πρόοδοι μετὰ προσανατολισμὸν πρὸς τὶς νεώτερες τότε ξένες νομοθεσίες. Ὁ Κυβερνήτης, μετὰ κύριον συνεργάτη τὸν Γεννατᾶ, θ’ ἀνανεώσῃ κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν τὸ δικονομικὸν δίκαιον, ἀλλὰ καὶ τὸ ποινικόν, ἀκόμη κάπως καὶ τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον. Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον ὅμως αὐτό, ἡ πρόσκαιρη ἐρωτοτροπία πρὸς τὰ ξένα πρότυπα καὶ ἰδίως πρὸς τὸ πρότυπο τοῦ γαλλικοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος τελικῶς θὰ καμφθῇ καὶ θὰ κατισχύσῃ τὸ παραδοσιακὸ Βυζαντινὸ Δίκαιο. Αὐτὸ δὲ θὰ τὸ ἐξαγγείλῃ καὶ ρητὰ τὸ ψήφισμα περὶ διοργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων ὅπου θὰ ὁρισθῇ ὅτι διὰ μὲν τὸ ἀστικὸν δίκαιον θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἰσχύῃ ἡ Ἐξάβιβλος τοῦ Ἀρμενοπούλου ποὺ εἶχε συνταχθῇ στὴ Θεσσαλονίκῃ κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα, ἐνῶ διὰ τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιο θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἰσχύῃ ὁ Γαλλικὸς Ἐμπορικὸς Κώδιξ, ποὺ, μεταφρασμένος ἐλληνικὰ, ἐφημερίζετο ἤδη καὶ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν εἰς τὶς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις. Ἔτσι, στὸ Ἀστικὸν Δίκαιο ἐθριάμβευε ἡ παραδοσιακὴ ἀντίληψιν ποὺ διαιώνιζε τὴν ἰσχύιν τοῦ Βυζαντινοῦ Δικαίου. Καὶ θὰ ἐξαγγείλῃ μὲν ὁ Κυβερνήτης σὲ διάταγμά του τοῦ 1830 τὴν ἀνάγκην συντάξεως νέου Ἀστικοῦ Κώδικος μετὰ βάσει πάντοτε τὰ βυζαντινὰ κείμενα. Ὅμως, ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ πρώτη αὐτῆ ἐξαγγελία συντάξεως νέου ἐλληνικοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ἐμελλε νὰ πραγματωθῇ μόλις κατὰ τὸ 1946, ὅταν ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ὁ σημερινός μας Ἀστικὸς Κώδιξ. Διὰ τὰ χρόνια τοῦ Κυβερνήτη θ’ ἀπομείνῃ ἔτσι ἡ τιμὴ, ὅτι τότε ἐτέθη τὸ πρόβλημα, ἔστω καὶ ἂν δὲν ᾔστε τὴν ἀμειψή του λύσιν. Καὶ εἰς τὸ τέλος ἤμπορεῖ μετὰ ἀσφάλεια νὰ λεχθῇ, ὅτι ἂν ὁ Κυβερνήτης δὲν κατάρθωσε νὰ λύσῃ ὁριστικὰ τὸ πρόβλημα τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ὅμως εἰς τὸν τομέα τῆς δικαιοσύνης ὑπῆρξεν ὁ πρώτος ποὺ ἔθεσε κάποια τάξιν καὶ στὴν νομοθεσίαν, κυρίως ὅμως στὴν ὁργάνωσιν τῶν δικαστηρίων καὶ τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία τους στὴν ἐλεύθερον χώρα. Καὶ ἡ προσφορὰ του αὐτῇ ἦταν ἐξαιρετικὰ σημαντικὴ.

V

Παρεσύρθη ὁ ὁμιλητὴς σὲ κάπως μακρότερη ἀνά-λυσιν τῶν θεμάτων του, ἀναλογίζεται ὅμως, ὅτι καὶ πάλιν δὲν κατάρθωσε νὰ δώσῃ παρὰ ἀπλὴν σκιάν τῆς μεγάλης προσφορᾶς τοῦ Καποδίστρια πρὸς τὸ Ἔθνος. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ προσφορὰ αὐτῇ δύσκολα ἀναπαρα-σταίνεται ἀπὸ τὰ «ἐπὶ μέρους» καὶ δύσκολα ἡμποροῦ-με μετὰ αὐτὰ νὰ συλλάβωμε τὸ ἀναζητούμενον σύνολο. Καὶ εἶναι τὸ σύνολο ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει διὰ τὸν Κυ-

βερνήτη τοῦ μόχθου καὶ τῆς θυσίας, διὰ τὸν ἄνθρωπο, τοῦ ὁποίου σήμερα τιμοῦμεν τὴν ἀγέραςτὴ μνήμη.

Προσωπικότης ἀμφιλεγόμενη, μὲ θαυμαστάς ἀλλὰ καὶ μὲ ἐπικριτάς, ὁ Καποδίστριας ἤμπορεῖ νὰ λεχθῇ μὲ βεβαιότητα, ὅτι σήμερα πλέον ἔχει κερδήσει τὴν μάχην τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἱστορικῶν του. Ἐνδοξὴ εἶναι ἡ ὑστεροφημία του. Καὶ ἀπὸ τὸ κοσκίνισμα τῶν γεγονότων προβαίνει ἡ ἀλήθεια, ὅτι ὁ Κυβερνήτης ἐθεμελίωσε πραγματικὰ διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν τόπον μας κράτος ὀργανωμένο καὶ πολιτείαν εὐρυθμὴν, τὴν ὁποίαν ἐκυβέρνησε σοφὰ καὶ μὲ αὐταπάρνησιν μέχρι τὴν πικρὴν ἡμέραν τῆς δολοφονίας του.

Ἀκόμη καὶ πρὶν ἔλθῃ, ἀλλὰ καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀφίξή του στὴν Ἑλλάδα, ὁ Κυβερνήτης εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν δυσαρέσκεια πολλῶν, στρατιωτικῶν ἡγετῶν ἢ πολιτικῶν, τῶν ὁποίων ἡ προσωπικὴ φιλοδοξία, ἀκόμη καὶ τὰ συμφέροντα, δὲν συνεβίβαζοντο πρὸς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νεοφερμένου κερκυραίου κόντε. Ἡ δυσφορία αὕτη, ὅπως ἦτο φυσικόν, ἐμεγάλωνεν ὅσον ὁ καιρὸς περνοῦσε. Καὶ μετὰ τὴν σχετικὴ ἡρεμία τῶν δύο περὶ πρῶτων χρόνων, ἡ δυσφορία ἔγινε ὀξύτης καὶ τὴν ὀξύτητα δὲν ἦτο πλέον δύσκολον νὰ διαδεχθῇ ἡ βία.

Ἡ κρίσιμη καμπὴ ἐσημειώθη κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1829, ὅταν εἰς τὸ Ἄργος συνήλθε ἡ Δ' Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Στὴν Συνέλευσιν αὐτὴν ἀκούσθηκε ἐπισημότερα, ἀσθενικῇ ὅμως ἀκόμῃ, ἡ φωνὴ τῶν ἀντιπολιτευομένων, ἀλλ' ὁ Κυβερνήτης ἐπέτυχε τελικὰ νὰ εἶναι ὁ νικητὴς, ἀφοῦ κατάρθωσε νὰ γίνουν δεκτὰ τὰ ψηφίσματα καὶ οἱ νέοι νόμοι του. Στὸ περιθώριον ὅμως τῆς Συνελεύσεως ἡ ἀντίδρασις καὶ οἱ δολοπλοκίαι γίνονταν διαρκῶς ἰσχυρότερες καὶ δὲν περιορίζονται πλέον μόνον εἰς σατυρικά κατὰ τοῦ Κυβερνήτη συνθήματα. Ἡ ἀντιπολίτευσις καὶ ἡ ἀντίδρασις δυναμώνουν. Δυναμώνουν οἱ πολιτικὲς φιλοδοξίες καὶ οἱ πολιτικοὶ ἀνταγωνισμοί. Δυναμώνει καὶ ἡ ἀπαίτησις νὰ ψηφισθῇ νέον Σύνταγμα. Καὶ οἱ «συνταγματικοὶ» θεωροῦν, ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὴ ἡ ἀντικατάστασις τοῦ Πανελληνίου μὲ τὴν Γερουσίαν ποῦ ἐψηφίσθη στὸ Ἄργος ἀπὸ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν, μάλιστα ἀφοῦ καὶ στὴν Γερουσίαν καὶ στίς θέσεις — κλειδιά τῆς διοικήσεως διωρίσθησαν πρὸ πάντων καποδιστριακοί. Ὁ σπόρος τοῦ κακοῦ εἶχε ριφθῇ. Καὶ ἡ μάχη κατὰ τοῦ Καποδίστρια ἔρχιζε ἔντονη μὲ τίς ἐκδηλώσεις ποῦ ἀκολουθοῦν κατὰ τὸ 1830 καὶ κατὰ τὸ 1831.

Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν οἱ νησιῶτες πλοιοκτῆται, ἰδίως τῆς Ὑδρας, θὰ ζητήσουν φορτικὰ τὴν καταβολὴ ἀποζημιώσεων διὰ τίς δαπάνες ποῦ κατέβαλαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἀγῶνος. Τὸ ἴδιο θὰ ζητήσουν καὶ ἄλλοι ἡγέτες τῆς ξηρᾶς καὶ ὁ Πετρόμπεης Μαυρομικάλης θὰ ζητήσῃ νὰ εἰσπράττῃ αὐτὸς τοὺς φόρους τῆς Μάνης. Οἱ διαμαρτυρίες θὰ πληθύνουν, ὅταν τὸ Ἐμπορικεῖο τῆς Σύρου μὲ ἀπόφασίν του διέταξε τὴν ἐξοπράξιν τελωνειακῶν δασμῶν ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου. Καὶ σ' ὅλα αὐτὰ, φυσικά, θὰ ἀντιδράσῃ ὁ Καποδίστριας, ἄλλοτε μαλακὰ καὶ ἄλλοτε βίαια, ἄλλοτε μὲ

νουθεσίες καὶ ἄλλοτε μὲ ἔκτακτα δικαστήρια καὶ μὲ περιορισμὸν τῆς ἐλευθεροτυπίας, πάντοτε ὅμως πιστεύοντας στὴν ἀνάγκη ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσονομίας. Τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσονομίας, τὴν ὁποίαν δὲν ἤμποροῦσαν ἡ δὲν ἤθελαν νὰ σεβασθοῦν οἱ ἀντίπαλοί του, αὐτοὶ ποῦ θὰ φθάσουν νὰ ὀργανώσουν τὴν στάσιν τῆς Μάνης καὶ τὸν ἐμπρησμὸ τοῦ στόλου. Γεγονότα ὅλα θλιβερά καὶ σκληρά διὰ τὴν μοῖραν τοῦ τόπου. Γεγονότα, τὰ ὁποῖα θὰ ὀδηγήσουν στὴν ἀδιαλλάξια καὶ τελικὰ στὴν δολοφονίαν τοῦ Κυβερνήτη.

Ἐπιγραμματικά θὰ μᾶς διηγηθῇ ὅλα αὐτὰ ὁ καποδιστριακός, ἀλλὰ πάντοτε νουνεχὴς καὶ ψυχραίμος Θεόδωρος Κολοκοτρώνης εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του. Θὰ ἱστορήσῃ ὁ δοξασμένος Γέρος τοῦ Μορηᾶ, ὅτι:

«Τὰ Ψηφίσματα τῆς συνελεύσεως εἰς τὸ Ἄργος ἔβαλαν βάσεις συνταγματικῆς κυβερνήσεως. Ἀφοῦ ἐκλέχθη ἡ Γερουσία, ἐσύστησε ὁ Κυβερνήτης καὶ ἐπιτροπὴ διὰ νὰ ἐτοιμάσῃ σύνταγμα. Μερικοὶ προύχοντες ἐδυσαρεστήθηκαν. Κοντὰ εἰς αὐτοὺς οἱ Ὑδραῖοι, διατὶ δὲν τοὺς ἔδιδε ὁ Κυβερνήτης εὐθὺς τὰ ὅσα εἶχαν ἐξοδεύσει εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Οἱ Χίοι, διατὶ τοὺς ἐζήτησε λογαριασμό. Ἐκακοφάνηκε καὶ μερικῶν λογιστῶν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἐφημερίδος. Ἐζήτησαν σύνταγμα, καὶ ἔτσι οἱ προύχοντες οἱ παραπονεμένοι, ἐνωμένοι μὲ τοὺς Ὑδραῖους καὶ ἄλλους δυσαρεστημένους, ἔβγαλαν ἐμπροστὰ διὰ πρόφασιν τὸ σύνταγμα. Ἡμπορεῖ μεταξὺ τῶν προκομμένων νὰ ἐπίστευαν, ὅτι εἶναι καλὸ τὸ σύνταγμα διὰ νὰ ἔμβῃ εἰς ἐνέργειαν εὐθὺς, πλὴν οἱ κοτσαμπάσηδες καὶ μερικοὶ ἄλλοι τὸ μεταχειρίστηκαν ὡς πρόσχημα. Ἐμβῆκε μέσα καὶ ξένος δάκτυλος καὶ ἐρέθιζε τὰ πράγματα...».

Θὰ συνεχίσῃ κατόπιν ὁ Κολοκοτρώνης τὴν ἐξιτόρησιν τοῦ ἐμπρησμοῦ τοῦ στόλου καὶ τῆς στάσεως τῆς Μάνης, θὰ καταφερθῇ κατὰ τῶν Μαυρομικαλαίων καὶ θὰ διηγηθῇ, πῶς ἀπεφασίσθη ἡ δολοφονία τοῦ Καποδίστρια, ὅταν συνελήφθη ὁ Πετρόμπεης καὶ ὁ Γιάννης Κατσῆς καὶ ὅταν ὁ Κυβερνήτης «εἶχε ὑπὸ φύλαξιν, νὰ εὐρίσκονται εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἀναπλιοῦ» τὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὸν Γεώργιον Μαυρομικάλην. Καὶ θὰ σημειώσῃ στὴν συνέχεια ὁ Γέρος:

«Τοὺς ἐγύρισαν τὰ μυαλά, τάζοντές τους χιλιάδες τάλλαρα καὶ ἄλλα, καὶ ἂν δὲν ἐπαρακινουῖντο αὐτοὶ ἀπὸ μεγάλες ὑποσχέσεις καὶ νὰ εἶναι βέβαιοι ὅτι θὰ γλυτώσουν, δὲν τὸ ἀποφάσιζαν ποτέ».

Ὡς πρὸς τὴν ἀνάμιξιν τῶν ξένων δὲν ἦσαν μακρὰ ἀπὸ τὴν πραγματικότητά ὅσα μᾶς ἱστορεῖ ὁ Κολοκοτρώνης. Εἶναι γνωστὸν καὶ ἀπὸ ἄλλες ἀμεσώτερες πηγές, ὅτι τὸ ἄστρο τοῦ Καποδίστρια εἶχεν ἀρχίσει νὰ δῇ στὸ διεθνὲς πεδίο, στὸ ὁποῖον ἄλλοι ἀνταγωνισμοὶ καὶ ἄλλα συμφέροντα ὀδηγοῦσαν τίς ξένες κυβερνήσεις σὲ στάση καχυποψίας ἀπέναντι στὸν Κυβερνήτη. Στήριγμα τοῦ τελευταίου αὐτοῦ εἶχεν ἀπομείνει μόνον ὁ λαὸς καὶ λίγοι ἀπὸ τοὺς δοξασμένους ἀγωνιστὰς τῆς Ἐπαναστάσεως. Οἱ πολλοί, οἱ κοτσα-

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Όσakis τήν λατρευτικήν ζώην ήπειλουν κίνδυνοι και στεῖρος τυπικισμός, έσπευδεν ή Έκκλησία συνοδικώς ν' αντιμετώπιση τά κακά διά τών καταλήλων κατασταλτικών φαρμάκων. Ούδεμία Σύνοδος Τοπική ή Οικουμενική υπετίμησε τήν κεντρικήν θέσιν τής Λειτουργικής ζωής διά τήν γενικωτέραν πνευματικήν υγείαν τών πιστών. Κακώς νομίζεται ότι κατά τό παρελθόν τοιαύτη ή τοιαύτη Σύνοδος συνεκλήθη αποκλειστικώς και μόνον δι' ένα περιορισμένον θέμα. Όσονδήποτε και εάν είχε προκύψει και υφίστατο ιδιαίτερον θέμα περί τήν διασάλευσιν τής Πίστewς, συνταράσσον τήν Έκκλησίαν, συγχρόνως έγίνετο επιθεωρήσις τής γενικωτέρας θρησκευτικής ευεξίας ή νοσηρότητος τών ήθών, διά νά φανή εις ποῖον βαθμόν ψύξεως ή θερμότητος εύρίσκετο ή νοσοῦσα και ή υγιαίνουσα κατά Χριστόν ζωή γενικώτερον, και ειδικώτερον ή Λειτουργική ζωή τοῦ πληρώματος.

Οὕτως, διά νά εἴμεθα πλέον συγκεκριμένοι, εις πολλούς επικρατεῖ ή γνώμη ότι ή Α' εν Νικαίᾳ Οικουμενική Σύνοδος συνεκλήθη αποκλειστικώς και μόνον ὑπό τών 318 Πατέρων «κατά Ἀρείου...» ὃς έβλασφήμει κατά τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ... λέγων μή ὁμοούσιον εἶναι αὐτόν τῷ Θεῷ και Πατρί, κτίσμα δέν¹. Έν τούτοις, ἀπό τοῦ 1ου Κανόνος μέχρι και τοῦ 20ου και τελευταίου, ἀναριθμητά ἄλλα θέματα ἀπασχολοῦν τοὺς συνοδικοὺς εκπροσώπους και συζητοῦνται: περί τών καλυμάτων πρὸς ἱερωσύνην, τών εὐνουχισθέντων, περί τών βεβιασμένως ἀνερχομένων τά στάδια τής Ἱερωσύνης και προώρως ἐπισκοποιοιμένων, περί τών συνεισάκτων, περί τής τάξεως διά κανονικήν χειροτονίαν ἐπισκόπου, περί τής τάξεως τών ἀκοινωνήτων...

1. Σχόλιον Ζωναρα εἰς Κανόνας τής Α' Οἰκουμ. παρὰ Σύνταγμα Ράλλη και Ποτλή 2, 113.

μπάσηδες και προύχοντες, οἱ ἡγέτες τής πολιτικῆς και τής στρατιωτικῆς ζωῆς, ἄλλοι ἀγωνιζόμενοι νά διατηρήσουν τά προνόμιά τους και ἄλλοι ἐπιχειροῦντες νά προαχθοῦν γρήγορα στήν πολιτική ζωή, ὅλοι μαζί ἐπεδίωκαν ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπό τόν φωτισμένον Κυβερνήτη, πού ἐστέκετο ἐμπόδιο διά τήν κατάκτησιν τής ἐξουσίας. Καί τό δρᾶμα τοῦ ἀνθρώπου πού ἐξακολουθοῦσε νά ἐργάζεται ἡμέρα και νύχτα διά τήν προκοπή τοῦ λαοῦ και τοῦ τόπου ἐπροχώρει μοιραῖα στήν ἀπεχθῆ του λύση.

Ό Κωνσταντῖνος και ὁ Γεώργιος Μαυρομιχάλης, δοξασμένοι οἱ ἴδιοι στόν Ἀγῶνα και γόνοι οἰκογενείας βαρεῖα χαροκαμμένης κατά τήν Ἐπανάσταση, ἐλθισμόνησαν τήν ἀρχοντιά τους και ἔγιναν θύματα τοῦ πάθους και τοῦ μίσους ἐκείνων πού ἐσημάδευαν τήν ἀνάσταση και τήν καλή τύχη τοῦ Ἔθνους. Τό πρωί τής 27 Σεπτεμβρίου 1831 μία πιστολιά και μία μα-

Τοῦτ' αὐτό προκειμένου και περί τής Β' εν Κωνσταντινουπόλεϊ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ένῶ συνεκλήθη διά νά καταδικάσῃ τοὺς Πνευματομάχους κυρίως, ἡσχολήθη και μέ τόσα ἄλλα προβλήματα σχέσεων ἐπισκόπων ὑπὲρ διοικήσιν μή ἐπιβαίνειν, τοῦ ἐπισκόπου τής νέας Ρώμης ἔχειν τά πρεσβεῖα τής τιμῆς μετά τόν Ρώμη ἐπίσκοπον.

Παρομοίως ή Γ' εν Ἐφέσῳ Οἰκουμενική Σύνοδος συνεκλήθη κατά Νεστορίου. Έν τούτοις πλεῖστοι Κανόνες ἀσχολοῦνται περί τοῦ πῶς δεῖ δέχεσθαι τοὺς ἐξ ἐλληνισμοῦ, ή ἐξ ἰουδαϊσμοῦ ή γοῦν ἐξ αἰρέσεως πεσόντας κληρικούς και λαϊκοὺς (κανὼν 7).

Εὐλόγως και ή ἀναμενόμενη Πανορθόδοξος Σύνοδος δίδει τήν πρέπουσαν θέσιν εις τήν νοσοῦσαν θρησκείαν και λειτουργικήν ζώην και ἐπισημαίνει πλεῖστα ἀνησυχητικά συμπτώματα. Δοθέντος ὅτι ὁ σύγχρονος πιστός δέν ζῇ μέ συνέπειαν ὅ,τι ὁμολογεῖ κατά τήν συμμετοχήν του εις τὰς ἱεράς Ἀκολουθίας, εἶναι ὀρθόν νά βοηθηθῇ ὥστε νά ἐπανέρῃ τήν ὀρθήν του θέσιν. Ἡ ὑπόθεσις ὑπερβαίνει ἄλλως τε τόν Ὀρθόδοξον χῶρον. Ἀπασχολεῖ σοβαρώτατα και τὰς ἄλλας Ὀμολογίας. Τήν Οἰκουμενικήν Συνέλευσιν (Section V) τοῦ ΠΣΕ τῆς Οὐψάλας, (Ἰούλιος 1968), ἀπασχόλησε εὐρύτατα Worship in a secular age, New Ways of Worship.

Τοῦτ' αὐτό και τήν εν Nairobi Γ' Συνέλευσιν, Δεκέμβρ. 1975. Προκειμένου διά τήν ΡΚαθολικήν Έκκλησίαν, αὕτη συνέστησε μόνιμον Ἐπιτροπήν μελέτης τών λειτουργικῶν κειμένων. Consilium ad Exsequendam constitutionem de sacra liturgia. Σκοπὸν θά ἔχῃ και τόν ἐμπλουτισμόν μέ νέας Ἀναφοράς, σύνθεσιν νέων δεήσεων και Ὑμνων και ἐνσωμάτωσιν προσευχῶν ἀπό τὰ ἀρχαῖα Εὐχολόγια τής Ἀνατολῆς.

Χαιριά ἀπό τό χέρι τους ἐσκότωναν τόν μεγάλον Κυβερνήτη, πού ἐπήγγινε στήν ἐκκλησία μέ συνοδεία δύο μόνον ἀνθρώπων, ὁ ἓνας ἀπό τοὺς ὁποίους ἦτο κουλχερής, μονόχειρ ἀνάπηρος τοῦ πολέμου. Ἐσβηγε ἔτσι μιὰ ζωή συνεχοῦς ἄγχους και συνεχοῦς προσπάθειας. Ἐσβηγε ή ζωή τοῦ Κυβερνήτη πού ἀπό τό χάος εἶχε συστήσει κράτος και πού ἂν ἔζη λίγο ἀκόμη θά εἶχεν ἴσως δώσει ἄλλη μορφή στήν Ἱστορία πού ἀκολούθησε στόν τόπο. Τό βόλι και ή μαχαιριά στό ταλαιπωρημένο και κουρασμένο κορμί του ἐσήμαναν τό τέρμα τής μεγάλης ἱστορίας τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ τοῦ Κράτους. Καί τό βόλι πού ἐπερίσσεψε σφηνωμένο στόν τοίχο τής εἰσόδου τής ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος στό Ναύπλιο, ἀπόμεινε σφῆνα στήν καρδιά τής Ἑλλάδος και τής αἰώνιας πορείας της.

ΠΑΝ. Ι. ΖΕΠΟΣ

Ἀκαδημαϊκός

ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΙΤΙΑ

Ὁ ἄνθρωπος συμπιέζεται ἀπὸ τῆς πτώσεώς του καὶ ἐντεῦθεν μεταξὺ δύο δυνάμεων, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ πονηροῦ. Ἐντὸς του κατοικοῦν δύο κόσμοι: ὁ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ θεῖος. Διὰ τοῦτο εὐρίσκεται εἰς συνεχῆ πάλην. Ἀνίσταται καὶ πίπτει. Πεσὼν ἀπαῖ, τὴν λύτρωσιν ἐπιζητεῖ. Οὐχὶ ἐξ ἑαυτοῦ καὶ ἐξ ἔργων νόμου, ἀλλὰ ἐκ Θεοῦ. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἡ Θεολογία εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου προτείνει λύσεις διαφόρους, ἐνίοτε ἀλληλοσυγκρουόμενας, ἀκριβῶς διότι αἱ Ἐκκλησίαι διαφέρουν εἰς τὴν σωτηριολογίαν. «Ὅλους ὅμως ἀπασχολεῖ ἐξ Ἰσοῦ τὸ πῶς «τὴν ἐν τῷ βαπτίσματι τῆς υἱοθεσίας ἡμῶν ἐκτυπωθεῖσαν εἰκόνα ἀκηλίδωτον δι' ὅλου τηρῆσαι καὶ ἀνεπαφρον».

Εἰς ποῖον σημεῖον ἡ λύτρωσις εἶναι ἐφικτή; Ἡ πίστις καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου σὺν τῇ ἄνωθεν βοήθειᾳ δὲν ἀρκοῦν; Διὰ τί ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐπιμένῃ τόσον πολὺ εἰς τὴν συμβολὴν τῶν Μυστηρίων εἰς τὴν λειτουργικὴν ζωὴν; Ἡ Μεταρρύθμισις καὶ ὁ Ὀρθολογισμὸς ὑπετίμησε τὴν θέσιν τῶν μυστηριακῶν μέσων. Διότι πράγματι καὶ πολὺ συνήθως τὰ ὁρατὰ μέσα τῆς ἐσωτερικῆς ἀναγεννήσεως ἐκλαμβάνονται ὡσὰν μόνον τῶν ex opere νὰ ἔχουν τὴν δύναμιν τῆς ἀπὸ τοῦ κακοῦ λυτρώσεως, πλάνη ἐντόνως καλλιεργηθεῖσα εἰς καιροῦς λειτουργικῆς παρακμῆς.

Τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι εὐκόλόν. Οὐδεὶς δύναται νὰ καθορίσῃ ἐπακριβῶς τὴν ὀροθετικὴν γραμμὴν τοῦ ἀνθρώπου παράγοντος καὶ τοῦ θεοῦ. Ἐξ ἄλλου πολλοὶ προσφεύγουν εἰς τὴν ὁρατὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὰ αἰσθητὰ μυστήρια ὡσὰν αὐτὰ διὰ μαγείας νὰ ἐνεργοῦν. Αὐτὴν τὴν εἰκόνα τουλάχιστον δίδουν οἱ κατὰ τύπους θρησκεύοντες τὰ πάντα ἐξαρτῶντες ἀπὸ τοὺς τύπους χωρὶς καὶ τὴν ἰδικὴν τῶν συνδρομῶν. Τὴν Ἐκκλησίαν βλέπουν ὡς ἓνα παραδοσιαρχικὸν ἴδρυμα, Institutionalism, ὅχι ὡς μυστικὴν συνάντησιν τοῦ Σαρκαθέντος Λόγου μὲ τὸν Πιστόν.

Δικαίως, μετὰ τὴν Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ εἰς τὰ σχετικὰ κείμενα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τονίζεται ἡ συνείδησις καὶ ἡ προσωπικὴ σύμπραξις. Ἐδῶ εἰσερχόμεθα εἰς τὸν χῶρον τῆς κινητοποιήσεως τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀπαραιτήτου προϋποθέσεως ἁγιασμοῦ καὶ εἰσδοχῆς τῶν δώρων τοῦ Θεοῦ. Τὸ θέμα τῆς «συνεργίας» τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ τὴν κλεῖδα τῆς λύσεώς του καὶ πρὸς αὐτὴν στρέφουν τὴν προσοχὴν τῶν τελευταίως οἱ θεολόγοι τῆς Δύσεως.

Ἡ Πατερικὴ Θεολογία ἐπανευρίσκει τὴν θέσιν τῆς εἰς μίαν πεπερασμένην πλεον θεολογίαν περιπτωσιολογικὴν, casuismus, καὶ πολὺ νομικὴν. Συχνότατα οἱ τῆς Δύσεως θεολόγοι προστρέχουν εἰς τὴν ἀδαμαντίνην βάσιν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, ὅπου, ἡ ἀρμονικὴ σύνθεσις τῆς θείας ἐπεμβάσεως ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς ἀνθρώπινης συγκαταθέσεως ἀφ' ἐτέρου, σαφέστατα ἐκκαθαρίζει τὸ ἕδαφος ἀπὸ τυχόν παρανοήσεις καὶ ἀπεργάζεται τὴν ἐν Χριστῷ τελείωσιν: «Τὸ μὲν γεν-

νηθῆναι τὴν μυστικὴν γέννησιν καὶ πάντων ἐκκαθαρθῆναι τῶν πρότερον ἁμαρτημάτων ἡμῶν ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος γίνεται. Τὸ δὲ μεῖναι εἰς τὸ ἐξῆς καθαρὸς καὶ μηδεμίαν μετὰ ταῦτα δέξασθαι κηλῖδα πάλιν, τῆς ἡμετέρας ἐστὶν ἐξουσίας καὶ σπουδῆς»²

Ἡ ἀνθρωπίνη συγκατάθεσις ἐκδηλώνεται, ὑποπίπτει εἰς τὴν ἀντίληψιν. Ὁ ἐσωτερισμὸς εἶναι μία παθολογικὴ εὐσέβεια, ἀπροσδιόριστος. Ἡ ρύθμισις τῆς πνευματικῆς υἱοθεσίας δὲν εἶναι ἀποκλειστικῶς ἰδιωτικὴ ὑπόθεσις μὲ συνοδὸν τὴν Γραφὴν. Ἡδὴ ὁ Ὁριγένης ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀπεδοκίμαζε μίαν ὑποκειμενικὴν ἐρμηνείαν αὐτῆς κατὰ τὸ δοκοῦν: «Τὸν νοῦν τῶν Γραφῶν οὐδεὶς δύναται λαβεῖν μὴ ἀναπεσὼν ἐπὶ τὸ στήθος Ἰησοῦ, μὴδὲ λαβὼν ἀπὸ Ἰησοῦν τὴν Μαρίαν γινομένην καὶ αὐτοῦ μητέρα»³.

Ἡ σύγχυσις ἐπιτείνεται μὲ τὴν τάσιν γενικεύσεως εἰς παγκόσμιον κλίμακα μεμονωμένων περιπτώσεων καὶ προσωπικῶν ἀνησυχιῶν μὲ τὴν ἐπιβολὴν τῶν εἰς τὸ σύνολον τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν. Ἐμφανίζομεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὡς γενικὸν φαινόμενον ὅτι εἰς τὴν πραγματικότητά εἶναι τελείως μικρὰς περιφερείας, τελείως ἀσήμαντον θέμα. Θέλομεν νὰ δώσουμε διαστάσεις μεγαλυτέρας ἀπὸ ὅτι πρέπει καὶ νὰ κινητοποιηθοῦν τὰ πάντα.

Ἄλλοι πάλιν, κινούμενοι ἀπὸ τοπικὰς καὶ παροδικὰς συνθήκας, γεωγραφικὰς καὶ κοινωνικὰς διαφορὰς, ἐπιβάλλουν ὀρισμένα προβλήματα ὡς δῆθεν αἷτημα τῶν καιρῶν σοβαρόν. Ἐκ κακῶς ἐννοουμένης ἀλληλεγγύης καὶ συμπαθείας μερικοὶ τότε τὰ υἱοθετοῦν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀδυνατοῦν νὰ συλλάβουν τὸ πρόβλημα. Ἀδυνατοῦν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὰς ὅλως ἐκτάκτους ἰδιαίτερας συνθήκας ἐνὸς τόπου. Ἐν τούτοις τὰ ἐγγράφουν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν καὶ καλοῦν τοὺς πιστοὺς ὅλους μὲ αὐτὰ ν' ἀσχοληθοῦν, παρὰ τὴν διστακτικότητά καὶ τὰς ἀντιρρήσεις τῶν ὑγιῶς σκεπτομένων. Μὲ ἀποτέλεσμα νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀδιανομίαν καὶ τὸ αἰσθητὸν ὅτι χάνεται χρόνος πολὺτιμος διὰ θέματα τελείως ἀσχετὰ καὶ ἀναρμόδια διὰ μίαν ζῶσαν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Παρ' ὅλην τὴν καλὴν διάθεσιν, οἱ πιστοὶ ἀδυνατοῦν νὰ παρακολουθήσουν. Διότι τὸ ἐκλεγέν θέμα δὲν εἶναι πραγματικόν, πηγαῖον, ἀλλὰ πλασματικόν, ἀπατηλόν. Κατὰ συνέπειαν ἐδῶ πράττεται σφάλμα εἰς τὴν ἐκτίμησιν, διάγνωσιν καὶ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν.

Ἄλλοι πάλιν ἓνα παροδικὸν πρόβλημα, τελείως ἀσήμαντον καὶ συμπτωματικόν, τὸ περιβάλλουν μὲ πολὺ σοβαρότητα. Θέλουν ὅλων ἡ προσοχὴ ἐκεῖ νὰ στραφῇ καὶ νὰ μετατεθῇ ἀπὸ ἄλλα θέματα πολὺ πλεονσοβαρύτερα καὶ βασικώτερα. Ἀλλὰ μόλις ἀρχίσουν νὰ τὸ ἐγγίξουν, ἤδη ἔχει παρέλθει ἡ ἐπικαιρότης του, λόγφ τῆς ταχείας ἐξελίξεως τῶν γεγονότων. Τέτοια βεβαιωμένα καὶ ἀψυχολόγητα προβλήματα καθημερινῶς τὰ διαβάζομεν ὡς δῆθεν σοβαρά. Εἰς τὴν οὐ-

2. Εἰς Ἰωάννην Ὁμιλία 10, 2. P.G. 59, 76.

3. Ἐρμηνεία εἰς Ἰωάννην 1, 6. P.G. 14, 32.

σίαν των όμως είναι δευτερεύοντα, άσχετα, ξένα πρὸς τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ τὴν ἀρμοδιότητά μας. Καὶ ἡ μετὰ ἀπὸ ἡμᾶς ἐρχομένη γενεὰ θὰ γελᾷ εἰς βάρος μας, διότι κατηναλώσαμε τόσους κόπους, χρόνον καὶ δυνάμεις. Τὸ νὰ στρέφεται ἡ προσοχὴ τοῦ πληρώματος εἰς ἐντυπωσιακὰ ἢ δευτερευούσης σημασίας προβλήματα, προδίδει στενότητα, ἀνεπαρκῆ κρίσιν καὶ μυωπία ἐπικίνδυνον.

Ἀπαιτεῖται πολλὴ σύνεσις εἰς τὴν ἐπισήμανσιν τῶν πραγματικῶν προβλημάτων. Ἄλλως ἀδίκως τρομοκρατοῦμεν τὸν κόσμον καὶ κινητοποιοῦμεν δυνάμεις καὶ ἐνέργειαν, χωρὶς νὰ συντρέχῃ λόγος. Χρειάζεται πολλὴ σύνεσις, περίσκεψις, φωτισμὸς ἄνωθεν καὶ ἀδελφικὴ συνεργασία ὑπευθύνων καὶ Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν ἐπιλογὴν τῶν οὐσιαστικῶν προβλημάτων καὶ ὅχι ἐπὶ μέρους, ἐπουσιωδῶν, τὰ ὅποια εἶναι ἀποτελέσματα καὶ αἰτιατὸν μᾶλλον παρὰ αἰτία γενεσιουργὸς καὶ κυρία ἀφορμή. Ὅ,τι προέχει εἶναι νὰ ἐπισημαίνωνται αἱ πραγματικαὶ νοσογόνοι ἐστὶαι τῶν ποικίλων ἀταξιῶν καὶ κακῶν, παρὰ τὰ ἐξωτερικὰ συμπτώματα καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ νοσηραὶ ἐκδηλώσεις.

ΣΧΕΣΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

Ἡ σύνταξις τῆς Λειτουργίας ἀναμφιβόλως διήλθε διάφορα ἱστορικὰ στάδια. Ἀπεκρυσταλλώθη ὅταν περιέλαβε πλέον τὸ πιστεύω καὶ τὸ βίωμα τοῦ πληρώματος. Ἐπειδὴ ἐγράφη ἐν χρόνῳ καὶ εἰς διαφόρους ἐποχάς, ἐξέφραζε τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας καὶ τὰ θεολογικὰ ρεύματα τῆς ἀναπτυσσομένης Ἐκκλησίας. Ἐπρεπε εἰς τὰς Εὐχαριστιακὰς εὐχὰς καὶ τὴν ὑμνογραφίαν, ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ, νὰ ἀντικρύξῃ τὰς κυκλοφορούσας πλάνας, ἀλλὰ καὶ νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις διὰ ζωτικὰ προβλήματα, ὡς ἡ ὑπαρξίς τοῦ κακοῦ, ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἡ προσφορὰ ἐλπίδος ἐναντι τοῦ πόνου, τοῦ θανάτου, τῶν ἐνοχλήσεων τῆς σαρκὸς, ἡ βεβαιότης εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ ἀφθαρσίαν, ἡ κυριότης τοῦ Ἀναστάτος ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ὑπερπέραν καὶ ἡ εἰσοδος τοῦ πιστοῦ εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Πρὸς κατανόησιν ἐπομένως τῆς Λειτουργίας πολὺ θὰ βοηθήσῃ τὸ γενικώτερον πλαίσιον καὶ θρησκευτικὸν κλῆμα ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκινουῦντο καὶ ἔζων οἱ πρῶτοι Χριστιανοί. Συμμετέχοντες εἰς τὴν Λειτουργίαν, ἔβλεπον τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ὀρθούμενα ἐρωτήματα, ὑπαρξιστικὰ καὶ μεταφυσικά. Ἀλλὰ ἡ Λειτουργία ἔχει αἰωνίαν ἐπικαιρότητα. Ἐνδιαφέρει, τρέφει, ἀνορθώνει, ἀγιάζει, τονώνει καὶ σήμερον καὶ αὔριον ὅπως καὶ χθές. Ἐπιχειροῦμε διὰ τοῦτο μίαν περιγραφὴν τοῦ περιβάλλοντος ὅπερ ἐπλαίσινε τὴν κοινωνίαν εἰς καιροὺς συνθέσεως τῶν λειτουργικῶν κειμένων.

Ὁ ἀρχαῖος κόσμος ἔζη ἐν ἀνησυχίᾳ. Τὸν χαρακτηρίζει ἡ σιωπὴ τῶν θεῶν, τὸ ἀδιέξοδον, ἡ ἀβεβαιότης, ἡ ἀγωνία. Οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι, ἐνῶ βλέπουν τὴν θείαν Πρόνοιαν, μὲ τρόπον ἀντικρύζον ἐπίσης τὰ φυσικὰ φαινόμενα καταστροφῶν, ἐπιδημιῶν, αἱματοχυ-

σιῶν, ὡς καὶ τὸν πόνον ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀδυνατοῦν νὰ ἐξηγήσουν τὴν αἰτίαν καὶ τὴν τοιαύτην ἔκτασιν τοῦ κακοῦ. Δὲν γνωρίζουν τὴν αἰτίαν, οὐδὲ τὸν σκοπὸν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀταξίας. Ἐνῶ ὁμιλοῦν περὶ ἀρμονίας καὶ τάξεως, μέτρου καὶ συμμετρίας, μένουν εἰς ἀμηχανίαν ἐνώπιον τῆς ἀσυμμετρίας, δυσαρμονίας καὶ ἀνατροπῆς τῆς λογικῆς τάξεως. Πόλεις ὀλόκληροι ἀθῶων πολιτῶν καταποντίζονται, καὶ αἱ θεομηνίαι αὐταὶ οὐδεμίαν ἐξήγησιν εὐρίσκουν.

Ὁρθώνονται λοιπὸν συχνότατα τὰ ἐρωτηματικά: Πόθεν ἐκπηγάζει τὸ κακὸν καὶ διατὶ νὰ ὑπάρχῃ; Ποία ἡ προέλευσις τοῦ ἀνθρώπου; Διατὶ ὁ Θεὸς δὲν ἐπεμβαίνει; Ὅσοι ἐκήρυττον λύτρωσιν ἀπὸ τὴν ἀδσοποτείαν τῶν ἀστέρων, ἄτινα ἐπιστεύετο ἐκυβέρνην τὰς τύχας ἀτόμων καὶ ἐθνῶν, ἔβλεπον ὅτι τὰ κριτήριά των δὲν ἦσαν ἱκανοποιητικά.

Τὸν β' αἰῶνα οἱ Γνωστικοὶ συνθέτουν κοσμοθεωρίας ἐπὶ τῇ βάσει ἀναμικτῶν ἐξελεγμένων Ἰουδαϊκῶν, Ἑλληνιστικῶν, Περσικῶν καὶ Χριστιανικῶν ἰδεῶν. Ἀποπειρῶνται λύσεις εἰς τὸ πρόβλημα τοῦ κακοῦ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ Θεός, ὡς ὕψιστον ὄν, εἶναι ἀνεύθυνος διὰ τὸ κακόν. Ἐπικρατεῖ μία διαρχία μεταξὺ Θεοῦ-δημιουργίας καὶ μίας διαρχίας ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μεταξὺ τῆς κορυφῆς τοῦ Θείου Νοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τῆς ἐκπεσούσης φύσεώς του. Ἡ σωτηρία διὰ τοὺς Γνωστικούς ἦτο σωτηρία ἀπὸ τὴν ἀγνοίαν τῆς πραγματικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ προσφορὰ τοῦ Χριστοῦ ὡς χορηγοῦ τῆς οὐρανίου Γνώσεως. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀπολύτου προορισμοῦ κηρυττομένου ὑπὸ τῶν Γνωστικῶν, ἡ σωτηρία ἐπίστευον ὅτι ἦτο πολὺ εὐρύτερα ἐκείνης τῶν Ἰουδαίων, τῶν Χριστιανῶν, διότι προσέφερεν ἀποκαλυπτικὰς προνομίας περὶ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἐπαφῆς μὲ ὑπερφυσικὰς δυνάμεις, τόσον ἑλκυστικὰ καὶ περιζήτητα τότε. Ἡ περὶ Θεοῦ ἀγνοσία ἔπρεπε κατ' αὐτοὺς νὰ διαλευκανθῇ. Ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ ἐκτάκτους δυνάμεις. Νὰ διεισδύσῃ εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Παντός καὶ νὰ διαλύσῃ τὸν πέπλον, τὸν γνόφον καὶ τὰ νέφη. Οἱ Βασιλεῖδες καὶ Βαλεντίνος εἶναι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ φιλόσοφοι θελήσαντες νὰ συνδυάσουν τὴν Βίβλον μὲ τὸν Νεοπλατωνισμόν εἰς ἓνα ὁμοιογενὲς σύστημα θρησκείας.

Διὰ τοὺς Γνωστικούς ὁ πιστὸς διακρίνει ἑαυτὸν ὡς τμηματικὸν μῦρον εἰς τὴν θείαν φύσιν τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖ ἀντικατοπτρίζεται ἡ ψυχὴ του. Ὁ μυστικὸς χορὸς ἐμφανίζεται ὡς μία περιχώρησις, ἐναλλαγὴ καὶ μετοχὴ Θεοῦ-ἀνθρώπου. Εἰς τὸ γνωστικῆς προελεύσεως ἔργον τοῦ Λευκιανοῦ Acta Johannis (95-96) ἰδοὺ τί λέγει ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

«Δύχνος εἰμὶ ὑμῖν τοῖς ὁρῶσί με. Ἀμήν.

Ἐσοπτρον εἰμὶ τοῖς γινώσκουσιν με. Ἀμήν.

Θύρα εἰμὶ ὑμῖν τοῖς κρούουσί με. Ἀμήν.

Ὅδὸς εἰμὶ ὑμῖν τοῖς ὁδεύουσι.

Ἰδοὺ. Ἐὰν ἀκολουθῆτε τὸν ἐμὸν χορόν,

ὁψεσθέ με τοῖς λέγουσι ταῦτα».

Η Α' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

1. Βαθὺς εἶναι ὁ πόθος τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν, νὰ συνέλθουν εἰς μίαν Μεγάλην Σύνοδον πρὸς ρύθμισιν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα σήμερον θεωροῦνται ἐκκρεμοῦντα, ἀφοῦ προέκυψαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους.

'Εξ ἴσου βαθεῖα εἶναι καὶ ἡ συναίσθησις, ὅτι ἡ Σύνοδος τῶν 'Ορθοδόξων ὡς τὴν εἶχον φαντασθῇ οἱ πρῶτοί της ὁραματισταὶ δὲν θὰ ἦτο ἐκκλησιολογικῶς ὀρθὴ καὶ σκόπιμος, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξύ πολλὰ εἶχον ἀλλάξει.

Οὕτω μὲ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐκρίθη ἐπιβεβλημένη ἡ ἀναθεώρησις τῶν θεμάτων τοῦ καταλόγου τῆς Ρόδου (1961). Μετὰ ἀπὸ πολλὰς συζητήσεις καὶ ἀναζητήσεις ἡ 'Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὴν δημοκρατικὴν τῆς παράδοσιν κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀνασυντάξεως τοῦ καταλόγου ἐπὶ βάσεως α) θεολογικῶς ὀρθῆς διὰ τῆς παραμερίσεως τῶν θεμάτων τῶν ἤδη λελυμένων (εἴτε δογματικῶς εἴτε κανονικῶς) καὶ β) πρακτικῶς ἐπωφελοῦς διὰ τῆς ἐν πνεύματι ἀδελφότητος συζητήσεως τῶν θεμάτων μετὰ τῶν ἄλλων 'Εκκλησιῶν.

Οὕτω, τὸν Μάιον τοῦ 1976 ἀπεστάλη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διὰ προσωπικὰς ἐπαφὰς μετὰ τῶν ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων.

Μετὰ ἀπὸ τὴν σοβαροτάτης ἀποστολῆς καὶ φύσεως περιοδεῖαν αὐτὴν τοῦ Σεβ. Χαλκηδόνος, ἥτις

ἐπεβεβαίωσε τὴν ἀπόλυτον συμφωνίαν τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν, ἡ Αὐτοῦ θειοτάτη Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ὥρισεν, ὅπως α) συνέλθῃ ἡ Α' Προσυνοδικὴ Διάσκεψις πρὸς καθορισμὸν τῶν θεμάτων καὶ τῆς διαδικασίας τῆς Μεγάλης Συνόδου ἀπὸ 20-30 Νοεμβρίου 1976 εἰς Γενεύην (Πατριαρχικὸν 'Ορθόδοξον Κέντρον, καὶ β) ἀντιπροσωπευθῇ ἐκάστη 'Εκκλησία ὑπὸ τριῶν Ἀντιπροσώπων.

2. Πράγματι ἡ Α' Προσυνοδικὴ Διάσκεψις, παρὰ τινὰς ἐκ μέρους τῆς Ρωσικῆς 'Εκκλησίας διαμαρτυρίας, ἐλεγχείσας ἀβασίμους, ἐπραγματοποιήθη κατὰ τὸ καθωρισθὲν χρονικὸν διάστημα. Ταύτης ὡς ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποι τῶν Αὐτοκεφάλων 'Εκκλησιῶν μετέσχον οἱ κάτωθι:

Α'. 'Επίσημοι Ἀντιπρόσωποι.

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων

Σεβ. Μητροπολίτης Σουηδίας κ. Παῦλος

'Ελλογιμ. Καθηγητῆς κ. 'Εμμ. Φωτιάδης

Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

Σεβ. Μητροπολίτης Ἀξώμης κ. Μεθόδιος

Θεοφ. 'Επίσκοπος 'Ελευσίνος κ. Τιμόθεος

Θεοφ. 'Επίσκοπος Βαβυλῶνος κ. Πέτρος

Αἱ πλεῖσται εἰκόνες ἐλήφθησαν ἐκ τῆς 'Ιωαννικῆς φρασεολογίας. Ἀκόμη καὶ αἱ αὐτοδοξολογίαι συγγενεῶν μὲ τὴν Ἀποκάλυψιν (21,23,-3,20).

Παρόμοιαι φράσεις συναντῶνται καὶ εἰς τὸ ἄγραφον τοῦ ψευδο-Κυπριανοῦ (250 μ.Χ.) Liber de Montibus Sina et Sion (ἐν Cypriani Opera C.S.E.L. III,3).

Οἱ Ἀλεξανδρινοὶ Θεολόγοι εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι τοιοῦτων ἀνησυχιῶν καὶ ρευμάτων καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ β' αἰῶνος ἐπιδίδονται εἰς ἐκκαθάρισιν πλατῶν. Διδάσκουν τὴν ἐνότητα καὶ στενὴν σχέσιν τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν δημιουργίαν του. 'Ο ἄνθρωπος, γενόμενος κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ἦτο ἐλεύθερος ν' ἀποδεχθῇ ἢ ν' ἀπορρίψῃ τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου. Ἀπορριπτέα ἡ ἰδέα ἐχθρικοῦ δημιουργοῦ. Οὐδεμία δύναμις ὑπερφυσικὴ τὸν πιέζει καὶ τὸν πειθαναγκάζει.

Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, σπουδαῖος λόγιος ἀλλὰ καὶ δύσκολος, εἶναι Χριστιανὸς πλατωνιστὴς συγχρόνως ὅμως καὶ ὁπαδὸς τῆς 'Ιουδαίκο-Χριστιανικῆς σκέψεως, ἥτις ἐκυριάρχει εἰς τὰ στρώματα τῶν μορφωμένων τῆς Ἀλεξανδρείας. Βλέπει ὅτι ἡ θεία Πρό-

νοια ρυθμίζουσα τὰ πάντα εἶναι ὑπερτάτη καὶ καλὴ ἐν σοφίᾳ (Στρωμ. I, 173-5). 'Ολαὶ αἱ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐμφυτευθεῖσαι ἐπιθυμίαι εἶναι καλαὶ καὶ ἀγναί. 'Η πτώσις τοῦ Ἀδάμ ἦτο ἡ ἐπιπολαιότης ἐνὸς ἀνωρίμου μικροῦ. 'Ο σχηματισμὸς τοῦ κακοῦ ἦτο προῖον διαστροφῆς σταδιακῆς, αὐξήσεως ἡλικίας. 'Η παρακοὴ τοῦ Ἀδάμ δὲν τοῦ ἐπεβλήθη, ὡς οἱ Γνωστικοὶ ἐδίδασκον. Μία ἐκδοχὴ τοιαύτη ὁδηγεῖ εἰς ἀπαισιόδοξον θεώρησιν τῆς ἱστορίας. Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρείας προσφέρει μίαν αἰσιόδοξον καὶ χαρμόσουν ἐννοιαν τοῦ κόσμου. Θεμελιώνει μίαν θεολογίαν τῆς Ἐνσαρκώσεως λυτρωτικὴν καὶ ἀνορθωτικὴν ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ κακοῦ, εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀνθρωπότητος. 'Ο Χριστὸς ἀποθνήσκει ὡς ἄνθρωπος ἵνα θραύσῃ τὰ δεσμὰ τοῦ κακοῦ, ὑπὸ διαφόρους μορφὰς πιέζοντα τὸν ἄνθρωπον.

'Αναμφιβόλως ὁ Κλήμης ἐπηρεάσθη ἀπὸ τὸν Φίλωνα, ἰδίᾳ περὶ θεοδικίας. Ἐν τῷ συνόλῳ του ὅμως ἡ ὁπτική του εἶναι ἡ τῆς ἐλπίδος εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ ἀψευδῇ ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ ὡς Πατὴρ καὶ κυβερνήτου τῆς Κτίσεως.

† 'Ο Καλαβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας.

Σεβ. Μητροπολίτης Ὁρους Λιβάνου κ. Γεώργιος

Σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Ἰγνάτιος

Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων.

Σεβ. Μητροπολίτης Πέτρας κ. Γερμανός

Ἐλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Βλ. Φειδᾶς

Ἐλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Γ. Γαλίτης

Πατριαρχεῖον Μόσχας.

Σεβ. Μητροπολίτης Κιέβου καὶ Γαλικίας κ. Φιλάρετος

Σεβ. Μητροπολίτης Τούλας καὶ Πελέφσκι κ. Ἰουβενάλιος

Σεβ. Ἐπίσκοπος Vyborg κ. Κύριλλος

Πατριαρχεῖον Σερβίας.

Σεβ. Ἐπίσκοπος Δαλματίας κ. Στέφανος

Ἐλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Στόγιαν Γκόσεβιτς

Πατριαρχεῖον Ρουμανίας.

Σεβ. Μητροπολίτης Μολδαβίας κ. Ἰουστίνος

Σεβ. Ἐπίσκοπος Πλοεστίου κ. Ἀντώνιος

Ἐλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Δημ. Ποπέσκου

Πατριαρχεῖον Βουλγαρίας.

Σεβ. Μητροπολίτης Σλίβεν κ. Νικόδημος

Σεβ. Μητροπολίτης Στάρας-Ζαγόρας κ. Παγκράτιος

Σεβ. Μητροπολίτης Βράτσης κ. Καλλίνικος

Ἐκκλησία Κύπρου.

Σεβ. Μητροπολίτης Πάφου κ. Χρυσόστομος

Σεβ. Μητροπολίτης Κυρηνείας κ. Γρηγόριος

Ἐλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Ἀν. Μητσίδης

Ἐκκλησία Ἑλλάδος.

Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Ἀλέξανδρος

Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Χρυσόστομος

Σεβ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Ἀγαθάγγελος

Ἐκκλησία Πολωνίας.

Πανοσιολ. Ἡγούμενος κ. Συμεὼν Roumatchouk

Αἰδεσιμ. Πρωτοπρ. κ. Νικόλαος Lenczewski

Αἰδεσιμ. κ. Εὐγένιος Panko

Ἐκκλησία Τσεχοσλοβακίας.

Σεβ. Μητροπολίτης Πράγας κ. Δωρόθεος

Ἐλλογιμ. Δρ. Yaroslav Souvarsky

Ἐκκλησία Φιλλανδίας.

Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Φιλλανδίας κ. Παῦλος

Σεβ. Μητροπολίτης Ἑλσινκίου κ. Ἰωάννης

Ἐλλογιμ. Δρ. κ. Ἰωάννης Seppala

Β'. Εἰδικοὶ Σύμβουλοι

τῶν Ἀντιπροσωπειῶν.

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Σεβ. Μητροπολίτης Καλαβρίας κ. Αἰμιλιανός

Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Μ. Ἀγεωργόυσης

Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Κ. Ἀργέντης

Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. κ. Β. Bobriskoy

Ἐλλογιμ. καθηγητῆς κ. Κ. Βαβοῦσκος

Ἐλλογιμ. καθηγητῆς κ. Ἰ. Ζηζιούλας

Ἐλλογιμ. καθηγητῆς κ. Γ. Μπεμπῆς

Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας.

Ἐλλογιμ. Dr. A. Danial

Ἐλλογιμ. Dr. A. Laham

Ἐλλογιμ. G. Habib

Πατριαρχεῖον Μόσχας.

Αἰδεσιμ. πρωθ. καθηγητῆς κ. Gundyaev

Αἰδεσιμ. πρωθ. ὑφηγητῆς κ. St. Dymsha

Ἐλλογιμ. καθηγητῆς κ. Boris Nelubov

Ἐλλογιμ. κ. Gregory Skobei

Ἐλλογιμ. κ. Anatoly Nalpanis

Πατριαρχεῖον Ρουμανίας.

Αἰδεσιμολ. κ. Ion Bria

Πατριαρχεῖον Βουλγαρίας.

Αἰδεσιμολ. καθηγητῆς κ. N. Shivarof

Ἐλλογιμ. καθηγητῆς κ. Ivan Zhelev

Ἐκκλησία Ἑλλάδος.

Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. καθηγητῆς κ. Ἰ. Ρωμανίδης

Τῆς Διασκέψεως δὲν μετέσχεν ἡ Ἐκκλησία Γεωργίας, διὰ λόγους, ὡς ἐδηλώθη, «τεχνικούς».

3. Ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Α' Προσυνεδικῆς Διασκέψεως ἐγένετο διὰ πανηγυρικῆς λειτουργίας τελεσθείσης εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ὁρθοδόξου Πατριαρχικοῦ Κέντρου Γενεύης, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελιτωνος, ὅστις, ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Παν. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου, ἦτο ὁ φυσικὸς πρόεδρος αὐτῆς καὶ συλλειτουργούντων τῶν προέδρων τῶν ἀντιπροσωπειῶν. Εἰς τὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ὁ Σεβ. Χαλκηδόνος ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς συνέδρους τὴν κάτωθι προσλαλιάν.

Σεβάσμιοι Ἀγιοὶ Ἀρχιερεῖς καὶ λοιποὶ αἰδέσιμοι καὶ ἐλλόγιοι ἀδελφοί, οἱ ἀποτελοῦντες τὰς τιμίας ἀντιπροσωπείας τῶν κατὰ τόπους ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν,

Εὐσεβὲς Ὁρθόδοξον ἐκκλησίασμα,

Ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ πάσης Ὁμολογίας οἱ παρόντες ἐνταῦθα,

Ἀπὸ τοῦ Θυσιαστηρίου προερχόμενοι καὶ ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἐν τῇ Θεῇ Εὐχαριστίᾳ, καὶ προβαίνοντες ἐπὶ τὴν Συνδικήν κοινωνίαν, δοξολογοῦμεν τὸν εἰς τὸ Ὄνομα Αὐτοῦ συναγαγόντα ἡμᾶς καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ὄντα, Κύριον ἡμῶν, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου, λέγοντες: «Δόξα τῇ Ἀγίᾳ καὶ Ὁμουνσίῳ καὶ Ζωοποιῷ καὶ Ἀδιαιρέτῳ Τριάδι, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Ἐν τῇ δοξολογίᾳ ταύτῃ, ἐξ ὀνόματος τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Δ η μ η τ ρ ί ο υ τοῦ Α', χαιρετίζομεν μετὰ πάσης ἀγάπης καὶ τιμῆς τὴν τιμίαν παρουσίαν ὑμῶν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο Πατριαρχικὸν Στανροπήγιον. Χαίρετε, καλῶς ἤλθετε.

Σήμερον ἐορτάζομεν τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, ἥτοι τὰ εἰσόδια τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων, εἰς τὸ προαιώνιον σχέδιον τῆς Θείας Οἰκονομίας διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ σχέδιον εἶναι θεῖον, ἀλλ' ἡ πραγματώσις του θεανθρώπινος. Τὸ ἀντικείμενον τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ, τὸ θεανθρώπινον, δὲν εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος, ὅμως ἐν τέλει εἰς δόξαν Θεοῦ. Αὕτη ἡ πίστις ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων, καί, ἐν ἀκολουθίᾳ, ἡ ἄλλη πίστις ἡμῶν ὅτι τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ κεῖνται ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς Οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τέλει ἐπικρατεῖ τὸ θεῖον θέλημα. Αὕτη ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, ἡ δόξα τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ δόξα τοῦ ἀνθρώπου.

Κατὰ θεῖαν Οἰκονομίαν συμπίπτει ἡ εἴσοδος τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον, τὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων τῆς ὑπάτης αὐθεντίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πρὸς τὴν ἁγίαν ταύτην ἐορτὴν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἥτοι Ἐκείνης, ἡ ὁποία προσέδωκεν εἰς τὸν Θεὸν Λόγον, τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὴν ἡμετέραν ἀνθρωπίνην φύσιν Ἐκείνης, λέγομεν, ἡ ὁποία ἔτεκε τὸν Θεάνθρωπον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου.

Προχωροῦντες ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ὑμῶν ἐπὶ τῶν χαρακτηριστικῶν ὀνομασιῶν τῆς Μαρίας, ὡς Θεοτόκου καὶ Θεομήτορος, ἐπιθυμοῦντες νὰ τονίσωμεν ὅτι ὁ ὑπ' αὐτῆς, τῆς ἀνθρώπου Μαρίας, τεχθεὶς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, προσλαβόμενος δι' αὐτῆς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, εἶναι ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ Θεὸς τοῦ κόσμου.

Εἴπομεν, ὅτι τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου συμπίπτουν πρὸς τὰ εἰσόδια εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον, καὶ τοῦτο κατὰ θεῖαν Οἰκονομίαν.

Ὅντως, τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία, τὸ Σῶμα Χριστοῦ, καὶ τί εἶναι ἡ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας, εἰ μὴ διηρηκῆς εἴσοδος εἰς τὸ σωτηριολογικὸν μυστήριον τῆς Θείας Οἰκονομίας; Τί ἄλλο εἰ μὴ διηρηκῆς συμμετοχὴ εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως; Τί ἄλλο εἰ μὴ μία συνεχὴς ἀντίδοσις ἐπιπνοίας ἀφ' ἑνὸς τοῦ Παρακλήτου, καὶ προσφορᾶς ἀφ' ἑτέρου τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως καὶ βουλήσεως, καὶ τῆς ὅλης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐν πίστει καὶ λειτουργικῇ προσευχῇ καὶ ἄλλῃ καθαρᾷ καὶ ἀγαθῇ διαθέσει;

Ἐν τῷ θεανδρικῷ τούτῳ πνεύματι πορευόμεθα πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἀντικείμενον δὲ ἡμῶν εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς Οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος.

Ἡ Σύνοδος προπαρασκευάζεται εἰς μίαν ἐκτάκτως κρίσιμον καὶ ἐνδιαφέρουσαν μεγάλην τῆς ἀνθρωπότητος ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν, ἐπὶ τέλους, κατενόηθη ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς προσοχῆς ὅλων τῶν ὑπευθύνων τῆς γῆς, ἥτοι τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἐδικῶν θεολόγων, τῶν πολιτικῶν, τῶν διπλωματῶν, τῶν στρατιωτικῶν, τῶν ἐπιστημόνων παντὸς κλάδου πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ θρησκείας ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος ὅχι μόνον τοῦ τρίτου, ὡς εἴθισται νὰ λέγηται τελευταίως, κόσμου, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος ἐνὸς νέου κόσμου ποὺ ἀναδύεται μέσα ἀπὸ ὅλας τὰς φυλάς, ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη, ἀπὸ ὅλας τὰς θρησκείας, ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὀνομάσωμεν ἐδῶ, σήμερον, ὡς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀνθρώπον τοῦ τετάρτου κόσμου. Δηλαδή ὁ ἄνθρωπος τοῦ πρώτου κόσμου, τοῦ ἐνὸς καὶ ἀδιαιρέτου κόσμου, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἦλθε, ποὺ εἶναι, ποὺ ἐρχεται, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἀδάμ, καὶ μὲ τὸν ὁποῖον ἦλθε καὶ συνητηθῇ ὁ ἀεὶ Ὡν, ὁ ἀεὶ Ἦν, ὁ ἀεὶ Ἐρχόμενος, ὁ Θεός, ἵνα μορφωθῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ νέος Ἀδάμ, ὁ Χριστός, ὁ ὄντως ἄνθρωπος.

Ἀδελφοί,

Λοιπὸν, ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου σὰς καλῶ νὰ θεολογήσωμεν, ἐν τῇ προοπτικῇ αὐτοῦ νὰ ἐκκλησιολογήσωμεν. Χωρὶς παρελθοντολογίαν. Πάντοτε βεβαίως ἐν πιστότητι καὶ εὐλαβείᾳ πρὸς τὴν ἁγίαν ἡμῶν πίστιν καὶ παράδοσιν. Ἀλλὰ καὶ πάντοτε μὲ προσήλωσιν εἰς τὴν οὐσίαν καὶ τὸ κέντρον, ἥτοι τὸν Χριστόν, ἐξ ὃῦ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ θεολογία καὶ ἡ ἐκκλησιολογία εἰδικώτερον, ἀλλὰ καὶ μὲ προσοχὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὑπὲρ οὗ ὁ Χριστὸς ἀπεστάλη καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον. Ἐξ οὗ Χριστοῦ καὶ δι' ὃν ἄνθρωπον αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, καὶ πᾶσαι αἱ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ Σύνοδοι. Ἐξ οὗ Χριστοῦ καὶ δι' ὃν ἄνθρωπον ἡ οἰκουμενικὴ κίνησις καὶ πᾶσα ἄλλη πρὸς χριστιανικὴν ἐνότητα κίνησις. Ἐξ οὗ Χριστοῦ καὶ δι' ὃν ἄνθρωπον ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς ἡμετέρας Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ ἡ ὅλη προπαρασκευὴ αὐτῆς, ἡ ἀπὸ σήμερον ἐν Αὐτῷ καὶ σὺν Αὐτῷ εἰς νέαν

προκεχωρημένην φάσιν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον εἰσερχομένην.

Τὸ θεανθρώπινον Χριστοκεντρικὸν τοῦτο σημεῖον τονίζοντες, ἐπιθυμοῦμεν ἵνα ὑπογραμμίσωμεν τὸν θεανθρώπινον χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Συνόδων αὐτῆς. Ὅμως, ἀμέσως ἐπιφέρομεν ὅτι δοξάζομεν Χριστὸν σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι.

Ἐν τῇ θεανθρώπινῃ ταύτῃ θεωρίᾳ καὶ τῇ Τριαδολογικῇ ταύτῃ πίστει καὶ δοξολογίᾳ, τῇ ὄντως Ὁρθόδοξῳ Χριστιανικῇ, ἐγκαινιάζομεν σήμερον μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς τιμίων ἐκπροσώπων τῶν ἐπὶ μέρους ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀπὸ τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐντολῇ τοῦ σεπτοῦ Αὐθέντου καὶ Δεσπότη ἡμῶν, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου τοῦ Α', ἐνεργοῦντος κατόπιν διαβουλεύσεως μετὰ τῶν συναδελφῶν Αὐτοῦ Μακαριωτάτων καὶ Ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν, τὴν πρώτην ταύτην Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν, καὶ λέγομεν καὶ εὐχόμεθα: Εἴη αὕτη εἰς ἐδόδωσιν τῆς Συνόδου, ἐπὶ μαρτυρίᾳ τῆς Ὁρθοδοξίας τῷ κόσμῳ, ἐπὶ βεβαίᾳ οἰκοδομῇ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἐν ἀνθρώπῳ εὐδοκίας, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὲρ οὗ ὁ Χριστὸς ἦλθε εἰς τὸν κόσμον, ἀπέθανε καὶ ἀνέστη.

Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε!

4. Αἱ συνεδριάσεις τῆς Διασκέψεως ἐγίνοντο εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Πατριαρχικοῦ Κέντρου, ὅστις τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Πανευφήμου Ἀποστόλου Παύλου. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς Α' συνεδρίας (22/11/76) ὁ Πρόεδρος τῆς Διασκέψεως ἀνέγνωσε μῆνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου ἔχον ὡς ἑξῆς:

«Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μελίτωνα Πρόεδρον τῆς Πρώτης Πανορθόδοξου Προσυνοδικῆς Διασκέψεως.

ΣΑΜΠΕΖΥ

Εὐχαριστοῦμεν ὑμᾶς διὰ τὸ μῆνυμα ὑμῶν διὰ τοῦ ὁποίου ἀγγέλετε ἡμῖν ὅτι ἡ πρώτη Πανορθόδοξος Προσυνοδικὴ Διάσκεψις ἤρchiσε τὰς ἐργασίας της. ΣΤΟΡ. Χαιρετίζομεν τὸ γεγονὸς τοῦτο μετὰ βαθείας χαρᾶς. ΣΤΟΡ. Ἀπευθύνομεν εἰς τοὺς συνέδρους τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἐπισκόπους καὶ τὰ ἐξέχοντα μέλη τῆς Διασκέψεως τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἁγίου τούτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. ΣΤΟΡ. Διαβεβαίωμεν ὑμᾶς ὅτι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν ὑμῶν θὰ εὐρισκώμεθα ἐν πνευματικῇ ἐπικοινωνίᾳ μεθ' ὑμῶν καὶ θὰ προσευχώμεθα δι' ὑμᾶς. ΣΤΟΠ. Παρακαλοῦμεν

ὑμᾶς ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου νὰ διευθύνητε τὸ ἔργον ὑμῶν κατὰ τὸ συμφέρον τῆς Μίας, Ἀγίας Ὁρθόδοξον Ἡμῶν Ἐκκλησίας, τῆς Χριστιανοσύνης γενικῶς καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου. Διὰ τούτου θὰ δοξασθῇ ὁ Θεός».

Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος

Ἐν συνεχείᾳ προτάσει τοῦ Σεβ. Προέδρου ἀπεστάλησαν πρὸς τοὺς Προκαθημένους τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τηλεγραφήματα διὰ τῶν ὁποίων ἡ Διάσκεψις ἐπεκαλεῖτο τὰς εὐχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας τοῦ ἔργου της.

Μηνύματα δὲ πρὸς τὴν Διάσκεψιν ἀπηύθυναν ὅλοι οἱ ἁγιώτατοι Πατριάρχαι καὶ Προκαθημένοι Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Παραθέτομεν ἐνταῦθα τὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφείμ, ἔχον ὡς ἑξῆς:

Μὲ πολλὴν ἐν Κυρίῳ χαράν, χαιρετίζομεν τὴν σύγκλησιν τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, τὴν συνερχομένην ἐν Γενεύῃ καὶ εἰς τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπευθύνει ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀσπασμὸν εἰς τὸν Σεβ. Πρόεδρον κ. Μελίτωνα τὸν καὶ ἐκπρόσωπον τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰς ὁμοδόξους ἀντιπροσωπείας τῶν ἀπανταχοῦ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Μὲ κατάνυξιν καὶ φόβον Θεοῦ ἐπικαλοῦμεθα τὴν ἐπίπνοιαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως κατευθύνῃ τὰς σκέψεις τῶν ἁγίων ἀδελφῶν, ὥστε ἐμφορούμενοι ἀπὸ «νοῦν Χριστοῦ» καὶ στοιχοῦντες ἐπὶ τὰ ἔχρη τῶν προλαβουσῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ ἐν πολλῇ συνέσει νὰ βουλευόνται οἱ σεβάσμιοι σύνεδροι «τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα» τῇ Ἀγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον. Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ἡ Ἱερά Παράδοσις καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀγίας Γραφῆς νὰ γίνουν οἱ τρεῖς κύριοι φορεῖς διὰ τὰς ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ ληφθησομένας ἀποφάσεις τῶν ἐν ἁγίᾳ συνόδῳ ἀντιπροσώπων τῶν Ἀγιωτάτων ἡμῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἥτοι τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἐν Τριάδι ὁρθοδόξως ὑμνούμενος Θεὸς ἡμῶν, ἅς φωτίξῃ καὶ ἅς καθοδηγῇ τὰ βήματά Σας εἰς πᾶσαν τὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀλήθειαν πρὸς περιποίησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Χριστεπωνύμου Ὁρθοδόξου πληρώματος.

Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Σεραφείμ

Ἰδιαιτέραν σημασίαν εἶχε τὸ μῆνυμα τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Γερμανοῦ, τὸ ὁποῖον, περιέχον αὐτὰς καθ' αὐτὰς πολυτίμους ὑποθή-

κας, ἀπεδείχθη πολυτιμότερον ἐκ τῶν ἐκδηλωθεισῶν ἐπιδιώξεων. Συγκεκριμένως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δαλματίας κ. Στέφανος μεταφέρων τὰς ὑποθήκας τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου εἶπε τὰ ἑξῆς:

Σεβασμιώτατε Ἀγιε Πρόεδρε,

Σεβασμιώτατοι,

Πανοσιολογιώτατοι,

Αἰδεσιμολογιώτατοι Πατέρες, καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν συμπάσης τῆς οἰκουμένης,

Αἰσθάνομαι μεγάλην χαρὰν καὶ τιμὴν διότι δύναμαι ἐξ ὀνόματος τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας νὰ χαιρετίσω πάντας ὑμᾶς μετὰ τῶν καλυτέρων ἐδῶν διὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἔργου τῆς ἐξαιρετικῆς σημασίας Πανορθόδοξον ταύτης Συνάξεως, συναρχαίσης ἐνταῦθα δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν μας, ὁ Καθηγητὴς Στόγν Γκόσεβιτς καὶ ἐγώ, ἐλάβομεν παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Γερμανοῦ καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας τὰς ὁποίας διαβιβάζομεν καὶ εἰς ὑμᾶς μετ' αἰσθημάτων βαθυτάτου σεβασμοῦ. Εἵμεθα πεπεισμένοι ὅτι αἱ παραγγελίαι αὐταὶ βασιζοῦνται ἐπὶ τῆς μαρτυρίας καὶ τῶν αἰσθημάτων σύμπαντος τοῦ εὐλαβοῦς ἡμῶν κλήρου, τῶν μοναχῶν καὶ τοῦ λαοῦ.

«Πηγαίνετε ὅχι ὥσάν νὰ πηγαίνετε εἰς συνήθη ἐκκλησιαστικὴν σύναξιν», μᾶς ἐλέχθη κατὰ τὴν ἀναχώρησίν μας. «Πηγαίνετε ὥσάν νὰ μεταβαίνετε εἰς τὸν πλέον ἱερὸν καὶ μεγάλον ναὸν τοῦ Θεοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ εἶναι συνηγμένοι οἱ κήρυκες τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Εἰσερχόμενοι εἰς τὸν ναὸν τοῦτον διαβιβάσατε τοὺς χαιρετισμούς μας λέγοντες: «Ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν μέσῳ ἡμῶν», καὶ ἔστι καὶ ἔσται ἐσαεὶ».

«Ἡ συμπεριφορὰ σας νὰ εἶναι τοιαύτη ὥσεί νὰ τελῇτε ἱερὰν λειτουργίαν, διότι προκειμένου περὶ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, πρόκειται περὶ μυστηρίου οἰκουμενικῆς σημασίας, περὶ μεγάλου χαρισματικοῦ μυστηρίου Νέας Πεντηκοστῆς, ἀποκαλύψεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον, παρουσιάσεως

τοῦ κόσμου ταύτης καὶ τῆς τοιαύτης ἐποχῆς εἰς τὸν Χριστὸν — τὸν Ζῶντα Θεὸν παντὸς χρόνου καὶ Κύριον πάντων τῶν ἀνθρώπων.

Θὰ εἴσθε μαζί με τοὺς ἀντιπροσώπους πολλῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ λαῶν. Ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὁμῶς «οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος... πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἔστέ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3,28). Ὡς ἐκ τούτου προσπαθεῖστε ὀλιγώτερον νὰ δεικνύετε τὰ πλαίσια τῆς σερβικῆς σας ἐθνότητος, περισσότερον δὲ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Σερβικὴ Ἐκκλησία εἶναι μέλος μιᾶς μεγάλης οἰκουμενικῆς οἰκογενείας, ἡ ὁποία ὑπέρεκειται πάντων τῶν ἐθνικῶν καὶ ἑθαρικῶν ὁρίων καὶ πλαισίων.

Προσεύχεσθε περισσότερον, καὶ ὁμιλεῖτε ὀλιγώτερον καὶ σιγώτερα, διὰ νὰ ἀκουσθῇ καλύτερον ἡ φωνὴ καὶ ἡ πνοὴ τοῦ Πνεύματος Ἁγίου. Εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὑφίσταται βαρυτάτας δοκιμασίας. Τὸ διατὶ τοῦτο συμβαίνει τὸ γνωρίζει ὁ Θεός. Καὶ εἶναι πάντοτε καλύτερον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βούλεται ὁ Θεὸς ἐκεῖνον τὸ ὁποῖον σκέπτονται οἱ ἄνθρωποι. Ὁμῶς, ὁ Θεὸς ἔστεφε τὴν Ὁρθοδοξίαν διὰ στεφάνου μαρτυρίου, ἐκτεινομένου ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ κόσμου. Εἰς τὸν στέφανον τοῦτον ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι λαοὶ ἔχουν ἐναποθέσει τὰ ὠραιότερα καὶ πλέον μυρίπνοα ἄνθη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑποστάσεως καὶ ζωῆς των. Εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ὁ στέφανος οὗτος εἶναι ἡ πολυτιμότερα ἀρτηρία τῆς Ὁρθοδόξου κοινωνίας καὶ ἡ ἀσφαλεστέρα ἐγγύησις τοῦ μέλλοντός της. Οἱ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος Ἅγιοι Μάρτυρές μας μᾶς ὑποχρεώνουν εἰς ὁμοφωνίαν καὶ ὁμόνοιαν, βεβαιοῦντες ἡμᾶς συνάμα ὅτι διὰ τοῦ στεφάνου τοῦ μαρτυρίου των ἡ Ὁρθόδοξία μέσῳ τῆς μελλούσης Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου θὰ δυνηθῇ νὰ σκορπίσῃ τὴν μυρίπνοον εὐοσμίαν εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον καὶ τὴν σύμπασαν οἰκουμένην».

Τὰς κατευθύνσεις καὶ ὁδηγίας ταύτας τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἀπεδέχθημεν ὡς προσωπικὰ ἰδικὰ μας βιώματα, καὶ ὡς τοιαῦτα τὰ διαβιβάζομεν καὶ πρὸς ὑμᾶς, χαιρετίζοντες ἅμα πάντας ὑμᾶς ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καὶ ἐξαιτούμενοι τὰς προσευχὰς σας καὶ τὴν βοήθειάν σας.

(Συνεχίζεται) † Ὁ Περιστερίου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΥΣΗΣ

ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

Δ'. Έννοια και αὐθεντία τῆς Ἐκκλησίας.

α) Έννοια τῆς Ἐκκλησίας.

Ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἡ Ἐκκλησία βιοῦται, δὲν ὀρίζεται. Ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησιολογίᾳ δὲν ὑπάρχει ὁρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι μυστήριον, τὸ μέγα καὶ πρῶτον μυστήριον, ἐξ οὗ ἀπορρέουν αἱ ἐν Αὐτῇ καὶ δι' Αὐτῆς καὶ δι' Αὐτὴν τελούμεναι ἁγιαστικαὶ μυστηριακαὶ πράξεις· μυστήριον συνάπτον τὸ ἐγκόσμιον μετὰ τοῦ ὑπερβατικοῦ, τὸ δὲ μυστήριον δὲν ὑπόκειται εἰς τοὺς διὰ κατηγοριῶν ἀνθρωπίνης σκέψεως ὁρισμοὺς (πρβλ. Γ. Γαλίτη, Ἐκκλησία καὶ βάπτισμα κατὰ τὴν Κ. Διαθήκην, Θεσσαλονίκη 1972, σελ 5 κ.έ.). Ἡ Κ. Διαθήκη καί, ταύτη ἐπόμενοι, οἱ Πατέρες, ὁμιλοῦν περὶ αὐτῆς ἐν εἰκόσι μόνον καὶ παραβολαῖς (πρβλ. αὐτόθι σελ. 6 κ.έ.). Πῶς ἡμεῖς θὰ φανῶμεν βασιλικώτεροι τοῦ βασιλέως;

β) Αὐθεντία τῆς Ἐκκλησίας (καθορισμὸς τῆς ἐννοίας αὐτῆς).

Ἡ αὐθεντία τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει, δὲν ἀμφισβητεῖται. Ποία σύνοδος ἡσχολήθη ἀκαδημαϊκῶς περὶ μὴ ἀμφισβητούμενα θέματα;

Ὡς πρὸς τὸν «καθορισμὸν τῆς ἐννοίας αὐτῆς» ἰσχύουν τὰ ὡς ἄνω ὑπὸ στοιχ. α) λεχθέντα.

γ) Κοινὴ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας.

δ) Τὸ ἀλάθητον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀποφαινομένη διὰ τῆς Ἱεραρχίας αὐτῆς ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ.

Ὅμοίως. Ἵσως δὲν θὰ ἦτο ἄχρηστον, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι καὶ ἀναγκαῖον, νὰ καθορισθοῦν αἱ προϋποθέσεις ἀναγνώρισεως Συνόδου τινὸς ὡς οἰκουμενικῆς καὶ ἡ σημασία τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου καὶ τῆς κοινῆς Ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως διὰ τὴν ἀναγνώρισιν ταύτην, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐννοιαν, ὅτι φρουρὸς τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι «τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ λαὸς αὐτός».

Γενικῶς, ὡς πρὸς τὸ τμήμα Ι (πίστις καὶ δόγμα) φρονοῦμεν ὅτι οὐδεὶς λόγος συντρέχει, ὅπως ἀρχίσωμεν δογματικὰς καὶ περὶ πίστεως συζητήσεις. Ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς συνόδοις ἡ ἀπόφασις - ὅρος ἦτο (ἢ ἐπρεπεν ἢ ἠθέλην ἡ Σύνοδος νὰ ἦτο) τὸ τέρμα τῶν συζητήσεων. Ἡμεῖς ἀρχίζομεν τὰς συζητήσεις. Ἐν ἡ περιπτώσει ἡ Σύνοδος φρονεῖ ὅτι πρέπει ὅπωςδὴποτε νὰ ἀσχοληθῇ περὶ τοιαῦτα θέματα, θὰ ἔδει ὅπως προκαλέσει τεχνητῶς συζήτησιν καὶ ὅταν αὕτη ὀριμᾶσῃ ἢ ὀξυνθῇ, μόνον τότε νὰ εἴπῃ τὸν αὐθεντικὸν αὐτῆς λόγον. Ἄλλως ματαιοπονοῦμεν καὶ ἀνοίγομεν συζητήσεις, ὅπερ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει εἶναι ταυτόσημον πρὸς πληγὰς. Πληγὰς ὅμως, ἵνα ἀσχοληθῶμεν μὲ αὐτάς, συνεσώρευσεν ὁ χρόνος καὶ ὁ «αἰὼν οὗτος» ἀρκετάς· δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν καὶ ἑτέρας. Αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς αἱ ἀντιρρήσεις ἐπὶ τῶν θεμάτων δεικνύουν ὅτι ἡ ἐξέτασις τούτων δὲν εἶναι ἀναγκαία, δὲν χρῆζει ταύτης δηλονότι ἡ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας. Ἐτι περαιτέρω, αὕτη ἡ ἀμφισβήτησις τῆς σκοπιμότητος τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου, ἐὰν δὲν γίνεται διὰ θεολογικοὺς λόγους, καταδεικνύει ὅτι τὸ πλήρωμα εἶναι εἰσέτι ἀνώριμον καὶ ἀνεπαρκῶς προητοιμασμένον ὅπως δεχθῇ τὴν ἰδέαν καὶ παραδεχθῇ τὴν δυνατότητα τῆς συγκλήσεως. Εἰς τοιοῦτον δὲ ἀνώριμον καὶ ἀνεπαρκῶς προητοιμασμένον, κατὰ μέγιστον μέρος δὲ καὶ ἀδιάφορον, πλήρωμα, πῶς θὰ ἐπιβάλλῃ ἡ Σύνοδος ἀποφάσεις ἐπὶ θεωρητικῶν καὶ τοὺς θεολόγους μόνον

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 504 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 27 τεύχους.

ἐνδιαφερόντων θεμάτων, ἅτινα δὲν συγκινοῦν αὐτὸ καὶ ὧν τοῦτο καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξιν τοῦτ' αὐτὸ ἀγνοεῖ; Καθὼς προείπομεν, φρονοῦμεν ὅτι ἡ Σύνοδος πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς θέματα, ἅτινα συντείνουν εἰς τὴν εὐταξίαν, τακτοποιοῦν καταστάσεις ἢ διορθοῦν κακῶς κείμενα, ἐκτεινομένη εἰς θεωρητικὰ θέματα μόνον ἐφ' ὅσον ταῦτα ἀπασχολοῦν σοβαρῶς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα.

II. ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ.

Α'. Ὁρθοδοξία καὶ Βίβλος.

α) Εὐρυτέρα χρήσις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐν τῇ Λατρείᾳ.

β) Ἀνακατανομή τῶν λειτουργικῶν καθ' ὅλου περικοπῶν.

Τοιαῦτα θέματα βεβαιότατα ἐμπίπτουν εἰς τὰ πλαίσια τοῦ ἔργου τῆς Συνόδου.

Β'. Ὁμοιομορφία Τυπικοῦ καὶ Λειτουργικῶν Κειμένων ἐν τῇ Λατρείᾳ καὶ ἐν τῇ τελέσει τῶν Μυστηρίων. Ἀναθεώρησις καὶ ἐπιστημονικὴ ἐκδοσις αὐτῶν.

Ὁμοίως. Ὡς πρὸς τὴν ἀναθεώρησιν καὶ ἐπιστημονικὴν ἐκδοσιν αὐτῶν παραπέμπω εἰς ὅσα ἐλέχθησαν ἀνωτέρω ἐν I Β α)3.

Γ'. Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας.

Θέμα σημαντικώτατον οὗ ἡ συμπερίληψις εἰς τὸν κατάλογον ἀπολύτως ἀναγκαῖα.

Δ'. Μελέτη τῶν μέσων πρὸς στήριξιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς λειτουργικῆς ζωῆς ἐν τῇ Ὁρθόδοξῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῆς κατὰ παράδοσιν Βυζαντινῆς καὶ καθ' ὅλου Ὁρθόδοξου Τέχνης ἐν ταῖς διαφόροις ἐκφράσεσιν αὐτῶν (Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ, Εἰκονογραφία, Ἀρχιτεκτονικὴ, Ἱερὰ Ἀμφία καὶ Σκεύη κ.λ.π.).

Τὰ περὶ στηρίξεως καὶ ἐνίσχυσεως τῆς λειτουργικῆς ζωῆς ἀπολύτως ἀπαραίτητα. Τοῦτο ὅμως θὰ γίνῃ οὐχὶ διὰ «μελέτης», ἥτις δὲν προσιδιάζει εἰς Μεγάλην Σύνοδον (ιδ. κατωτ. κεφ. γ), ἀλλὰ διὰ κανόνων. Ὡς πρὸς δὲ τὸ «Βυζαντινὴ Τέχνη» ὡς μὴ λησμονῶμεν ὅτι πᾶν τὸ ὀρθόδοξον δὲν εἶναι κατ' ἀνάγκην καὶ βυζαντινόν, ἥτοι Ἑλληνικόν. Ἐκκινούσα ἐκάστη ὀρθόδοξος μὴ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ πυρήνος ἐδημιούργησεν ἰδίαν παράδοσιν, ἥτις δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ὀρθόδοξος τῆς ἐξ ἧς προήλθε βυζαντινῆς καὶ τὴν ὁποῖαν οὐδόλως θὰ δεχθοῦν νὰ ἴδουν θιγομένην αἱ ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι. Ἰσως αὕτη ἡ σκέψις ἐπεκράτησε κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ὑπάρχοντος καταλόγου, τροποποιηθείσης τῆς φράσεως τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνταχθέντος καταλόγου θεμάτων τῆς Προσυνόδου «τῆς κατὰ παράδοσιν Βυζαντινῆς Τέχνης» διὰ τῆς προσθήκης «καὶ καθ' ὅλου Ὁρθόδοξου». Ὡς πρὸς τὸν ὅρον ὅμως «ὀρθόδοξος τέχνη» πρέπει, νομίζω, νὰ προσέξῃ ἡ Σύνοδος νὰ μὴ παρασυρθῇ καὶ περιβάλλῃ διὰ τοῦ κύρους αὐτῆς ὀρισμένην μορφήν τέχνης, ἔστω καὶ ἂν ἡ τέχνη αὕτη εἶναι ἡ βυζαντινὴ. Διότι βεβαίως δὲν ὑπάρχει ὀρθόδοξος τέχνη, ὅπως δὲν ὑπάρχει Ὁρθόδοξος γλῶσσα, ὀρθόδοξος φιλοσοφία, ὀρθόδοξος πολιτισμός, ὀρθόδοξος ἀθλητισμός ἢ ὀρθόδοξα ἐδέσματα. Ἡ τέχνη εἶναι μία, ἐκδηλούμενη ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Ἡ ὀρθοδοξία, διαποτίζουσα τὴν ζωὴν εἰς ἀπάσας τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτιστικὰς ἐκδηλώσεις αὐτῆς, υἱοθετεῖ ὀρισμένον τρόπον ἐκφράσεώς της, δι' ὀρισμένης μορφῆς τέχνης, χωρὶς νὰ ὑποτιμᾷ τὰς λοιπὰς μορφὰς τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας, ὅπως ἐκλέγει τὴν γλῶσσαν ἢ τὴν φιλοσοφίαν, δι' ἧς ἐκφράζει ἑαυτήν, χωρὶς νὰ θεωρῇ τὴν τέχνην, τὴν γλῶσσαν ἢ τὴν φιλοσοφίαν ταύτην θεόπνευστον. Βεβαίως ἡ βυζαντινὴ τέχνη τυγχάνει τοῦ ἀπολύτου σεβασμοῦ μας, ὡς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία, τοῦτο ὅμως πόρρω ἀπέχει τοῦ νὰ δίδωμεν εἰς αὐτὰς θεῖον κύρος, ὡς εἶναι τὸ κύρος, τὸ ὑπὸ οἰκουμενικῆς Συνόδου παρεχόμενον. Θὰ ἦτο δὲ ὀλίγη τῆς Συνόδου καὶ δηλωτικὸν τοῦτ' αὐτὸ ἐλλείψεως θείου κύρους τῶν ἀποφάσεών της, ἂν ἐπεχείρει νὰ καλύψῃ διὰ τοῦ ἀλαθήτου της μορφῆν τινὰ τέχνης. Τὸ ἀλάθητον τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι συνδεδεμένον μὲ μίαν μορφήν ἐκφράσεως. Ἐν τινι τόπῳ καὶ χρόνῳ ἐξεφράσθη οὕτω, τοῦτο ὅμως δὲν ἀποκλείει ἄλλην ἀλαχοῦ καὶ ἄλλοτε ἐκφρασιν, ἥτοι δι' ἄλλου γλωσσικοῦ ὀργάνου, ἐν ἄλλῳ πολιτιστικῷ, καλλιτεχνικῷ, γεωγραφικῷ πλαισίῳ, εἰς ἄλλην ἱστορικὴν περίοδον.

Ταῦτα δὲ βεβαίως εἶναι ἄσχετα πρὸς τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ἤδη παραδεδεγμένοι ὅροι τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐξεφράσθησαν διὰ τοῦ τελειότερου ὀργάνου, τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς ἡ ἀνθρωπότης ἥτοι τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς Ἑλληνικῆς σκέψεως. Εἰ δὲ καὶ τὸ ὄργανον τοῦτο ἀποτελεῖ μέχρι σήμερον τὸ καταλληλότερον καὶ αὐτόχρημα ἀνυπέρβλητον καὶ ἀναντικατάστατον μέσον ἐκφράσεως τῆς Ὁρθοδοξίας, δὲν δύναται νὰ παροραθῇ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἰς τοῦτο ὀφείλει τὴν δύναμίν της, εἰς τὸ ὅτι δὲν ὑποδουλοῦται εἰς σχήματα τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖ ταῦτα ὡς μέσα πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Μετέφρασε τὴν ἁγίαν Γραφὴν εἰς ἄλλας γλώσσας, δέχεται στοιχεῖα πανταχόθεν, ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν ἀντίκεινται πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν παράδοσιν αὐτῆς· γενικῶς δὲν δεσμεύεται εἰς τυποποιήσεις. Τό γε νῦν ἔχον, ἡ βυζαντινὴ τέχνη εἶναι ὁ ἄριστος καὶ κάλλιστος τρόπος ἐκφράσεως τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ προσεγγίσεως διὰ τῆς τέχνης πρὸς τὸν Θεόν. Ἐὰν ὅμως περιβληθῇ δι' οἰκουμενικῆς αὐθεντίας, θεωρεῖται ὡς τι αἰωνίου κύρους καὶ ἀποκλείεται πᾶσα ἐτέρα μορφή τέχνης, ἥτις, ἐμφανιζομένη μετὰ πάροδον ἐτῶν, αἰώνων ἢ χιλιετηρίδων (ἡ Ἐκκλησία καὶ αἱ ἀποφάσεις της εἶναι αἰώνιοι!), δυνατόν νὰ ἀνταποκρίνεται ἔτι πληρέστερον εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Καὶ τότε ποία ἡ θέσις τῆς μελλούσης Συνόδου ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ;

III. ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΥΤΑΞΙΑ.

Τοιαῦτα θέματα κατ' ἐξοχὴν εἶναι ἐκεῖνα, φρονῶ, τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει ν' ἀπασχολήσουν τὴν Ἀγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον.

Α'. Κωδικοποιήσις Ἱερῶν Κανόνων καὶ Κανονικῶν Διατάξεων, ἵνα τύχωσιν ἐν καιρῷ τῆς ἐγκρίσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἀσφαλῶς ἡ κωδικοποίησις ἐπείγει. Ὁ τρόπος ὅμως τῆς διατυπώσεως τοῦ θέματος τονίζει τὴν ἀνωτέρω ἐπισημανθεῖσαν ἀνάγκην ὅπως καθορισθῇ ἡ φύσις τῆς Συνόδου καὶ ἀποκτήσῃ αὕτη τὴν ἀπαραίτητον αὐτοσυνειδησίαν, ἥτις καὶ θὰ καθορίσῃ τὸν βαθμὸν τοῦ κύρους αὐτῆς.

Β'. Ἐκκλησιαστικὴ Δικαιοσύνη καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Ποινικὴ Δικονομία.

Θέματα σπουδαιότατα, ὧν πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἐπιληφθῇ ἡ μέλλουσα Σύνοδος.

Γ'. Τὰ κατὰ τὸν Ἐπισκοπικὸν Βαθμόν.

α) Μελέτη συμφωνοτέρου, κατὰ τὸ δυνατόν, πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας τρόπου ἐκλογῆς τῶν Ἀρχιερέων.

Διὰ τοῦ θέματος τούτου δηλοῦται ἐπισήμως καὶ ἀναγνωρίζεται ἐν Μεγάλῃ Συνόδῳ ὅτι: 1) Ὁ ἰσχύων τρόπος ἐκλογῆς δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ἄρα εἶναι ἀντικανονικός. 2) Ἡ ἀπόλυτος συμφωνία πρὸς αὐτοὺς εἶναι ἀνέφικτος, διὸ καὶ ὁμιλοῦμεν περὶ «συμφωνοτέρου κατὰ τὸ δυνατόν». 3) Ἡ Σύνοδος δὲν ἔχει τὸ κύρος νὰ διατάξῃ ὅ,τι δεῖ, ἀλλὰ περιορίζεται ἀπλῶς εἰς «μελέτην» τῶν τρόπων ἐκλογῆς.

Ταῦτα πάντα ὅμως εἶναι ἀλλότρια τοῦ κύρους Μεγάλης καὶ οἰκουμενικῆς Συνόδου. Καὶ δὴ, ὡς πρὸς τὸ πρῶτον: οἱ κανόνες ὑπάρχουν διὰ νὰ ἐφαρμόζονται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐὰν ἀναγνωρίζωμεν ὅτι ὁ τρόπος ἐκλογῆς εἶναι ἀντικανονικός, δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ ἐπανεέλθωμεν εἰς τὴν κανονικὴν τάξιν, καὶ δὴ ἅμα τῇ διαπιστώσει τῆς ἀντικανονικότητος, χωρὶς ν' ἀναμένωμεν νὰ ἔλθῃ ἡ Σύνοδος· διότι αὕτη τί θὰ πράξῃ ἐν προκειμένῳ; θὰ προβῇ εἰς τὴν διαπίστωσιν; ἀφοῦ αὕτη ἐγένετο ἤδη ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν θεμάτων. Θὰ διατάξῃ τὴν ἐπαναφορὰν εἰς τὴν κανονικὴν τάξιν; ἀφοῦ τοῦτο εἶναι αὐτονόητον ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἅμα τῇ διαπιστώσει τῆς ἀντικανονικότητος.

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον: Ἐφ' ὅσον ἡ ἱερὰ Παράδοσις εἶναι αὕτη ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἡ προσαρμογὴ εἰς αὐτὴν καὶ, κατὰ συνέπειαν, ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ τῶν κανόνων, εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν δὲν ὑπάρχει «συμφωνότερος κατὰ τὸ δυνατόν» τρόπος ἐκλογῆς. Ἐὰν δεχώμεθα τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὴν ἱερὰν Παράδοσιν ὡς τὸ ἀπόλυτον μέτρον κρίσεως, δὲν ὑπάρχει ἄλλη δυνατότης, ἢ νὰ προσαρμόσωμεν ἀπολύτως καὶ ἐξ ὁλοκλήρου καὶ οὐχὶ «συμφωνότερον» καὶ «κατὰ τὸ δυνατόν» τὸν τρόπον ἐκλογῆς πρὸς αὐτούς. Ἐκτὸς ἐὰν ἡ Σύνοδος, ὡς τὸ ἀνώτατον καὶ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι λαμβάνον ἀποφάσεις διοικητικὸν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, κρίνῃ ὅτι οἱ ὑπάρχοντες κανόνες χρήζουν τροποποιήσεως, ὅτε καὶ θὰ προβῇ εἰς ταύ-

τας· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὅμως πάλιν δὲν θὰ χρησιμοποίησιν τὴν ἐν τῷ καταλόγῳ διατύπωσιν καὶ τὴν ἀναφορὰν εἰς τοὺς ὑπάρχοντας κανόνας, ἐφ' ὅσον αἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου θὰ εἶναι καὶ αὐτοὶ κανόνες (θέμα αὐτοσυνειδησίας καὶ πάλιν!).

Ὡς πρὸς τὸ τρίτον: Καὶ τοῦτο, ὡς καὶ τὸ ἀνωτέρω, ἐπιτρέπει τὴν ἐπισήμανσιν ἐλλείψεως αὐτοσυνειδησίας τῆς Συνόδου. Προτιμότερα ἢ διατύψεις τοῦ κατωτέρω ὑπὸ στοιχείου Δ' θέματος: «Ἐξεύσεις τῶν μέσων πρὸς ἐπαναφορὰν...» ἢ, ἐτι καλλίτερον, «καθορισμὸς τῶν μέσων...», ἐφ' ὅσον ἔργον τῆς Συνόδου εἶναι, οὐχὶ νὰ ἐξευρίσκη μέσα μόνον, ἀλλὰ καὶ νὰ καθορίζῃ ταῦτα. Ὡς πρὸς δὲ τὸ «Μελέτη...» ἰδ. κατωτ. ὑπὸ στοιχείου Β'.

β) Διοικητικαὶ καὶ ἄλλαι διακρίσεις ἐν τῷ Ἐπισκοπικῷ Βαθμῷ.

Ὅντως χρειάζεται ἡ ἐξέτασις τοῦ θέματος πρὸς ἐπίτευξιν ὁμοιομορφίας.

Δ'. Μοναχικὸς Βίος. Ἐξεύσεις τῶν μέσων πρὸς ἐπαναφορὰν τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχικοῦ βίου εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ κάλλος καὶ τὴν λαμπρότητα διὰ τε τῆς ἐμμονῆς εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς Μοναστικούς Κανόνας καὶ τῆς ἀνανεώσεως τῆς πάλαι δράσεως αὐτοῦ.

Σπουδαιότατον θέμα. Ὡς πρὸς τὸ «Ἐξεύσεις τῶν μέσων...» ἰδ. ἀνωτ. Γ' α).

Ε'. Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ Νηστείας Ἐκκλησιαστικῶν Διατάξεων, συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

Ὅμοίως σπουδαιότατον θέμα.

ΣΤ'. Μόρφωσις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου.

α) Μορφὴ, σκοπὸς καὶ περιεχόμενον τῆς μορφώσεως τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου.

Ὁ μὲν καθορισμὸς τῆς μορφῆς δὲν εἶναι, φρονῶ, ἔργον Μεγάλῃς Συνόδου, ἀλλὰ τῶν τοπικῶν

ἐκκλησιῶν, σταθμιζουσῶν πρὸς τοῦτος τὰ τοπικὰς συνθήκας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ δεδομένα τῆς ἐποχῆς· ὁ δὲ σκοπὸς εἶναι δεδομένος καὶ δὲν χρειάζεται καθορισμόν. Τὸ περιεχόμενον εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον δεδομένον ἐπίσης. Ὑπάρχει περιθώριον προσθηκῶν εἰς τὸ περιεχόμενον, καθοριζομένων ὅμως ὑπὸ τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες μόναι δύνανται νὰ γνωρίζουν τὰς τοπικὰς καὶ χρονικὰς συνθήκας καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ πορίσματα τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης.

β) Ὑπαγωγή τῆς μορφώσεως τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐκκλησιαστικὴν ἐποπτείαν.

Δὲν εἶναι τοῦτο θέμα δυνάμενον ν' ἀπασχολήσῃ Μεγάλῃν Σύνοδον. Ἐκάστη Ἐκκλησία, ἡ ἔχει τὴν ἰσχὺν πρὸς τὴν αἰτουμένην ὑπαγωγὴν, ὁπότε περιτεύει ἡ συζήτησις, ἡ δὲν τὴν ἔχει, ὁπότε δὲν θὰ τὴν ἀποκτήσῃ δι' ἀπλῶν ἀποφάσεων, δι' ὧν οὐδεμίαν ἐπιβολὴν δύναται νὰ ἀσκήσῃ κατὰ τοῦ τυχόν ἐμποδίζοντος τὴν ὑπαγωγὴν ταύτην. Ἐξ ἄλλου τὸ θέμα ἀνάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, μόνων δυνάμενων νὰ γνωρίζουν τὸ συμφερότερον αὐταῖς, ἀλλὰ καὶ τὸ δυνατόν γενέσθαι.

γ) Ἐκκλησιαστικὰ Φροντιστήρια θεολογικῆς καὶ ἄλλης ἐνημερώσεως τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου.

Ὅμοίως. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐνημέρωσις δὲν γίνεται μόνον διὰ τῶν φροντιστηρίων.

δ) Ἐπιμορφωτικὰ Ἱερατικὰ Συννέδρια.

Ὅμοίως. Τοιαῦτα θέματα καταβιβάζουν τὸ ἐπίπεδον τῆς Μεγάλῃς Συνόδου.

Ζ'. Κωλύματα Γάμου. Μελέτη τῆς σημερινῆς πράξεως ἐν ταῖς κατὰ τόπους Ἐκκλησίαις ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἀκολουθουμένης περὶ τούτων ἐκκλησιαστικῆς διαδικασίας, καὶ ἐξασφάλισης ὁμοιομόρφου, εἰ δυνατόν, ὡς πρὸς τὰ ἄνωθι, πράξεως ἐν τῇ καθόλου Ὁρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ.

Χρήσιμον θέμα.

Η'. Περιβολή τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου.
Ἐμφάνις καὶ ἀμφίεσις αὐτοῦ.

Ὅμοίως. Ἀνάγεται εἰς τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν πειθαρχίαν καὶ θὰ ἦτο εὐκταῖον ἐὰν ἡ Μεγάλη Σύνοδος περιελάμβανεν εἰς τὸν κατάλογον πλείονα τοιαῦτα θέματα. Βεβαίως εἶναι αὐτονόητον, ὅτι ἡ Σύνοδος θὰ θέσῃ τὰ γενικὰ μόνον πλαίσια, ἅτε τῆς ἀπολύτου ὁμοιομορφίας οὔσης ἀνεφίκτου, ὥς ἐκ τῶν διαφορῶν συνθηκῶν ἐκάστης τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Θ'. Ἡμερολογιακὸν Ζήτημα. Μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ἐξεύρεσις τρόπου πρὸς ἀποκατάστασιν συμπράξεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ.

Θέμα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ συζητηθῇ ὁπωσδήποτε, ἐν συνδυασμῷ μάλιστα καὶ πρὸς τὴν ρύθμισιν τοῦ θέματος τῶν ἀκολουθούντων τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον.

Ι'. Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Νεολαία.

Δὲν εἶναι θέμα Μεγάλης Συνόδου, ὥς μὴ ἀναφερόμενον, οὔτε εἰς δόγματα, οὔτε εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν ἢ πειθαρχίαν, οὔτε εἰς τὴν κοινωνικὴν ἢ ἠθικὴν ζωὴν τῶν πιστῶν ἢ εἰς συναφές τι θέμα. Ταῦτα, ἀνεξαρτήτως ἢ καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἀοριστίας ἐν τῇ διατυπώσει τοῦ θέματος.

IV. ΣΧΕΣΕΙΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΑΛΛΗΛΑΣ.

Σπουδαιότατον θέμα. Τοιαῦτα θέματα ἐμπνέουν εἰς μίαν Μεγάλην Σύνοδον. Διὰ τῶν λύσεων, αἵτινες θὰ δοθοῦν εἰς τὰ θέματα τῆς ὁμάδος ταύτης θὰ ἐξαρτηθῇ καὶ ἡ λύσις τοῦ μεγίστου θέματος τῆς τακτοποιήσεως τῶν δικαιοδοσιῶν καὶ τῆς ἄρσεως τοῦ ἀντεκκλησιαστικοῦ καὶ αὐτὰς τὰς βάσεις τῆς Ἐκκλησιολογίας σεῖοντος ἄκρως λυπηροῦ φαινομένου νὰ ὑπάρχουν πλείονες τοῦ ἐνὸς ὀρθόδοξοι

κυρίαρχοι ἐπίσκοποι διαφορῶν δικαιοδοσιῶν εἰς τὴν αὐτὴν περιοχὴν. Ἐπὶ πλέον ἡ ἀκανθώδης φύσις τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων ἐπιβάλλει τὴν προεργασίαν, περὶ ἧς ἐγράψαμεν ἀνωτέρω ἐν τῷ εἰσαγωγικῷ τμήματι τοῦ παρόντος. Συγκεκριμένως:

Α'. Διορθόδοξοι σχέσεις.

α) Σχέσεις τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τὴν ἱστορίαν.

Πρβλ. τὴν ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ παρόντος ὑπ' ἀρ. 9. παρατήρησιν.

β) Ἐνίσχυσις ὑφισταμένων σχέσεων διὰ: 1. Ἀνταλλαγῆς ἀδελφικῶν γραμμάτων. 2. Συγκλήσεως Θεολογικῶν Συνεδρίων. 3. Ἀποστολῶν Κληρικῶν καὶ Καθηγητῶν. 4. Ἐπαφῶν Θεολογικῶν Σχολῶν. 5. Ἀνταλλαγῆς Καθηγητῶν καὶ Σπουδαστῶν. 6. Ὑποτροφιδῶν. 7. Ἀνταλλαγῆς Περιδικῶν, Συγγραμμάτων καὶ λοιπῶν πληροφοριακῶν στοιχείων, ἀφορώντων εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν δρᾶσιν τῶν Ἐκκλησιῶν. 8. Ἑορτασμοῦ μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων διορθόδοξου σημασίας.

Ἡ ἀπαρίθμισις ἀρμόζει εἰς ἀπόφασιν ἐπιτροπῆς τινος καὶ οὐχὶ εἰς κείμενον καταλόγου θεμάτων Μεγάλης Συνόδου. Εἰς τὸ θέμα «ἐνίσχυσις ὑφισταμένων σχέσεων» δύναται ἐπιτροπὴ τις νὰ ἀποφασίσῃ τὰ ἀπαριθμούμενα. Ἐπὶ ἐκάστου τῶν ἐν τῷ ὥς ἄνω κειμένων ὅμως ἀπαριθμουμένων, ποίους κανόνας δύναται νὰ ἐκθέσῃ Μεγάλη τις Σύνοδος;

Β'. Τὸ αὐτοκέφαλον καὶ τὸ αὐτόνομον ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ.

Πρβλ. τὴν ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ὑπ' ἀρ. 8. παρατήρησιν.

Γ'. Ὁρθόδοξία καὶ Διασπορά. Ἐνεστῶσα κατὰστασις καὶ κανο-

νικῇ θέσει τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς.

Πρβλ. ὁμοίως τὴν ὑπ' ἀρ. 8 παρατήρησιν.

V. ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ.

Ἐπὶ τοῦ ὅλου κεφαλαίου ἐπιτραπήτω ὅπως παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς:

α. Πολλαχοῦ γίνεται λόγος περὶ «μελέτης» (Α': Μελέτη τοῦ τρόπου προσεγγίσεως καὶ ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν... Β': Μελέτη τῆς ἱστορίας, τῆς πίστεως, τῆς λατρείας καὶ τῆς διοικήσεως... Γ'. α): Μελέτη τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν σημείων... Δ': ...Μελέτη τῶν δυνατοτήτων... ΣΤ'. β): Μελέτη τῶν θεολογικῶν καὶ ἄλλων θεμάτων... Πρβλ. καὶ II Δ': Μελέτη τῶν μέσων... III Γ': Μελέτη συμφωνοτέρου... VI. Α': Μελέτη καὶ ἐξευρεσις τῶν πρακτικῶν μέσων...). Ἡ «μελέτη» εἶναι ὅμως βεβαίως θέμα θεολογικῆς ἐρεῦνης ἢ ἐνδεχομένως συνεδρίου, ἀλλ' οὐχὶ Μεγάλῃς Συνόδου. Ἡ Σύνοδος δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς «μελέτας». Ἀπλῶς χρησιμοποιεῖ τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν πρὸς λήψιν ἀποφάσεων, ἐπικυροῦσα ταῦτα διὰ τῆς αὐθεντίας της. Αἱ μελέται εἶναι προϋπόθεσις τῶν συζητήσεων. Ἡ Σύνοδος κεῖται πέρα τῆς μελέτης, εἶναι τὸ δεύτερον στάδιον, μετὰ τὸ πρῶτον τῆς σπουδῆς. Ἐκεῖνη θεμελιοῖ, αὕτη ἐπιστεγάζει. Ἐκεῖνη ἐρευνᾷ, αὕτη προσδίδει κύρος καὶ αὐθεντίαν εἰς τὰ προσαγόμενα καὶ παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς κατατιθέμενα πορίσματα. Ἄλλως ἐπιλανθάνεται τῆς ἀποστολῆς της καὶ μειοῖ τὴν αὐθεντίαν της. Ὁρθότερον θὰ ἦτο ἔάν, ἀντὶ «μελέτης», ἐλέγετο: «καθορισμὸς τῶν προϋποθέσεων».

β. Ὁμοίως, πολλάκις γίνεται λόγος περὶ «Ἐκκλησιῶν» ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξου (Α. Β. Ββ. Γ. Γα. Γα3. Δ. ΔβΙ.). Πῶς δυνάμεθα ὅμως νὰ ὁμιλῶμεν περὶ «μῆς ἀγίας... Ἐκκλησίας» χωρὶς νὰ ἀντιφάσκωμεν; Ἄλλοις λόγοις, μήπως νομιμοποιῶμεν οὕτω τὴν ὑπαρξίν πολλῶν ἐκκλησιῶν παρὰ τὴν Μίαν καὶ ἄρα καὶ τὴν διαίρεσιν, ἀμνηστεύοντες αὐτὴν καὶ θεωροῦντες τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀπλῶς ὡς μίαν τῶν «ὁμολογιακῶν (ιδ. ἀνωτ. περὶ ὁμολογιῶν ἐν I. Γ'). Ἐκκλησιῶν»; Καὶ ποιούμεθα μὲν χρῆσιν τῆς λέξεως ὡς τεχνικοῦ ὅρου καταχρηστικῶς καὶ ἐν τῷ

κοινῷ λόγῳ, τοῦτο ὅμως οὐδόλως σημαίνει ὅτι ταυτίζομεν τὰς «Ἐκκλησίας» πρὸς τὴν Μίαν Ἐκκλησίαν, προσχωροῦντες εἰς θεωρίαν ὡς ἡ τῶν Κλάδων (branch theory) ἢ τῆς Περιεκτικότητος (comprehensiveness), ἃς δὲν δύναται νὰ δεχθῇ ἡ ὀρθόδοξος συνείδησις. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ κοινὴ χρῆσις τοῦ ὅρου δὲν δικαιολογεῖ τὴν ὑπὸ Μεγάλῃς Συνόδου χρησιμοποίησιν αὐτοῦ, τῆς τοιαύτης χρησιμοποίησεως μελλούσης νὰ ἔχῃ ἐνδεχομένως κανονικὰς ἐπιπτώσεις.

γ) Ἐπίσης γίνεται λόγος περὶ «καλλιεργείας σχέσεων» μετὰ τῶν ἐλασσόνων ἀρχαίων ἀνατολικῶν ἐκκλησιῶν (Βα), τῶν ρωμαιοκαθολικῶν (Γβ), τῶν ἐκ τῶν ἐκ τῆς Μεταρρυθμίσεως προελθουσῶν ἐκκλησιῶν (Δ), ὡς καὶ περὶ «προωθήσεως» τῶν μετὰ τῶν παλαιοκαθολικῶν σχέσεων (Ε). Πρὸς καλλιέργειαν τῶν σχέσεων πρέπει νὰ μελετηθοῦν (ὑπὸ τῆς Θεολογίας καὶ οὐχὶ τῆς Συνόδου!) πρῶτον αἱ σχετικαὶ προϋποθέσεις. Ἡ Σύνοδος εἴτα θὰ σταθμίσῃ τὰς δυνατότητας, θὰ καθορίσῃ τὸ σημεῖον, μέχρι τοῦ ὁποίου εἶναι δυνατόν καὶ ἐπιτρεπτόν νὰ φθάσουν βάσει τῶν ἐκάστοτε δεδομένων καὶ θὰ καθορίσῃ τὸν τρόπον τῆς καλλιεργείας καὶ τὸ εἶδος τῶν σχέσεων. Δὲν δύναται νὰ καλλιεργήσῃ ἢ, ἀντιστοίχως, νὰ προωθήσῃ αὐτὴ τὰς σχέσεις, ἀλλὰ νὰ σημάνῃ τὴν ἐκκίνησιν, νὰ δείξῃ τὸν δρόμον καὶ νὰ ὀρίσῃ τὸν σκοπόν, λαμβανομένου πάντοτε ὑπ' ὄψιν, ὅτι μέχρι πέρας τῆς καλλιεργείας καὶ προωθήσεως ταύτης, ὅπερ πέρας δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλο ἢ ἡ ἔνωσις, πρέπει νὰ τηρῇται ὁ ὑπάρχων φραγμὸς εὐδιάκριτος. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ ὑποτιμηθοῦν ὑπὸ τοῦ ποιμνίου αἱ διαφοραί, θὰ ὑπάρξουν διαρροαὶ καὶ θὰ δημιουργηθῇ ἄκαιρον καὶ ἀβάσιμον κλίμα ὑπερβολικῆς αἰσιοδοξίας εἰς ἀμφοτέρας τὰς πλευρὰς περὶ ἐπικειμένης ἢ καὶ γενομένης ἤδη ἐνώσεως, τοῦθ' ὅπερ θὰ δυσχεράνῃ ὑπερβαλλόντως τὴν πορείαν πρὸς τὴν ἀληθῆ ἔνωσιν.

Εἰδικώτερον ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

Α'. Μελέτη τρόπων προσεγγίσεως καὶ ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν προοπτικῇ Πανορθόδοξῳ.

Ἡ διατύπωσις τοῦ θέματος δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς παρανοήσεις: 1) Ἡ φράσις «προσεγγίσεως...

τῶν Ἐκκλησιῶν» σημαίνει πορείαν ἐκάστης Ἐκκλησίας, ἅρα καὶ τῆς Ὁρθοδόξου, πρὸς συνάντησιν τῆς ἐτέρας. Μία Μεγάλη Σύνοδος ὅμως, δικαιούται νὰ συζητῇ τοιαύτην δυνατότητα μετακινήσεως πρὸς συνάντησιν αὐτῶν, ἅρα μεταβολὴν τῆς θέσεως αὐτῆς; Δὲν ἀντιφάσκει τοῦτο πρὸς τὴν ἐπιταγὴν «στὴ κετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις» (Β' Θεσσ. 2,15); Δὲν ἴσταιται αὕτη ἀμετάθετος, «ἐδραία» καὶ «ἀμετακίνητος» (Α' Κορ. 15,58. Κολ. 1,23); 2) Ἐξ ἄλλου, τί εἶναι αὐτοί, πρὸς οὓς θὰ μεταβῶμεν, χωρὶς νὰ ἔχη προηγουμένως ἐκκαθαρισθῇ τὸ ἔδαφος καὶ καθορισθῇ ἡ ἐκκλησιολογικὴ θέσις αὐτῶν; Ἐὰν κατὰ τὰς συζητήσεις τῆς Συνόδου ἐγερθῇ καταγγελία, ὅτι αὐτοὶ εἶναι αἰρετικοί, τί θὰ πράξῃ ἡ Σύνοδος; θὰ τοὺς καταδικάσῃ; θὰ τοὺς δικαιώσῃ; θὰ ἀντιπαρέλθῃ τὸ ζήτημα; Ἐρωτήματα, τὴν εἰς τὰ ὁποῖα ἀπάντησιν πρέπει νὰ γνωρίζῃ ἡδὴ ἡ διὰ τῆς Μεγάλης Συνόδου ἐκφραζομένη συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας ἵνα μὴ λάβῃ ἡ Σύνοδος τότε, ὅταν τυχὸν ἔλθῃ τὸ θέμα, προχείρους καὶ βεβιασμένας ἀποφάσεις ἐπὶ βλάβῃ τοῦ κύρους αὐτῆς ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχικῆς ὠφελείας, ἡρεμίας καὶ σωτηρίας τοῦ ποιμνίου. 3) Ἐπὶ τῆς φράσεως «ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν» ἐπιτραπήτω ὅπως παρατηρήσωμεν ὅτι, ἵνα ὑπάρχῃ «ἐνότης» πρέπει νὰ ὑφίσταται ἡ «ἐνωσις». Διότι ἐνότης εἶναι ἡ ἰδιότης, ἣν κέκτηται καὶ ἡ κατάστασις ἐν ἣ εὐρίσκεται ἡ ἡνωμένη Ἐκκλησία. Μὴ ὑπαρχούσης τῆς ἐνώσεως, οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γίνῃ περὶ ἐνότητος.

Β'. Ὁρθοδοξία καὶ ἐλάσσονες Ἀρχαῖαι Ἀνατολικάι Ἐκκλησίαι.

Ἰδ. ἀνωτ. τὰ ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου (V) λεγόμενα ὑπὸ στοιχεῖα β καὶ γ.

Γ'. Ὁρθοδοξία καὶ Ρωμαϊκοκαθολικὴ Ἐκκλησία.

Ὅμοίως.

Δ'. Ὁρθοδοξία καὶ αἱ ἐκ τῆς Μεταρρυθμίσεως προελθοῦσαι Ἐκκλησίαι καὶ Ὁμολογίαι.

Ὅμοίως. Ἐπὶ πλέον παρατηρητέα καὶ τὰ ἐξῆς:

1) «Ἐκκλησίαι καὶ ὁμολογίαι»; Ἀνωτέρω ἐγράψαμεν ὡς πρὸς τὸ «Ἐκκλησίαι». Ἡ διατύπωσις

ἐνταῦθα διαστέλλει αὐτὰς πρὸς τὰς «ὁμολογίας». Ποῖαι ὅμως εἶναι «Ἐκκλησίαι» καὶ ποῖαι «ὁμολογίαι»; 2) Ἐν συνεχείᾳ χρησιμοποιεῖ τὸ κείμενον τοῦ καταλόγου τὸν ὅρον «ὁμολογίαι» μόνον. Πρὸς τί ἡ ἀσυνέπεια πρὸς τὴν ἐπικεφαλίδα τῆς ομάδος θεμάτων; Μήπως θὰ ἦτο συνεπέστερον νὰ ὠνομάζοντο ἐκεῖ καὶ ἐνταῦθα «ὁμολογιακαὶ ἐκκλησίαι», ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν ἐπιφύλαξιν τῆς καταχρηστικῆς χρήσεως τοῦ ὁρου «Ἐκκλησίαι», ἥτις ἐπιφύλαξις θὰ ἐνισχύετο διὰ τοῦ ἐπιθέτου «ὁμολογιακαὶ» πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τῆς «Μιάς»;

Ε'. Ὁρθοδοξία καὶ Παλαιοκαθολικισμός.

Προώθησις τῶν μετ' αὐτῶν σχέσεων ἐν τῷ πνεύματι τῶν μέχρι σήμερον γενομένων θεολογικῶν συζητήσεων καὶ τῶν ἐκδηλωθεισῶν διαθέσεων καὶ τάσεων αὐτῶν πρὸς ἐνωσιν μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὁρθὸν (πρβλ. καὶ τὰς ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου σημειωθείσας παρατηρήσεις). (Συντακτικὴ παρατήρησις: «Προώθησις τῶν μετ' αὐτῶν σχέσεων... τάσεων αὐτῶν...». Ποῖων «αὐτῶν»; Ἡ νὰ γίνῃ «αὐτοῦ» (τοῦ Παλαιοκαθολικισμοῦ) ἢ ὁ «Παλαιοκαθολικισμός» νὰ γίνῃ «Παλαιοκαθολικόν».

ΣΤ'. Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις.

Ἀσφαλῶς πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ τὸ θέμα τοῦτο μίαν Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας με ἀξιώσεις οἰκουμενικότητος. Ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων τὸ ὑπὸ στοιχεῖον γ) φρονῶ ὅτι δὲν ἔχει θέσιν ἐν τῷ καταλόγῳ. Διότι τί σημαίνει «ἡ σημασία καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ συνόλου τῆς Ὁρθοδόξου συμμετοχῆς ἐν τῇ κατευθύνσει τῆς Οἰκουμενικῆς σκέψεως καὶ δράσεως»; Ἴσως ἐννοεῖ ὅτι ἡ ὀρθόδοξος συμμετοχὴ (διὰ τὸ «τοῦ συνόλου»;) συμβάλλει εἰς τὴν κατεύθυνσιν τῆς οἰκουμενικῆς σκέψεως καὶ δράσεως, ἅρα ἔχει σημασίαν. Δεδομένης λοιπὸν τῆς σημασίας ταύτης, τί θὰ εἴπῃ ἡ Σύνοδος; θὰ σταθμίσῃ ἢ θὰ τονίσῃ τὴν σημασίαν; Ὡστε τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον Μεγάλης Συνόδου; Δεδομένου ὅτι ἐπὶ ἐκάστου θέματος θὰ λάβῃ ἀποφά-

ΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΠΡΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΝ

ΤΟΥ ΧΙΛΙΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ *

7. ΑΝΑΖΗΤΗΣΙΣ ΑΥΘΕΝΤΙΚΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Πρὸ πάσης σοβαρᾶς προσπάθειας, ἥτις συνεπάγεται λήψιν ἀποφάσεων κ.λ.π., χρειάζεται ὁλοκληρωμένη γνώσις πάντων τῶν σχετικῶν στοιχείων. Εἰδικώτερον περὶ τοῦ Χιλιασμοῦ δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀναληφθῶσι σοβαραὶ πρωτοβουλίαι καὶ νὰ πραγματοποιηθῶσι διαβήματα πρὸς τὴν Πολιτείαν, ἐὰν δὲν ἦτο γνωστὸς ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς τῶν δεδηλωμένων ὁπαδῶν τῆς Ὁργανώσεως «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά», προκειμένου νὰ διαπιστωθῇ ποῖον ἐπὶ τέλους ποσοστὸν τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἀντιπροσωπεύουν οὗτοι.

Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν σκέψεων τούτων ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπηυθύνθη πρὸς τὴν Στατιστικὴν Ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ ἀκολουθοῦ ἐγγράφου.

(19)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθμ. { Πρωτ. 8851
Διεκπ. 1510

Ἀθῆναι τῇ 22-8-1975

ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ—ΕΠΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ

Πρὸς τὴν Στατιστικὴν Ὑπηρεσίαν

Ἐν τὰ ὕθ α

Συνοδικῇ ἐξουσιοδοτῆσει παρακαλοῦμεν, ὥπως ἐν εὐαρεστήσει γνωρίσητε ἡμῖν τὸν ἀκριβὴ ἀριθμὸν κατὰ Νομὸν ὡς καὶ τὸ γενικὸν σύνολον τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν δηλωσάντων, οἱ ἀνήκουν εἰς τὴν αἵρεσιν, τὴν φερομένην ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Χιλιασμὸς» ἢ «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά».

Τὰ στοιχεῖα ταῦτα τυγχάνουσιν ὅλως ἀπαραίτητα ἡμῖν, πρὸς ἐνημέρωσιν τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἥτις πρό-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 408 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22-23 τεύχους.

σεις κανονικοῦ χαρακτηρὸς, ποῖον κανόνα θὰ ἐκθέσῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Ἐν συμπεράσματι, τοῦτο εἶναι θέμα ἴσως διδακτορικῆς διατριβῆς ἢ θεολογικῆς πραγματείας, οὐχὶ ὅμως καὶ Μεγάλης Συνόδου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΤ. ΓΑΛΙΤΗΣ

Κοσμήτωρ Θεολ. Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

καίται κατ' αὐτάς νὰ μελετήσῃ ἐξ ὑπαρχῆς τὸ ὅλον πρόβλημα τοῦ Χιλιασμοῦ καὶ νὰ προέλθῃ εἰς τὴν λήψιν ἀποφάσεων πρὸς περιφρούρησιν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος τῆς φυλάττης ἡμῶν Πατρίδος.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν μετ' εὐχῶν ἐν Κυρίῳ

† Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

κ.κ.α. Ἀρχιμ. Ἀμβρόσιος Λενῆς

Ἡ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία ἀπήντησεν ἡμῖν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. Ε.Π. 364/Ε.Π. 34/27-8-75 Ἐμπιστευτικοῦ αὐτῆς ἐγγράφου καὶ ἐγνώρισε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὰ αἰτηθέντα στοιχεῖα, τὰ ὅποια ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα λόγῳ τοῦ ἐμπιστευτικοῦ αὐτῶν χαρακτηρὸς καὶ διότι παρεσχέθησαν «μόνον δι' ὑπηρεσιακὴν χρῆσιν».

Λεκτέον πάντως, ὅτι τὸ σύνολον τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν (Μάρτιος 1971) δηλωσάντων τὴν ιδιότητα τοῦ Μάρτυρος τοῦ Ἰεχωβά δὲν σχηματίζει τὸν ἀριθμὸν 20.000.

8. ΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ

α) Ἀπασαι αἱ προεκτεθεῖσαι ἐνέργειαι δὲν θὰ εἶχον τὴν ἀπαιτούμενην πληρότητα, ἐὰν δὲν ἐπεζητεῖτο ἡ πείρα καὶ τῶν πνευματικῶν ἐκείνων φορέων, οἱ ὅποιοι διακονοῦν τὸ κήρυγμα καὶ ἔχουν ἀντιμετωπίσει κεχωρισμένως ἕκαστος τὸ πρόβλημα τοῦ Χιλιασμοῦ. Τὸ πρόβλημα τοῦτο δὲν εἶναι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μόνον πρόβλημα. Εἶναι πρόβλημα συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας, διὸ καὶ πάντες οἱ δυνάμενοι εἰπεῖν λόγον χρήσιμον ἐκλήθησαν νὰ καταθέσωσι τὴν ἐαυτῶν πείραν. Ἐξ ἄλλου αἰετοτε ἡ Ἐκκλησία, ὁσάκις ἐδοκίμαζε τοιαύτης φύσεως θέματα, ὡς τὰ περὶ αἱρέσεων, εἶχε τὴν δύναμιν νὰ παραμερίζῃ διαφωνίας ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, καὶ νὰ συσπειρῶται πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῶν.

Ἰδοὺ αἱ σκέψεις, αἱ ὁποῖαι ὠδήγησαν τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, ὥστε ὑπὸ τὴν ιδιότητα ταύτην, νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Βρεσθένης κ. Δημήτριον, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 3017/14.8.1975 ἐγγράφου, ὥπως ἔλθῃ αἰς προσωπικὴν ἐπαφὴν μετὰ πάσας τὰς ἐν τῇ θεοσώστῳ Ἀρχιε-

πισκοπικῇ περιφερείᾳ ὑφισταμένως πνευματικὰς κινήσεις» καὶ ζητήσῃ παρ' αὐτῶν τὰς προτάσεις τῶν ἐπὶ τοῦ Χιλιαστικοῦ προβλήματος.

Τὸ σχετικὸν ἔγγραφον ἔχει ὡς ἐξῆς:

(20)

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ

'Αριθμ. Πρωτ. 3917

'Εν Ἀθήναις τῇ 14-8-1975

Πρὸς τὸν Θεοφιλέστατον

'Επίσκοπον Βρεσθένης

κ. Δημήτριον

Ἐ ν τ α ὺ θ α

Θεοφιλέστατε,

'Ενώπιον τῆς ὁσημέραι αὐξανομένης δραστηριότητος τῶν ὁπαδῶν τῆς αἰρέσεως τῶν Μαρτύρων τοῦ 'Ιεχωβά ἱστάμενοι καὶ ἐπὶ τῶν συνεπειᾶν ταύτης ἀνακυπτόντων ζητημάτων προβληματίζόμενοι, ἐπιποθοῦντες δ' ἅμα, ὅπως εἰσηγηθῶμεν προσεχῶς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐνώπιον τῆς Διαρκοῦς 'Ιερᾶς Συνόδου, προκειμένου νὰ προέλθωμεν ἀκολουθῶς εἰς τὴν λήψιν ἀποφάσεων, προτρεπόμεθα καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως ἔλθῃτε εἰς προσωπικὴν ἐπαφὴν μὲ πάσας τὰς ἐν τῇ καθ' Ἡμᾶς Θεοσώστῃ 'Αρχιεπισκοπικῇ περιφερείᾳ ὑφισταμένως πνευματικὰς κινήσεις καὶ ζητήσῃτε παρ' αὐτῶν τὰς συγκεκριμένας προτάσεις αὐτῶν γραπτῶς ἐπὶ τοῦ τρόπου ἀντιδράσεως τῆς 'Αγιοτάτης 'Ημῶν 'Εκκλησίας εἰς τὴν, ὡς ἐλέχθη, παρατηρουμένην ἐπ' ἐσχάτων ἀνάπτυξιν τῆς δραστηριότητος τῶν Χιλιαστῶν καὶ τὴν διοργανῶσιν θεαματικῶν Συνεδρίων κλπ., ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ νέου Συντάγματος καὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2106/1975 ἀποφάσεως τῆς 'Ολομελείας τοῦ Συμβουλίου τῆς 'Επικρατείας.

'Εφ' ὅσον λάβῃτε τὰς προτάσεις ταύτας παρακαλοῦμεν, ὅπως προέλθῃτε εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτῶν καὶ τὴν σύνταξιν συνοπτικοῦ τινος ὑπομνήματος, ὅπερ, ὁμοῦ μετὰ τῶν προτάσεων τῶν πνευματικῶν κινήσεων, θὰ ὑποβάλλῃτε Ἡμῖν μέχρι τῆς 15ης Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἀνυπερθέτως.

'Επὶ τούτοις, κατασπαζόμενοι ἐν Κυρίῳ τὴν Ὑμετέραν Θεοφιλίαν, διατελοῦμεν μετὰ τῆς ἐν Αὐτῷ ἀγάπης.

† Ο Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ

Κοινοποιήσεις

'Ιερὰν Σύνοδον τῆς 'Εκκλησίας

τῆς 'Ελλάδος

Ἐ ν τ α ὺ θ α

β) Ὁ Θεοφιλέστατος 'Επίσκοπος Βρεσθένης κ. Δημήτριος ἐτέθη εὐθὺς ἐπὶ τὸ ἔργον. Ἀπυθύνθη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 3073/19-8-1975 ἐγγράφου πρὸς τὰς πνευματικὰς (θρησκευτικὰς) κινήσεις τῆς περιοχῆς

'Αθηνῶν καὶ ἐζήτησε τὰς προτάσεις αὐτῶν γραπτῶς ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας.

Τὸ σχετικὸν ἔγγραφον διελάμβανε τὰ ἐξῆς:

(21)

† Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΒΡΕΣΘΕΝΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

'Αριθμ. { Πρωτ. 3073
Διεκπ. 9999

'Αθήναις τῇ 19-8-1975

1. Ἀδελφότητα Θεολόγων «ἡ Ζωὴ»
2. Ἀδελφότητα Θεολόγων «ὁ Σωτὴρ»
3. Ὁρθόδοξον Ἱεραποστολικὴν Ἀδελφότητα «ὁ Σταυρὸς»
4. Ὁρθόδοξους Χριστιανικὰς Ἐνώσεις
5. Πανελλήνιον Ὁρθόδοξον Ἐνωσιν
6. Σύλλογον «ἡ Ἀνάπλασις»
7. Σύλλογον «Τρεῖς Ἱεράρχαι»
8. Χριστιανικὴν Ἀδελφότητα «ἡ Χρυσοπηγὴ».

'Αγαπητοί,

'Η παρούσα ἐπιστολὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν «Μαρτύρων τοῦ 'Ιεχωβά». Ὅπως εἶναι γνωστὸν, ἡ δραστηριότης τῶν τελευταίων ἐνετάθη προσφάτως εἰς βαθμὴν πολὺ μεγάλην, ἰδίως μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ νέου Συντάγματος καὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 2106/1975 ἀποφάσεως τῆς 'Ολομελείας τοῦ Συμβουλίου τῆς 'Επικρατείας.

'Η νέα κατάστασις, ἡ ὁποία ἤδη δημιουργεῖται, ἀπαιτεῖ ἐντονὸν καὶ συστηματικὴν ἀντιμετώπισιν ἀπὸ πλευρᾶς 'Εκκλησίας, ἀντιμετώπισιν εἰς τὴν ὁποίαν καλοῦνται νὰ συμβάλουν ὅλοι καὶ μάλιστα οἱ ἔχοντες πείραν τῶν σχετικῶν θεμάτων. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 3017/14.8.75 ἐγγράφου τοῦ μοῦ ἐζήτησε νὰ ἐπικοινωνήσω μὲ τὰς ἐν τῇ «'Αρχιεπισκοπικῇ περιφερείᾳ ὑφισταμένως πνευματικὰς κινήσεις» καὶ ζητήσω «τὰς συγκεκριμένας προτάσεις αὐτῶν γραπτῶς ἐπὶ τοῦ τρόπου ἀντιδράσεως τῆς 'Αγιοτάτης 'Ημῶν 'Εκκλησίας εἰς τὴν παρατηρουμένην ἐπ' ἐσχάτων ἀνάπτυξιν τῆς δράσεως τῶν Χιλιαστῶν». Σὰς γράφω λοιπὸν ἀκριβῶς διὰ νὰ παρακαλέσω, ὅπως εἰ δυνατόν διατυπώσετε τὰς προτάσεις σας ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν Χιλιαστῶν εἰς εὐσύνοπτον ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον εὐθὺς ὡς λάβω θὰ ὑποβάλω εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον μαζί μὲ τὰ ἀντίστοιχα ὑπομνήματα τῶν ἄλλων πνευματικῶν κινήσεων πρὸς τελικὴν μελέτην. Ἐπειδὴ τὸ ὅλον θέμα πρόκειται πιθανώτατα νὰ ἀχθῇ πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς θὰ παρεκάλουν, ἐὰν εἶναι δυνατόν, νὰ ἔχω τὰς ἀπαντήσεις σας μέχρι τῆς 4ης Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. προκειμένου νὰ συμπεριληφθοῦν εἰς τὴν σχετικὴν προεργασίαν.

Εὐχόμενος πᾶν ἀπὸ Κυρίου ἀγαθὸν

Διατελῶ μετὰ τῆς ἐν Αὐτῷ ἀγάπης

† Ο Βρεσθένης Δημήτριος

γ) Αἱ διαληφθεῖσαι θρησκευτικαὶ κινήσεις καὶ προσπάθειαι ἐσπευσαν νὰ ἀναποκριθῶσιν εἰς τὴν φωνὴν τῆς 'Εκκλησίας καὶ νὰ διατυπώσωσι γραπτῶς τὰς σκέψεις αὐτῶν ἐπὶ τοῦ θεθέντος αὐταῖς ἐρωτήματος.

Μοναδική εξαίρεσις υπῆρξεν ἡ Πανελλήνιος Ὁρθόδοξος Ἐνωσις, ἥτις ἐμμέσως καὶ εὐγενῶς ἡρνήθη νὰ παράσχη τὴν συμβολὴν τῆς, μὴ δυνηθεῖσα νὰ ἀρθῇ εἰς τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων, μολονότι πολλὰ θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ λόγῳ τῆς ἐξειδικεύσεως, ἣν ἔχει ἐπὶ θεμάτων ἀντιαιρετικοῦ χαρακτῆρος.

Ἐπειδὴ, ὡς φρονοῦμεν, θὰ ἀποβῇ πολλαπλῶς χρήσιμος ἡ γνωστοποιήσις τῶν ὑποβληθεῖσάν ἀπόψεων τούτων, προβαίνομεν αὐθις εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν σχετικῶν Ὑπομνημάτων.

Ι. Τῆς Ἱερᾶς Συνοδικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς «Παναγίας Χρυσοπηγῆς»*

(22)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΙΚΗ-ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ

«ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΠΗΓΗΣ»

Ἀριθμ. Πρωτ. 33 Ἐν Ἀθήναις τῇ 4ῃ Σεπτεμβρίου 1975

Πρὸς

Τὸν Θεοφιλέστατον

Ἐπίσκοπον Βρεσθένης

κ. κ. Δημήτριον

Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν

Ἐν τ α ῥ ὁ α

Θεοφιλέστατε,

Ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 3073/19-8-75 Ὑμέτερον ἔγγραφο, προαγόμεθα εὐσεβάστως ἵνα γνωρίσωμεν Ὑμῖν τὰ κάτωθι:

* Ἀὕτη ἰδρῆθι δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐπικυρωθεῖσης διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 75/1973 Β. Δ)τος δημοσιευθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. ΦΕΚ τ. α'. 24 τῆς 26-1-1973. Ἐδρεῖται ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Διεύθυνσις: Στέντορος 4, Παγκράτι (511). Διατηρεῖ Μετόχιον ἐν Καπανδριτίῳ. Ὡσαύτως Πνευματικὸν Κέντρον ἐν Παγκρατίῳ (ὁδ. Πυργοτέλους 3α, τ.τ. 502), εἰς τὸ ἐξαώροφον κτίριον τοῦ ὁποῖου συστεράζονται τὸ τε Ἱεραποστολικὸν Ἔργον καὶ τὸ Ὁρφανοτροφεῖον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

Ἡγούμενος: Ὁ Τιτουλάριος Μητροπολίτης Ρωγῶν κ. Καλλίνικος.

Ἐκκλησιαστικὴ δραστηριότης: Ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἡγουμένου καὶ ἀδελφῶν τῆς Μονῆς ἀναπτύσσεται ἀπὸ ἐτῶν, κυρίως ἐν Ἀθήναις, ἡ ἐξῆς πνευματικὴ δραστηριότης ἐν τῷ πλαίσίῳ τῶν ἱεραποστολικῶν αὐτῆς σκοπῶν:

1. Θεῖον Κήρυγμα. Τακτικῶς εἰς Ναοὺς κατὰ Κυριακὴν. Ἐσπερινὰ ὁμιλίαι κατὰ Πέμπτην εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον τῆς Μονῆς (ὁδὸς Πυργοτέλους 3α—Παγκράτι). 2. Κατηχητικὰ Σχολεῖα. Πέντε διαφόρων τύπων. 3. Σύνδεσμος φοιτητῶν. Τακτικαὶ συνάξεις κατὰ Τρίτην. 4. Συνάξεις ἐπιστημόνων: Τακτικῶς κατὰ Δευτέραν. 5. Διαλέξεις. Ἐν τῷ Πνευματικῷ Κέντρῳ τῆς Μονῆς καὶ ἀπὸ διαφόρων βημάτων κατόπιν προσκλήσεως. 6. Ἐκδόσεις. Ἄχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν περὶ τὰ 80 βιβλία θεολογικοῦ—ἐποικοδομητικοῦ—ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου. 7. Κατασκηνώσεις μαθητῶν καὶ φοιτητῶν ἐν Καπανδριτίῳ. 8. Ἀσκήσις ἀναγνωμένης φιλανθρωπίας διὰ τῆς λειτουργίας Ὁρφανοτροφείου καὶ προνοιακοῦ ἔργου. 9. Συμμετοχὴ εἰς ἐπιτελικούς ἐκκλησιαστικούς τομεῖς.

Τὸ πρόβλημα τοῦ Χιλιασμοῦ ἐμφανίζεται, ὡς γνωστόν, ὑπὸ διττὴν μορφήν τ.ἐ. τὴν θρησκευτικὴν καὶ τὴν ἐθνικὴν. Ὁ Χιλιασμός δὲν εἶναι μόνον ἀντιθρησκευτικὴ τις κίνησις, ἀλλὰ καὶ ἀντεθνικὴ καὶ ἀναρχικὴ τοιαύτη. Κατὰ συνέπειαν δὲν ἐπιβουλεύεται μόνον τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀποτελεῖ κίνδυνον καὶ δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἔθνους.

Κατ' ἀκολουθίαν πᾶσα ἐνέργεια πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ χιλιαστικοῦ κινδύνου δεόν νὰ καλύπτῃ ἀμφοτέρους τὰς ὡς εἰρηται πτυχὰς τοῦ Χιλιασμοῦ. Ὑπὸ τὸ πρῶτον δὲ τοῦτο ἀκριβῶς θεωροῦντες τὸ κίνημα τοῦτο καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἐν τῷ μεταξύ κτηθεῖσαν πείραν, εἰσηγούμεθα τὰ ἀκόλουθα:

α) Ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ πεδίου.

Ἡ Ἐκκλησία μέχρι σήμερον συχνάκις κατέφειγεν εἰς τὴν ἀρωγὴν καὶ συμπαράστασιν τῶν ἀστυνομικῶν καὶ δικαστικῶν Ἀρχῶν τοῦ Κράτους πρὸς περιστολὴν τῆς χιλιαστικῆς λύμης, ἐπικαλουμένη τὰς περὶ προσηλυτισμοῦ διατάξεις τοῦ Συντάγματος. Παρὰ τὰ πενιχρὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα εἶχεν ἡ μέθοδος αὕτη ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τούτοις ἐγένετο ἄχρι τοῦδε δαψύλης αὐτῆς χρήσις ἀποβάσας ἐν τοῖς πράγμασιν εἰς βάρος αὐτῆς, δεδομένου ὅτι τὰ ἀστυνομικὰ μέτρα μᾶλλον ὠφέλησαν τὸν Χιλιασμόν.

Σήμερον ὅμως τὰ πράγματα ἔχουν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ριζικῶς μεταβληθῇ. Ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπολογίζῃ οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν σκιώδη προστασίαν τῆς Πολιτείας καὶ τῶν ὀργάνων αὐτῆς, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον ὅχι μόνον τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς δὲν ἀνέχεται ἀστυνομίαν τῶν φρονημάτων, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ σχετικαὶ περὶ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καὶ προσηλυτισμοῦ διατάξεις τοῦ νέου Συντάγματος δὲν παρέχουν πλέον τὴν οἶαν θὰ ἀνέμενε τις προστασίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Οὕτως ἐκ τῶν πραγμάτων πλέον εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ μεταβάλωμεν τακτικὴν καὶ νὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὴν υἱοθέτησιν μέτρων, δι' ὧν θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ οὐσιαστικὴ τοῦ Χιλιασμοῦ ἀντιμετώπισις.

Εἰς τὸν τομέα τοῦτον θὰ ᾔτο δυνατόν νὰ γίνωμεν τὰ ἐξῆς:

1. Πρόδηλος καθίσταται ἡ ἀνάγκη συστάσεως αὐτοτελοῦς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν αἰρέσεων καὶ τῶν ἀντιχριστιανικῶν προπαγανδῶν διὰ μίαν συνεχῆ παρακολούθησιν τοῦ χιλιαστικοῦ προβλήματος καὶ διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ἐκαστοτε καταλλήλων τρόπων καὶ μεθόδων ἀντιδράσεως.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, πρὸς τοὺς ἄλλους, δεόν ὥπως καταρτίσῃ πλήρη χιλιαστικὴν βιβλιοθήκην ὡς καὶ ἐτέραν τοιαύτην μετὰ πάντων τὰ ἐκδομένα ἀντιχιλιαστικὰ συγγράμματα καὶ τεύχη κλπ. ἔντυπα. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ διευκολυνθῇ μεγάλως εἰς τὸ ἔργον τῆς καὶ θὰ πείσῃ τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι σοβαρῶς ἀσχολεῖται μετὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ χιλιαστικοῦ κινδύνου. Πρὸς τούτοις εἶναι βέβαιον ὅτι ἐκ τῆς μελέτης τῶν χιλιαστικῶν τεύτων ἐντύπων πολλὰ τὰ ἐπιχειρήματα θὰ ἀντλήσῃ διὰ νὰ τεκμηριώσῃ τὸν κατὰ τοῦ Χιλιασμοῦ ἀγῶνα, συγχρόνως δὲ θὰ δύναται νὰ ἐφοδιάξῃ καὶ τὰς κατὰ τόπους Ἱερὰς Μητροπόλεις μετὰ πολὺτιμον ὕλικόν, ἀπαραίτητον ταύταις διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς χιλιαστικῆς μάστιγος.

2. Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ διεξαγάγῃ σοβαρὸν ἀγῶνα περιοπῆς πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν πιστῶν ἐπὶ τῶν κινδύνων τοὺς ὁποίους διατρέχουν ἐκ τῆς αἰρέσεως τοῦ Χιλιασμοῦ. Ἡ διαφώτισις αὕτη δεόν νὰ γίνῃ κατὰ τρόπον συστηματικὸν καὶ, εἰ δυνατόν, μετ' ἀντιγραφῆς τῶν μεθόδων τὰς ὁποίας μετέρχονται οἱ χιλιασταί, ἐξατομικεύοντες τὴν δρᾶσιν αὐτῶν. Μόνον οὕτως ἡ Ἐκκλησία ἀποκτήσῃ κατάλληλα ἐκπαιδευμένα στελέχη θὰ δυνήσῃ, κατὰ ἐνορίας δρᾶσα, νὰ ἀντικρούσῃ τὰς ἐπιθέσεις τῶν Χιλιαστῶν καὶ νὰ ἀναχατίσῃ τὸ ρεῦμα αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται στελέχωσις τῶν ἐνοριῶν, κατάρτισις στελεχῶν καὶ ἐκπαίδευσις αὐτῶν μερίμνη τῆς Ἐκκλησίας.

3. Παραλλήλως δεόν νὰ ἀναλάβῃ ἡ Ἐκκλησία ἀγῶνα, προκειμένου νὰ πείσῃ τὴν Πολιτείαν ὅτι ὁ Χιλιασμός δὲν δύναται νὰ συγκαταριθμηθῇ μετὰ τῶν γνωστῶν θρησκειῶν, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἀρθρον 13 παρ. 2 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος. Κατ' οὐσίαν ὁ Χιλιασμός εἶναι ἀντι-θρησκεία, ἀρνήσις δηλ. πά-

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ*

Β'. Η «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ» ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΤΟΥ ΣΑΡΩΦ

Δι' ὅσων ἐξετέθησαν ἐν τοῖς προηγούμενοις κατεβλήθη προσπάθεια νὰ γίνῃ κατανοητὴ ἡ θαυμασιὰ ἀγιογραφικὴ καὶ λειτουργικὴ διατύπωσις «κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γενικωτέρας διδασκαλίας τῆς Καινῆς Διαθήκης περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλὰ ἡ ἐν λόγῳ ἔκφρασις εἶναι ἐν ταύτῳ ἀληθὴς πίστει καὶ τὸ πλήρωμα τῆς καινῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὡς ὑπόθεσις δὲ «ζωῆς κεκρυμμένης σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ»⁴⁷ κατανοεῖται καὶ ἐρμηνεύεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πνευματικῆς πείρας τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων Πατέρων, οἵτινες ἐβίωσαν τὰς εὐαγγελικὰς ἀληθείας τῆς πίστεως καὶ ἐξέφρασαν διὰ τῶν ἱερῶν καὶ πνευματοφόρων συγγραμμάτων των, ὑπομνηματίζαντες οὕτω αὐτὰς διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτῶν πνευματικῆς γνώσεως, «ἐργῶ καὶ λόγῳ»⁴⁸, καὶ διασφαλίσαντες τὰ ὅρια τῆς ὁρθοδόξου

εὐσεβείας. Δύο ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος καὶ ὁ ὁσιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ. Τὰ χρονικὰ περιθώρια τῆς παρουσίας εἰσηγήσεως δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὸν βίον αὐτῶν, ἔστω καὶ ἐπιγραμματικῶς. Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν των γενικώτερον δύναται ν' ἀνατρέξῃ εἰς εἰδικὰ βιβλία καὶ μελέτας⁴⁹.

Ἀμφότεροι οἱ Ἅγιοι κοινὸν γνώρισμα ἔχουν τὴν ὁμοειδῆ πνευματικὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν ἔζησαν καὶ τὴν κοινὴν πνευματικὴν πεῖραν τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν, καὶ ἡ ὁποία ἀπετυπώθη τοῦ μὲν πρώτου, τοῦ ἁγίου Συμεὼν δηλαδὴ, εἰς τὰ συγγράμματά του, τοῦ δὲ δευτέρου, τοῦ ὁσίου Σεραφεῖμ, εἰς τὰς διδασκὰς του, κυρίως ὅμως εἰς τὸν διασωθέντα μέχρις ἡμῶν περίφημον διάλογον-διδασκὴν του μὲ τὸν μαθητὴν του Νικόλαον Μοτοβίλωφ. Ἀξίων καὶ κέντρον ὁλοκλήρου τῆς διδασκαλίας των εἶναι «ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 454 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 25 τεύχους.

47. Κολ. 3,3.

48. Λουκ. 24,19.

σης θρησκείας, τοῦτο δὲ ὁμολογεῖται εἰς πλεῖστα ὅσα σημεία τῶν χιλιαστικῶν ἐντύπων. Ἐνταῦθα δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ὑφίσταται μεγάλη σύγχυσις καὶ εἰς τὸν κόσμον τῶν νομικῶν. Αἱ ἀντιφατικαὶ γνωμοδοτήσεις τῶν ἀρμοδίων Σωμάτων (Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, Ἀρείου Πάγου, Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας) εἶναι ἡ μεγαλύτερα ἀπόδειξις ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ἐὰν ἡ προσπάθεια αὕτη τῆς Ἐκκλησίας στεφθῇ ὑπὸ ἐπιτυχίας καὶ κατορθωθῇ νὰ γίνῃ παραδεκτὸν ὑπὸ τῶν νομικῶν καὶ τῆς Κυβερνήσεως ὅτι ὁ Χιλιασμός δὲν εἶναι θρησκεία, τότε ἡ Πολιτεία δὲν θὰ παρέχῃ εἰς αὐτὸν τὴν ὅταν σήμερον προσφέρει συνταγματικὴν κάλυψιν, ἐν ὀνόματι δῆθεν τῶν ἀρχῶν περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, καὶ θὰ εἶναι εὐκολωτέρα ἡ ἀντιμετώπισις τῶν Χιλιαστῶν, οἵτινες κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῆς 14ης Μαρτίου 1971 μόλις εἰς 19.820 πολίτας ἀνῆρχοντο.

β) Ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ πεδίου.

Ἐὰν ἡ Πολιτεία ἐπιθυμῇ νὰ παρέχῃ συνταγματικὴν κάλυψιν εἰς τὸν Χιλιασμόν ὡς θρησκείαν, δὲν δύναται ἀσφαλῶς νὰ πράξῃ τὸ ἴδιον διὰ τὸν Χιλιασμόν ὡς ἀναρχικὴν καὶ ἀντεθνικὴν ὁργάνωσιν. Καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀνήκει ἡ ἀρμοδιότης νὰ ἀναλάβῃ ἀγῶνα καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου. Τὸ ἔδαφος ἐνταῦθα εἶναι παρθένον. Μέχρι σήμερον δὲν ἐβίγη ἀρκούντως τὸ σημεῖον τοῦτο.

Διὰ τοῦτο καὶ ἐπιβάλλεται ὅπως:

1. Γίνῃ συλλογὴ καὶ ἀποδελτίωσις τῶν σχετικῶν ἀναρχικῶν διδασκαλιῶν τοῦ Χιλιασμοῦ (κατὰ τῶν Κυβερνήσεων, τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, τῆς Σημαίας κλπ.).

2. Γίνῃ ἐπαλήθευσις τῶν δοξασιῶν τούτων ἐν τοῖς πρά-

γμασι καὶ ἀνευρεθῶσι συγκεκριμένα παραδείγματα ἐφαρμογῆς των ἐνταῦθα ἢ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν.

3. Ἐκδοθῇ εἰδὸς τι Μαύρης Βίβλου, εἰς ἣν θὰ ἐκτίθενται πάντα τ' ἀνωτέρω.

4. Ἀπευθυνθῶσιν Ὑπομνήματα πρὸς τὰς ἀρμοδίας κρατικὰς Ἀρχάς, δι' ὧν θὰ ἐπισημαίνεται ὁ ἐκ τοῦ Χιλιασμοῦ κίνδυνος διὰ τὴν πατρίδα, ἰδίᾳ σήμερον, ὅτε ἀντιμετωπίζεται τὸ ἐνδεχόμενον ἐνὸς ἀμυντικοῦ πολέμου.

5. Πραγματοποιηθῶσι συγκεντρώσεις λαοῦ, πρὸς δὲ νὰ ἀναπτυχθῇ ὁ ἐλλοχεύων ὑποκάτω τοῦ Χιλιασμοῦ κίνδυνος διὰ τὸ ἔθνος καὶ ἐκτιμηθῇ ἡ σοβαρότης αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Τύπου, διὰ τὴν στηλίτευσιν ἐν συνεχείᾳ τοῦ κινήματος τούτου. Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι αἱ λαϊκαὶ αὗται συγκεντρώσεις δέον νὰ κινῶνται ἐντὸς πλαισίων εὐπρεπείας καὶ σοβαρότητος, μὴ ἔχουσαι σχέσιν τινὰ μετ' ἐκδηλώσεων πεζοδρομίου κλπ.

Περαιόντες, ἐπιθυμοῦμεν νὰ διαβεβαιώσωμεν Ὑμᾶς περὶ τῆς πηγαιᾶς χαρᾶς, μεθ' ἧς ἀτενίζομεν τὴν ἀναζωπύρησιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ Χιλιασμοῦ, καὶ ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν

Μετὰ σεβασμοῦ βαθυτάτου

Ὁ Ἑγούμενος

Ἀρχιμ. Καλλίνικος Καροῦσος
Ἱεροκλήρῳ

† Ὁ Ταλαντίου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

ματος», ἡ μετοχή δηλαδή τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν καὶ νὴν χαρισματικὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν τὸ Πνεῦμα ἐμπνέει, συντηρεῖ καὶ αὐξάνει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πιστοῦ.

1. Κατὰ τὸν ἅγιον Συμεὼν «σκοπὸς πάντων τῶν κατὰ Θεὸν ἀγωνιζομένων ἐστὶ τὸ εὐαρεσθῆσαι Χριστῷ τῷ Θεῷ καὶ τὴν καταλλαγὴν διὰ τῆς τοῦ Πνεύματος μετουσίᾳς πρὸς τὸν Πατέρα λαβεῖν καὶ τὴν ἐαυτῶν σωτηρίαν διὰ τούτου πορίσασθαι. Τοῦτο γὰρ πάσης ψυχῆς καὶ παντὸς ἀνθρώπου σωτηρία ἐστίν»⁵⁰. Ἡ σωτηρία δηλαδή καὶ ἡ θέωσις τοῦ ἀγωνιζομένου πιστοῦ πραγματοποιοῦνται μόνον διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὴν θεμελιώδη αὐτὴν ἀλήθειαν θὰ ἐκφράσῃ ἐπιγραμματικώτερον μετὰ ὀκτὼ ὁλοκλήρους αἰῶνας καὶ ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ ὑπογραμμίζων πρὸς τὸν μαθητὴν του Νικ. Μοτοβίλωφ ὅτι «ὁ ἀληθινὸς σκοπὸς τῆς χριστιανικῆς μας ζωῆς εἶναι ἡ ἀπόκτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ Θεοῦ»⁵¹. Ἀπεντεῦθεν λαμβάνομεν καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ τὸν Χριστὸν «εἵπερ μέλλοιμεν σωθῆναι»⁵². Ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος δίδεται ὡς ἀρραβὼν εἰς τὰς νυμφευομένας τὸν Χριστὸν ψυχάς⁵³. Παραστατικώτερον ἐκφράζει ὁ ἅγιος Συμεὼν τὴν ἐννοίαν αὐτὴν τοῦ ἀρραβῶνος τοῦ Πνεύματος παραβάλλων αὐτὴν πρὸς τὸν φυσικὸν ἀρραβῶνα: «Ὡσπερ ἡ νύμφη πρὸ τοῦ γάμου τὸν ἀρραβῶνα μόνον παρὰ τοῦ νυμφίου λαμβάνει, τὴν δὲ συμφωνηθεῖσαν προίκα καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ὑποσχεθείσας δωρεάς, μετὰ τὸν γάμον λαβεῖν ἀπεκδέχεται· οὕτω δὲ καὶ ἡ ψυχὴ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν, πρῶτον ὑπὸ τοῦ νυμφίου Χριστοῦ τὸν ἀρραβῶνα μόνον λαμβάνει τοῦ Πνεύματος· τὰ δὲ αἰώνια ἀγαθὰ καὶ τὴν οὐράνιον βασιλείαν, μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀποδημίαν λαβεῖν ἀπεκδέχεται...»⁵⁴.

2. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς τὸν πιστὸν δίδεται ὡς φῶς. Φῶς, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν ἅγιον Σεραφεῖμ φωτίζει τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐμφανίζεται εἰς ὅλους ἐκείνους διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς θέλει νὰ προβάλλῃ τὸ ἔργον Του⁵⁵. «Καὶ ἰδοὺ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον — γράφει ὁ βιογράφος τοῦ ἁγίου Συμεὼν Νικητῆς ὁ Στηθαῖος — δίκην ἀπείρου φωτὸς ἀπλοῦν καὶ ἀνείδεον κατελθὼν ἐκάλυψε τὴν πανίερρον αὐτοῦ κεφαλὴν...»⁵⁶. Ὁ ἅγιος Συμεὼν ὡσαύτως θὰ παρατηρήσῃ, ὅτι ὁ

δεχθεὶς τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος βλέπει αὐτὴν νὰ τὸν περιλάμπῃ, ὡς ἔνδυμα καὶ βασιλικὴ ἀλουργίς⁵⁷, καὶ θὰ περιγράψῃ ὡς ἐξῆς τὸν ἡνωμένον μὲ τὸ Πνεῦμα πιστόν:

«Ὁ οὖν τῷ θεῷ Πνεύματι, τὸ ἴδιον (θέλημα) ἐνώσας

θεοειδὴς ἐγένετο, Χριστὸν λαβὼν ἐν στέρνῳ, χριστιανὸς ἀπὸ Χριστοῦ, Χριστὸν μεμορφωμένον ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντως, τὸν ἀληπτον καὶ μόνον, τὸν ἀληθῶς ἀπρόσιτον τοῖς ποιήμασι πᾶσιν»⁵⁸.

Συναφῶς πρὸς τὰ ἀνωτέρω κατανοεῖται καὶ ἐρμηνεύεται ὑπ' ἀμφοτέρων καὶ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν»⁵⁹. Ὁ ἅγ. Σεραφεῖμ λέγει ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα φέρει εἰς τὰς καρδίας μας τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀκόμη ὅτι «μετὰ τὴν φράση «βασιλεία τοῦ Θεοῦ» ὁ Κύριος ἐννοοῦσε τὴν Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»⁶⁰, ὁ δὲ ἅγιος Συμεὼν ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἡ μετοχὴ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου⁶¹. «Ἡ δὲ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἡ μετοχὴ ὑπάρχει τοῦ πνεύματος τοῦ Ἁγίου· τοῦτο γὰρ ἐστὶν τὸ εἰρημένον ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν, ἵνα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐντὸς ἡμῶν λαβεῖν καὶ ἔχειν σπουδάζωμεν»⁶².

3. Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς κοινωνίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀναδεικνύεται σκηνὴ καὶ θρόνος καὶ κατοικητήριον αὐτοῦ. Ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ διδάσκει σχετικῶς. «Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σκηνώνει στὶς ψυχές μας. Ἡ ἐνοίκηση αὐτὴ στὶς ψυχές μας τοῦ Παντοκρατορικοῦ Πνεύματος καὶ ἡ συνύπαρξις τῆς ἐνωμένης καὶ ἀδιαίρετου Τριάδος μὲ τὸ δικό μας Πνεῦμα ἐπιτυγχάνεται μόνον ὅταν προσπαθοῦμε μὲ κάθε τρόπο νὰ ἀποκτήσουμε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὸ ὁποῖο καὶ ἐτοιμάζει στὴ ψυχὴ καὶ στὴ σάρκα μας τὸ θρόνον τοῦ Δημιουργοῦ ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου»⁶³. Ὁ ἅγιος Συμεὼν προσθέτει ὅτι ὁ δεχθεὶς ἐντὸς τῆς καρδίας του τὴν παρουσίαν τοῦ Πνεύματος λαμβάνει αἴσθησιν αὐτῆς. Αἰσθάνεται ἐν αὐτῷ «τὸ Πανάγιον Πνεῦμα ἐνοικόν, λαλοῦν καὶ ἐνεργοῦν» καὶ κατὰ συνέπειαν ἀναδεικνύεται σημειοφόρος, θεοφόρος καὶ Πνευματοφόρος⁶⁴.

50. Κεφάλαια θεολ. καὶ πρακτ. 3,67, S.C. 51,100.

51. Γκατζιρούλη Νικοδήμου, Ἀρχιμ., Ὁ Σεραφεῖμ τοῦ Σάροφ (1759-1833), Ἀθήναι 1966, σ. 67.

52. Συμεὼν νέου Θεολόγου, ὕμν. 17, 528-533· S.C. 174,50.

53. S.C. 51, 94-95.

54. Κεφ. θεολ. καὶ πρακτ. οθ', Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν νηπτικῶν κ.λ.π. Ἀθήναι 1960³, τόμ. Γ', σ. 251.

55. Γκατζιρούλη, σσ. 92-93.

56. Βίος, 30· Irénée Hausherr S.I., un Grand Mystique Byzantin, vie de Syméon le Nouveau Théologien (949-1022) Par Nicetas Stethatos, Orientalia Christiana 12,45 (Roma 1928) σ. 42.

57. Κεφ. Πρακτ. Θεολ. νθ', Φιλοκαλία Γ', 247.

58. Ὑμν. 13, S.C. 156, 258.

59. Λουκ. 17,21.

60. Γκατζιρούλη, σ. 68.

61. Αὐτόθι σ. 100.

62. Κατήχ. 6, S.C. 104,22. Καὶ ἄλλαχοῦ ὁ ἴδιος γράφει: «Σὰρξ δὲ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ, ἥτις ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, οὐ κληρονομεῖ». Κεφ. θεολ. καὶ πρακτ. 3,44 S.C. 51, 93. Πρβλ. Ὑμν. 17, S.C. 174, 66, 106.

63. Γκατζιρούλη, σ. 72.

64. Κεφ. θεολ. καὶ πρακτ. 3,44, S.C. 51,93.

4. Τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἅγιον ἀκόμη βαπτίζει τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἅγιος Συμεὼν τὴν ἐνέργειαν ταύτην τοῦ Πνεύματος τὴν ὀνομάζει «βαπτισμόν τοῦ Πνεύματος»⁶⁵ καὶ ὡς ἐξῆς τὴν ἐξυμνεῖ εἰς τὸν πεντηκοστὸν ὕμνον του.

«Οὕτω καὶ ἡμεῖς θείας καὶ ἀπορρήτου
φύσεως γεγόναμεν κοινωνοὶ πάντες,
τέκνα τοῦ Πατρὸς, ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ δέ,
Πνεύματι βαπτισθέντες τῷ Παναγίῳ»⁶⁶.

Οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ ὄχι μόνον βαπτίζονται διὰ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἀλλὰ καὶ ἀναγεννῶνται ὑπ' αὐτοῦ⁶⁷. Ὁ ἅγιος Συμεὼν ἐμφαντικῶς καὶ πλειστάκις τονίζει τὴν ἀναγεννητικὴν καὶ ἀναπλαστικὴν ἐνέργειαν τοῦ θείου Πνεύματος. «Νεκροὶ γὰρ ὄντες, γράφει, πρὸς ζωὴν ἀνιστάμεθα· φθαρτοί, καὶ εἰς ἀφθαρσίαν μεταποιούμεθα· θνητοί, καὶ εἰς ἀθανασίαν μεταβαλλόμεθα· γῆινοι, καὶ γινόμεθα ἐπουράνιοι· σαρκικοί, ἐκ σαρκὸς τὴν γένεσιν ἔχοντες, καὶ Πνευματικοὶ γινόμεθα, τῷ Ἁγίῳ ἀναγεννώμενοι καὶ ἀναπλαττόμενοι Πνεύματι»⁶⁸. Ἀλλαχοῦ ὁ ἴδιος πάλιν διερωτῶμενος «Τίς ὁ σκοπὸς τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ Λόγου;», μᾶς δίδει τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν. «Ὁ γὰρ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐγένετο, ἵνα υἱὸς Θεοῦ ποιήσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἡμᾶς· ὅπερ ἐστὶ κατὰ φύσιν ἐκεῖνος, ἀνάγων κατὰ χάριν τὸ γένος ἡμῶν· Γενῶν ἡμᾶς ἄνωθεν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ εὐθὺς εἰσάγων ἡμᾶς εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»⁶⁹. Εἰς τὴν 33ην κατήχησιν αὐτοῦ ὀνομάζει τὸ Πνεῦμα κλεῖδα — προσδιορισμὸν μοναδικόν, ἐξ ὧν γνωρίζομεν, εἰς τοὺς Πατέρας⁷⁰, ἀποδιδόμενον εἰς τὸ Πνεῦμα. «Κλείς μὲν γὰρ τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα λέγεται, ὅτι δι' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ πρῶτον τὸν νοῦν ἐλλαμπόμεθα καὶ καθαιρόμενοι φωτιζόμεθα φῶς γνώσεως, βαπτιζόμεθα τε ἄνωθεν καὶ ἀναγεννώμεθα καὶ τέκνα Θεοῦ χρηματίζομεν...»⁷¹.

Ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἡ ἐνεργουμένη διὰ τοῦ Πνεύματος ἀναγέννησις ὀνομάζεται καὶ ἀνάστασις καὶ διαστέλλεται ἀπὸ τὴν μέλλουσαν ἐξανάστασιν τῶν σωμάτων· «Διὰ γὰρ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ ἀνάστασις πάντων γίνεται· καὶ οὐ λέγω τὴν ἐπὶ συντελείᾳ τῶν σωμάτων ἀνάστασιν — σαλπίζει γὰρ τότε ὁ ἄγγελος καὶ τὰ νε-

κρά σώματα ἀναστήσονται—, ἀλλὰ τὴν καθ' ἐκάστην γινομένην τῶν νεκρῶν ψυχῶν πνευματικῶς πνευματικὴν ἀναγέννησιν καὶ ἀνάστασιν...»⁷².

Καὶ τοῦτο διότι:

«Θεὸς ὃν τὸ θεῖον Πνεῦμα,
οὗς ἂν καὶ λάβοι ἐντὸς αὐτοῦ,
ἀναπλάττει τούτους ὅλους,
ἐξανακαινίζει τούτους,
καινουργεῖ τε παραδόξως»⁷³.

Τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀλήθειαν ὑπογραμμίζει καὶ ὁ ἐρημίτης τοῦ Σάρωφ πρὸς τὸν μαθητὴν του Μοτοβίλωφ διδάσκων ὅτι τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα «σὰν ζωοπάροχον δροσίαν ἀναγεννάει τὶς καρδιὰς ἐκεῖνων, οἱ ὅποιοι ἐπικοινωνοῦν μὲ τὴ δύναμή του καὶ μὲ τὶς ἐνέργειές του καὶ τὶς γεμίζει μὲ χαρὰ»⁷⁴.

Τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνοικοῦν Πνεῦμα καθαίρει αὐτόν. «Δίχα τῆς παρουσίας καὶ ἐνεργείας τοῦ Πνεύματος» δὲν εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποκτήσῃ καθαρὰν καρδίαν, ἐλευθέραν τῶν ἐν αὐτῇ ἐμφωλευόντων παθῶν⁷⁵. Ἡ ἀπαλλαγὴ μας ἀπὸ τὰς ἐμπαθεῖς ἐπιθυμίας καὶ ἡδονὰς ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς συμμετοχῆς μας εἰς τὴν καθαρτικὴν ἐνέργειαν τοῦ Πνεύματος. Ὁ ἅγιος Συμεὼν εἰς τὸν εἰκοστὸν δεῦτερον ὕμνον του μᾶς παρουσιάζει λαλοῦντα τὸν Παράκλητον καὶ λέγοντα.

«Ἐγὼ καὶ αἴγλη δείκνυμαι καὶ φῶς σοι καθο-
ρῶμαι,
ἀκαταφλέκτως φλέγων σου τὰ πάθη τῆς καρδίας
καὶ δροσισμῷ γλυκύτητος καὶ χάριτός σου θείας
ἀποπλύνων τὸν ρυτίδόν σου καὶ εἰς ἅπαν σβεννύνων
ἄνθρακας τοὺς τοῦ σώματος, ἡδονῶν ἁμαρτίας,
καὶ πάντα ἐργαζόμενος ἐμοὶ φιλανθρωπίᾳ,
ὃ καὶ πάλαι πεποίηκα ἐν πᾶσι τοῖς ἁγίοις»⁷⁶.

5. Ἑτέρα ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὅποιος μετέχει τῆς ἀκτίστου χάριτός του, εἶναι ἡ μετάδοσις τῆς καινῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἡ ζωοποίησις τοῦ ἀνθρώπου. Ἀφθαρτίζει, ἀθανατίζει, φωτίζει καὶ ζωοποιεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ὁ-

65. Δόγ. ἡθικ. 10,443, S.C. 129, 290.

66. S.C. 199, 168.

67. Ὑμν. 44, S.C. 196,88.

68. Δόγ. ἡθικ. 5, S.C. 129, 114.

69. Κεφ. πρακτ. καὶ θεολ. ρη', Φιλοκαλία Γ', 257-258.

70. Ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ θεολόγος ὀνομάζει τὸ φῶτισμα (=Βάπτισμα) «κλεῖδα οὐρανῶν βασιλείας». Δόγ. 40,3, Migne P.G. 36,361, B.

71. Κατήχ. 33, S.C. 113, 260. Πρβλ. Κατήχ. 24, S.C. 113,40· Κατήχ. 32, S.C. 113,244· Κατήχ. 8, S.C. 104,100.

72. Κατήχ. 6, S.C. 104,44.

73. Ὑμν. 44, S.C. 196,96.

74. Γκατζιροῦλη, σ. 87.

75. Κεφ. θεολ. καὶ πρακτ. 3,29, S.C. 51,88.

76. S.C. 174,172.

ΕΚΛΟΓΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΕΤΡΩΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ἐξελέξε τὸν Ἐπίσκοπον Ἐλευσίνος κ. Τιμόθεον, Βοηθὸν τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, Μητροπολίτην Κεντρώας Ἀφρικῆς.

Ὁ Μητροπολίτης Κεντρώας Ἀφρικῆς κ. Τιμόθεος Κ. Κοντομέρκος, ἐγεννήθη τὴν 24ην Σεπτεμβρίου 1929 εἰς τὸ Μεγάλο Χωριὸ-Καρπενήσιον.

Ἐχειροτονήθη Διάκονος τὸν Νοέμβριον τοῦ 1950 ὡς τελειόφοιτος τοῦ Γυμνασιακοῦ Τμήματος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης (Κωνσταντινούπολιν).

Ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης τὸν Ἰούλιον τοῦ 1955. Τὸ ἴδιο ἔτος τὸν Ὀκτώβριον ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν ἀείμνηστον Μητροπολίτην Ἰκονίου Ἰάκωβον, Σχολάρχην τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, καὶ κατὰ Πατριαρχικὴν προαίρεσιν τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα ἔλαβε συγχρόνως καὶ τὸ Ὀφφίκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου.

Μὲ συνοδικὴν ἀπόφασιν ἐστάλη τὸν ἴδιον μῆνα εἰς Βιέννην, ὅπου, παράλληλα μὲ τὰ καθήκοντα τοῦ Προϊσταμένου τοῦ ἱστορικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου

ποῖον τὸ Πνεῦμα θὰ κατασκηνώσῃ, λέγει ὁ ἅγιος Συμεών.

«Ὡς οὐδὲ τὸ πῦρ μετέχει
τῆς σιδήρου μελανίας,
μεταδίδωσι δ' ἐκείνῳ
πάντα τὰ αὐτῷ προσόντα,
οὕτω καὶ τὸ θεῖον Πνεῦμα
ἄφθαρτον ὃν ἀφθαρσίαν
καὶ ἀθάνατον ὑπάρχον
δίδωσιν ἀθανασίαν,
φῶς τε ἄδυτον τυγχάνον
φῶς ἀποτελεῖ τοὺς πάντας
ἐν οἷσπερ κατασκηνώσει
καὶ ζωὴ τυγχάνον πᾶσι
τὴν ζωὴν αὐτοῖς παρέχει»⁷⁷.

Ἡ θεολογικὴ σκέψις τοῦ ἁγίου Συμεών ἱσταμένη ἐνώπιον τῆς ζωοποιου ἐνεργείας τοῦ Πνεύματος, ἐνεργείας τῆς ὁποίας προσωπικῶς ὁ ἴδιος ἐγένετο ἐν αἰσθήσει ψυχῆς μέτοχος καὶ κοινωνός, ἀποκτᾷ μίαν ἐκπλήσσοσαν ρωμαλεότητα καὶ δύναμιν. Πρότυπον αὐτῆς θὰ ἐλέγομεν ὅτι εἶναι ἡ ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῇ τοῦ Ἀποστ. Παύλου ἐκφραζομένη διδασκαλία. «Ὡςπερ γὰρ τὸ σῶμα ἡμῶν, λέγει ὁ ἅγιος Πατήρ, κἂν ἀσθενῇ κἂν μὴ, δίχα ψυχῆς κινεῖσθαι τοῦτο, ἢ κἂν ὅλως ζῇν, τῶν ἀδυνάτων ἐστίν, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, κἂν ἁμαρτήσῃ κἂν μὴ, ἄνευ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος νεκρά ἐστὶ καὶ ζῆσαι τὴν αἰωνίαν ζωὴν ὅλως οὐ δύναται». Καὶ ὀλίγον κατωτέρω· «Εἰπέ τοίνυν πῶς ἐπαληθῶς ζήσεις, μὴ ἐνωθεὶς τῇ ἀληθινῇ ζωῇ, τοῦτέστι τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι, δι' οὗ πᾶς πιστὸς ἀναγεννᾶται

καὶ ἀναζωοῦται ἐν Χριστῷ»⁷⁸. Καὶ ὁ ταπεινὸς ἐρημίτης τοῦ βορρᾶ μὲ τὴν αὐτὴν πνευματικὴν δύναμιν θὰ ἐκφράσῃ τὰς ἰδίας ἀληθείας, διὰ τὴν ἀποκατεῖχθαι ἐν προκειμένῳ διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἡ βαθυτάτη ἐνότης τῆς πνευματοκινήτου διδαχῆς τῶν ἁγίων Πατέρων. «Ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία ἔρχεται νὰ πλημμυρίσῃ τὸ ἐσωτερικόν, μεταμορφώνει τὴν φθορὰν σὲ ἀφθαρσίαν, τὸν ψυχικὸν θάνατον σὲ πνευματικὴν ζωὴν, τὰ σκοτάδια σὲ φῶς, τὸ σταῦλον τῆς ὑπάρξεώς μας, στὸν ὅποιο τὰ πάθη μας εἶναι δεμένα σὰν κτήνη καὶ θηρία, σὲ Νὰν τοῦ Θεοῦ, σὲ φωτεινὸν θάλαμον αἰώνιας χαρᾶς, «ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν», ποὺ εἶναι ὁ Δημιουργὸς καὶ Λυτρωτὴς καὶ αἰώνιος Νυμφίος τῶν ψυχῶν μας»⁷⁹.

Ὁ μετέχων τῆς δωρεᾶς τοῦ Πνεύματος ὄχι μόνον ζωοποιεῖται, ἀλλὰ καὶ ἀγιάζεται δι' αὐτῆς. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ ζωοποιήσεως καὶ ἀγιασμοῦ, ἂν ὑπάρχῃ, εἶναι ὁπωσδήποτε λίαν δυσδιάκριτος καὶ δυσπροσδιόριστος. Ζωὴ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι σημαίνει ἐν ταῦτῳ καὶ ἀγιασμὸν ἐν Πνεύματι. Ὡς ποιὰν τινα διαφορὰν θὰ ἐλέγομεν ὅτι ὁ ἐπιδιωκόμενος ἀγιασμὸς εἶναι κατὰ τι καρπὸς καὶ πνευματικὴ κατάστασις ἐπομένη τῆς ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ζωῆς. Ὁ ἅγιος Συμεών ὑπογραμμίζει ὅτι «τῇ παρουσίᾳ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἀγιαζόμεθα»⁸⁰ καὶ ἀκόμη ὅτι ἡ ψυχὴ δεχθεῖσα τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος «καὶ τὸ σῶμα καθαγιάζει τῇ οἰκείᾳ λαμπρότητι καὶ τῇ φωτοχυσίᾳ τοῦ Πνεύματος»⁸¹. Ζῶντες τὴν ζωὴν τοῦ Πνεύματος καὶ ἀγιαζόμενοι διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ, ἀναδεικνύομεθα υἱοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ θεοὶ κατὰ χάριν⁸².

Ἀρχιμ. ΣΥΜΕΩΝ Π. ΚΟΥΤΣΑΣ

78. Λόγ. ἡθικ. 7, S.C. 129, 178-180.

79. Γκατζιρόβλη, σσ. 72-73.

80. Κεφ. θεολ. καὶ πρακτ. 3,45, S.C. 51,93.

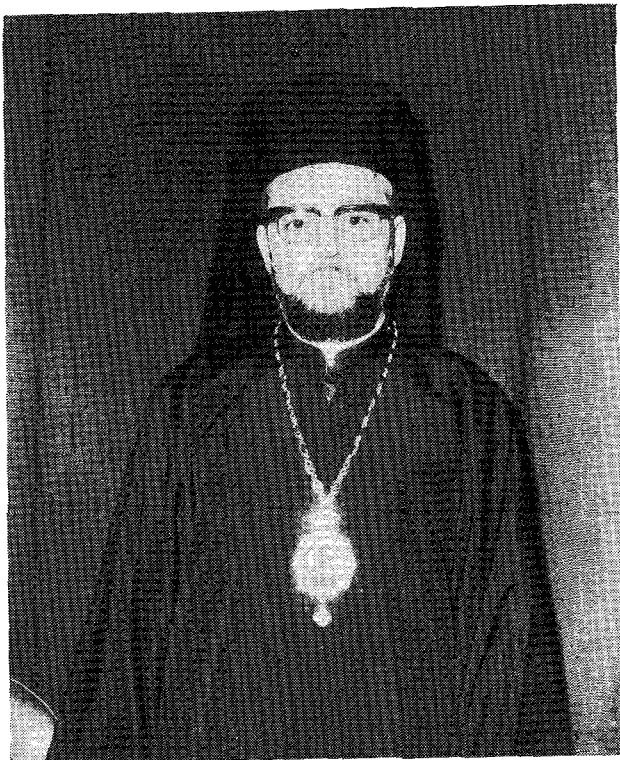
81. Κεφ. πρακτ. καὶ θεολ. νη', Φιλοκαλία Γ', 247.

82. Κατήχ. 34, S.C. 113,300.

77. Ὑμν. 44, S.C. 196,96.

Βιέννης, παρηκολούθησε μαθήματα φιλοσοφίας, παιδαγωγικής και ψυχολογίας εις τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιέννης.

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1959 μετατίθεται ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων Ἀθηναγόραν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου τῆς Φραγκφούρτης Μ. τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, ὅπου διεκόνησε μίαν ὁλόκληρον σχεδὸν δεκαετίαν.

† Ὁ Κεντράς Ἀφρικῆς κ. Τιμόθεος

Ἐδῶ ιδρύει τὸν πρῶτον εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν «Παιδικὸν Σταθμὸν (Kinder Garten) γιὰ τὰ ἐλληνόπουλα τῆς πόλεως Wetzlar σὲ συνεργασία μὲ τὴν Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησίᾳ τῆς Γερμανίας.

Εἰργάσθη ὡς ἐργάτης εἰς δύο ἐργοστάσια τῆς περιοχῆς του διὰ νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν τῆς Γερμανίας καὶ τὰ προβλήματα τῶν καὶ νὰ ἡμπορῇ νὰ τοὺς συμπαρastaθῇ.

Ἰδρυσε καὶ διηύθυνε τὸ περιοδικὸν «ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ» μὲ συνεργάτας τοὺς Ἑλλήνας Καθηγητὰς τῶν Γερμανικῶν Πανεπιστημίων Dr. Ἰσιδώρα Ro-

senthal - Kamarinea, Dr. Σπ. Σημίτη καὶ Dr. Δημοσθένη Σαβράμη.

Ἀντεπροσώπευσε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰς τὰ Συνέδρια τῶν Ἀποδήμων εἰς τὴν Γενεύην καὶ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Μητρόπολιν Γερμανίας εἰς ἀνάλογα Συνέδρια.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας τὸν ἐτίμησε μὲ τὴν ἀπονομὴν τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Ἀγίου Ὁρους.

Τὸ 1968, ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα, διωρίσθη Προϊστάμενος τοῦ Καθηδρικοῦ Ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν καὶ Ὑπεύθυνος τοῦ Γραφείου Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν 1ην Δεκεμβρίου 1970 ἡ Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, μὲ πρότασιν τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ἐξελέξεν Βοηθὸν Ἐπίσκοπον τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου κ. κ. Νικολάου τοῦ Στ' μὲ τὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτε διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ἐλευσῖνος (Αἰγύπτου), καὶ τῷ ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τοῦ Ἐπισήμου Περιοδικοῦ Ὁργάνου τοῦ Πατριαρχείου «ΠΑΝΤΑΙΝΟΣ».

Ὡς Βοηθὸς Ἐπίσκοπος συνώδευσε τὸν Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Ρωσίαν, τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν Βουλγαρίαν.

Συγγραφικὴ δρᾷσις.

Συνέγραψε πολλὰ ἄρθρα θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ περιχομένου εἰς τὰ Περιοδικὰ «ΛΥΧΝΙΑ», «ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ», «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ», «ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ», «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ «ΠΑΝΤΑΙΝΟΣ», τοῦ ὁποίου ἦτο Διευθυντής.

Συνέταξεν ὑπόμνημα «Περὶ τοῦ Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ», τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ἀνατυπωθὲν εἰς αὐτοτελὲς τεῦχος μὲ τὸν τίτλον «Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΔΗΜΟΙ».

Μετέφρασεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τὸ βιβλίον τοῦ γνωστοῦ θεολόγου Claude Tresmontant «ΠΑΥΛΟΣ», τὸ ὁποῖον ἐκυκλοφόρησεν εἰς τὴν σειρὰν «Βίοι καὶ Ἔργα» τοῦ Ὁργανισμοῦ Κλασσικῶν Ἐκδόσεων, ἐν Ἀθήναις.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ*

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΟΛ. ΥΠΟΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ κ. ΙΑΚΩΒΟΥ
ΕΠΙ ΤΗ, ΕΙΣ ΚΥΡΙΟΝ ΕΚΔΗΜΙΑ, ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΥΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

«Καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ
ἐξαγγελεῖ ἡ Ἐκκλησία».

τὴν ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ, ἵνα δικαίως «καὶ
τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἐξαγγελῇ ἡ Ἐκκλησία».

Ἄλγος βαθύ, Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι καὶ λοιποὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἄλγος βαθύ κατακαλύπτει τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ ὁδύνη ὀξεῖα καθαιμάσσει τὰς καρδίας σύμπαντος τοῦ Ὁρθοδόξου Πληρώματος, ἐπὶ τῇ εἰς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ γεραροῦ καὶ ἀειμνήστου Ἱεράρχου Νεοκαίσαρειας Χρυσοστόμου.

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ καλὸς καὶ συνετὸς ὁπλίτης τῆς παρατάξεως Κυρίου, ὁ πρῶτος καὶ εἰρηνικὸς Ἱεράρχης, ὁ ζηλωτὴς καὶ ταπεινὸς Μητροπολίτης Νεοκαίσαρειας, πλήρης ἡμερῶν, ἐκοιμήθη ἡρέμως τὸν ὕπνον τῆς αἰωνίου γαλήνης, ἐν τῇ ἐν Μοδίῳ τῆς Χαλκηδόνος οἰκίᾳ αὐτοῦ, ἐνθα διέμεινε, οἰκουρῶν μόλις ἀπὸ τινος, μελετῶν, ἐνδιαφερόμενος καὶ ἀσχολούμενος ἀνυστάκτως περὶ τὰ ἐκκλησιαστικά, ἐκφέρων γνώμην καὶ συμβουλὰς εἰς πάντα προστρέχοντα εἰς τὴν πείραν καὶ τὰς γνώσεις του, τὰ θεῖα ἐν-ορῶν καὶ τὰ ἀνθρώπινα φιλοσοφῶν καὶ ἔχων ὡς βακτηρίαν τῆς πολιᾶς ζωῆς του τὴν ὑποδειγματικὴν στοργήν, τὴν θερμὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὰς πολλαπλὰς περιποιήσεις τοῦ κατὰ πνεῦμα περιληγμένου υἱοῦ αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων Χρυσοστόμου.

Βαρὺ τὸ πλῆγμα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία στερεῖται ἐνὸς πραγματικοῦ κεφαλαίου, ἐνὸς διακεκριμένου παλαίου Ἱεράρχου, με ἀκμαίαν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν καὶ πολλὴν ἀφοσίωσιν πρὸς αὐτήν, ἐνὸς Ἱεράρχου με ἀρτίαν θεολογικὴν συγκρότησιν καὶ ἀδρὰν πολυμαθειαν, καὶ ἀκόμη, ἐνὸς Ἀρχιερέως κατὰ πάντα Φανερῶ του, ἀποδειχθέντος δοκίμου ἐν πᾶσι, ἥδη δὲ λαμβάνοντος «τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν» (Ἰακ. α', 12).

Δὲν ἐπιθυμῶ, βεβαίως, νὰ ἐπιτείνω τὴν ὁδύνην τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Πληρώματος, μακρηγορῶν.

Ἐπιτρέψατέ μοι ὅμως, Παναγιώτατε, ὅπως ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, σκιαγραφῶ τὴν βιογραφικὴν εἰκόνα τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου, καὶ προστήσωμαι

* Ἐκτράχθη κατὰ τὴν Νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν, ψαλίσαν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ 29ῃ Νοεμβρίου 1976 προσεζάρχοντος τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκ. Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α' μετὰ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ὁ ἀειμνήστος Μητροπολίτης Νεοκαίσαρειας Χρυσόστομος, κατὰ κόσμον Ξενοφών, ἐγεννήθη ἐν Παλαιᾷ Φωκαίᾳ τῆς Σμύρνης, κατὰ τὸ ἔτος 1894, ἐκ γονέων εὐσεβεστάτων, τοῦ Χαλαράμπου Κορωναίου καὶ τῆς Αἰκατερίνης Κυριακοῦ.

Λαβὼν τὴν πρώτην paίδευσιν ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ καὶ ἀκολουθῶς ἐν τῇ ἱστορικῇ Εὐαγγελικῇ Σχολῇ τῆς Σμύρνης, καὶ τραφεὶς τῷ ἁγίῳ γάλακτι τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καὶ εὐσεβείας, εἰσῆλθῃ κατόπιν εἰς τὴν Γεραρὰν τῆς Χάλκης τροφὸν ἡμῶν Θεολογικὴν Σχολήν, ἥτινι ἔμελε νὰ ἀφιερῶσιν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐπιγείου ζωῆς του.

Ἐκεῖ, εἰς τὸν ἱερὸν καὶ ἀγχαλον λόφον τῆς Ἐλπίδος, εἰς τὴν καλλίκρουνον καὶ ζωογόνον τῆς Θεολογικῆς ἐπιστήμης πηγὴν, γευόμενος τῶν γνώσεων τοῦ Θεοῦ καὶ καλλιεργῶν τοὺς πλέον εὐγενεῖς νεανικοὺς ὁραματισμοὺς, προλύτης ἔτι τῆς Θεολογίας διηρθάνθη ἐν αὐτῷ τὴν ζωὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου καὶ ἤκουσε τοὺς λόγους Αὐτοῦ: «Ἐρχου καὶ Ἴδε» (Ἰωάν. α', 47).

Καὶ ὁ νεαρὸς Ἱεροσπουδαστὴς Ξενοφὼν Κορωνάιος, ὑπακούσας εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου, «ἤκολούθησεν Αὐτῷ» (Ματθ. θ', 9).

Καὶ ἀμέσως, τὸ ἔτος 1922, ἀποθέμενος τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, (Ἐφεσ. δ', 29), χειροτονεῖται Διάκονος καὶ μετονομάζεται Χρυσόστομος, ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς Μητροπολίτου Κυζίκου Καλλινίκου, τοῦ κατόπιν ἀειμνήστου Καίσαρειας Καλλινίκου, σοφοῦ καὶ τούτου Ἱεράρχου τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἀποφοιτήσας δὲ τὸ ἔτος 1923 ἐκ τῆς Σχολῆς καὶ χειροτονηθεὶς Πρεσβύτερος, κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ἀρχιερέως, διορίζεται βοηθὸς τοῦ σχολάρχου τότε σοφοῦ Καθηγητοῦ Βασιλείου Ἀντωνιάδου, ἐν συνεχείᾳ δὲ καλεῖται ἵνα ἀναλάβῃ, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν καθηγεσίαν ἐν τῇ Σχολῇ, διδάσκων κατὰ πρῶτον διάφορα μαθήματα ἐν τῷ Γυμνασίῳ, εἴτα δὲ καὶ ἐν τῷ ἀρτισυστάτῳ Ἀκαδημαϊκῷ Τμήματι, ἐναλλάσσων ἔκτοτε, κατὰ τὴν Πατερικὴν Παράδοσιν, τὴν Ἑδρὰν μετὰ τὸ θυσιαστήριον.

Κατὰ τὸ ἔτος 1929, ὁ αἰοίδιμος Πατριάρχης Βασιλείας ὁ Γ' χειροθετεῖ αὐτόν Ἀρχιεμμενικὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, εἰς ἐπιβράβευσιν τῆς τιμίας καὶ καρποφόρου ἐν τῇ Σχολῇ διακονίας του, τὸ δὲ ἔτος

1931, προτάσει τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Φωτίου τοῦ Β' καὶ ἀποφάσει τῆς Ἐκκλησίας, ὁ νεαρὸς Ἀρχιμ. Χρυσόστομος, ἀποστέλλεται εἰς Εὐρώπην, ἵνα εἰδικευθῇ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Στρασβούργου, εἰς τὸν Ἑξηγητικὸν κλάδον τῆς Θεολογίας καὶ τὸ Κανονικὸν Δίκαιον, καὶ ἐπιστρέψῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν Σχολήν, πρὸς συνέχισιν τοῦ τόσον ἀγλαοκάρπου πνευματικοῦ καθηγητικοῦ αὐτοῦ ἔργου.

Φοιτήσας εὐδοκίμως ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Στρασβούργου ἐπὶ τριετίαν, τὸ ἔτος 1934, ἐπανέρχεται εἰς Χάλκην καὶ διορίζεται ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, Τακτικὸς πλέον Καθηγητὴς τῶν ἐδρῶν τῆς Ἑξηγητικῆς καὶ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, διδάσκων φιλοπόνως καὶ παραδειγματικῶς μέχρι τῆς ἐκ τῆς Σχολῆς ἀποχωρήσεώς του, τόσον τὰ μαθήματα τῆς εἰδικότητός του, ὅσον καὶ ἄλλα θεολογικὰ μαθήματα, κατ' ἀνάθεσιν, ἐλλείπει Καθηγητῶν.

Ἀλησμόνητος παραμένει, μέχρι τῆς σήμερον, εἰς ὅλους τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἡ καθηγεσία του, ἥτις ὡς κύριον χαρακτηριστικὸν εἶχε τὴν διδασκαλικὴν στοργὴν καὶ τὴν ἔμπρακτον πατρικὴν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν πρὸς ἅπαντας τοὺς ἱερολογίτας.

Ὡφέλιμοι, βεβαίως, καὶ ἀποδοτικαὶ καὶ ὅλαι αἱ ἀπὸ τῆς ἑδρας παραδόσεις του· χρήσιμοι καὶ εὐεργετικοὶ ὅλαι αἱ θεολογικαὶ ἀναλύσεις καὶ σημειώσεις του· θεοπεσιώτεροι ὅμως καὶ ἀλησμόνητα ἦσαν τὰ ζωντανὰ μαθήματα τῆς ἀγάπης, τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς πραότητος, ἅτινα ἀσιγήτως παρέδιδεν οὗτος, μὲ τὴν χριστιανικὴν ἀπαλὴν φωνὴν τῆς ψυχῆς του.

Κατὰ τὸ ἔτος 1942, ἀποχωρήσαντος τῆς Σχολαρχίας τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Φιλαδελφείας Αἰμιλιανοῦ, ἡ Ἐκκλησία πρὸς αὐτὸν ἀποβλέπει, ὡς τὸν μόνον πεπειραμένον καὶ ἱκανόν, ἵνα ἀναλάβῃ τοὺς οἴκους τοῦ Πνευματικοῦ τούτου Φυτωρίου, ἐξ οὗ προσφέρεται τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅ,τι τίμιον ὑπάρχει εἰς μόρφωσιν καὶ παράστασιν, εἰς δρᾶσιν καὶ ἐγκαρτέρησιν, εἰς καθήκον καὶ θυσίαν, «εἰς ἔργον διακονίας εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 8', 12).

Ἔργον ὑψηλὸν καὶ ἄγιον καὶ Χριστοθέλητον.

Μετὰ τὴν ἀπὸ εἰκοσαετῆ ἐν τῇ Σχολῇ διακονίαν του μὲ ἰδιάζον πνευματικὸν σφρίγος, ἀναλαμβάνει καὶ τὴν Διεύθυνσιν αὐτῆς ὡς Σχολάρχης αὐτῆς, μὲ ἓνα καὶ μόνον σκοπόν, τὴν «εἰς τὸ τελειότερον προαγωγὴν τοῦ Θεοφιλοῦς ἔργου» αὐτῆς.

Σοβαρὸς ἀλλὰ καὶ πρόσχαρος εἰς τὴν ἐμφάνισιν, ἀπλοῦς καὶ ἀπέρिटτος, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀνάλογον ἐκκλησιαστικὸν ὕφος, εἶχε πάντοτε τὸν ἰδικὸν του τρόπον μεταχειρίσεως ἐνὸς ἐκάστου ἐν τῇ Σχολῇ.

Καλὸς καὶ προσηνὴς πρὸς διδάσκοντας καὶ διδασκομένους, ἀλλὰ καὶ λελογισμένως αὐστηρὸς, ὅπου ἐνεδεικνύετο ἡ αὐστηρότης, ἐφάνη ἀντάξιός τῆς τιμητικῆς καὶ ὑπευθύνου ταύτης διοικητικῆς θέσεως, εἰς ἣν ἔταξεν αὐτὸν ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία.

Ἐπιτρέψατέ μοι, ὅπως, τὸ ὅλον ἔργον του ἐν τῇ Σχολῇ, τὸ διατυπώσω μὲ ἓνα μόνον λόγον:

(†) Ὁ εἰς Κύριον ἐκδημήσας Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας κυρὸς Χρυσόστομος

Ἐπῆρξεν οὗτος γνήσιος ἐρμηνεὺς τῶν ἀναγκῶν καὶ «πιστὸς δοῦλος» καὶ «φρόνιμος οἰκονόμος» τῶν ἁγίων συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ σεμνὴ παράδοσις τῆς Σχολῆς μετουσιώθη, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου, εἰς συνείδησιν.

Καὶ ἡ συνείδησις εἰς πίστιν.

Καὶ ἡ πίστις εἰς πράξιν.

Καὶ ἦτο ἡ πράξις του ἐκεῖνη, ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, συνθετικὴ δημιουργία μεγάλης πνευματικῆς δυνάμεως καὶ προσφορᾶς, ἥτις ἐκπροσωπεῖται, σήμερον, ἀπὸ τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ ἀναστήματα, ἀπὸ τὴν ἱερὰν φάλαγγα τῶν μαθητῶν του, ἐκ τῶν ὁποίων τρεῖς μὲν ἔχουσιν ἤδη τὸ Πατριαρχικὸν ἄξίωμα, ἐν οἷς καὶ ἡ Ὑμετέρα Θεοτίμητος Σεπτὴ Κορυφή, Παναγιώτατε, πεντήκοντα δὲ περίπου εὐρίσκονται εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης. Πρὸς τοῦτοις ἡμῶν ἡμεῖς ἵδμεν μεταξὺ αὐτῶν καὶ δύο ἐκ τῶν ἀμεσωτέρων πνευματικῶν του τέκνων, τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Μύρων καὶ Λύστρων, μεταξὺ τῶν ἐπιλέκτων Μελῶν τῆς ἐνταῦθα Ἱεραρχίας.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, τῇ 17ῃ Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1943, εἰσηγγέσει τοῦ ἀοιδίμου Πα-

ΓΕΩΡΓΙΟΣ OSTROGORSKY*

Τὴν 24ην τοῦ παρελθόντος μηνὸς 'Οκτωβρίου ἀπεβίωσεν εἰς τὸ Βελιγράδιον ὁ διαπρεπὴς ἱστορικὸς καὶ βυζαντινολόγος, καθηγητὴς καὶ ἀκαδημαϊκός, ξέ-

* 'Εκ τοῦ Περιοδικοῦ «Νέα 'Εστία», ἔτος Ν', τόμ. 100ος, τεύχ. 1186, σελ. 1542, Ἀθῆναι, 1η Δεκεμβρίου 1976.

τριάρχου Βενιαμίν, οὗτινος ἀπῆλθεν ἀμέριστον τῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως, ἐξέλεξεν αὐτὸν παμψηφεί, Μητροπολίτην Νεοκαισαρείας, ἀποδώσας οὕτως εἰς τὸν πιστὸν δοῦλον τοῦ Κυρίου τὸν στέφανον τῶν φιλευσεβῶν καὶ φιλομούσων πόνων τῆς ὅλης ἐκκλησιαστικῆς διακονίας του.

Μετὰ ταῦτα, ἀμέσως καλεῖται Μέλος τῆς τε 'Αγίας καὶ 'Ιερᾶς Συνόδου καὶ πολλῶν Συνοδικῶν 'Επιτροπῶν, διὰ νὰ παράσχη τὴν πολύτιμον αὐτοῦ συμβολὴν ἐν τῷ ἔργῳ τῆς διοικήσεως τῆς 'Εκκλησίας.

Χωρὶς δὲ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Σχολαρχίαν, ἀναλαμβάνει καὶ τὰ νέα ταῦτα καθήκοντα, προσφέρον οὕτω τὰς πολυτίμους του ὑπηρεσίας, τὴν βαθεῖαν κανονομάθειαν καὶ τὰς γνώσεις του ἐπὶ τῶν μεγάλων ζητημάτων τῆς 'Εκκλησίας, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν τιμίων αὐτῆς συμφερόντων.

Τὸ ἐπίπονον ὅμως καὶ πολυσχιδὲς τοῦτο ἐκκλησιαστικὸν ἔργον του, κατὰ τὸ ἔτος 1950, τὸν ἀναγκάζει νὰ παραιτηθῇ τῆς τε Σχολαρχίας καὶ τῆς Καθηγεσίας καὶ νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ ἀρχιερατικὰ αὐτοῦ καθήκοντα, οὐχὶ ἐν ἀδρανεῖα καὶ ἀπραξίᾳ διατελῶν, ἀλλὰ μελετῶν, συγγράφων καὶ εἰσφέρων εἰς τὴν 'Εκκλησίαν, μὲ τὴν ἀξιόλογον ἐμπειρίαν του, ὅ,τι ἐκλεκτὸν εἶχε διὰ τὴν προώθησιν τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπιληφθέντος τοῦ ἔργου τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῶν Μητροπόλεων τῆς Δωδεκανήσου, προτείνεται εἰς τὸν ἀείμνηστον 'Ιεράρχην ἡ διαποίμανσις τῆς 'Ι. Μητροπόλεως Λέρου καὶ Καλύμνου, ἣν ὅμως δὲν ἀποδέχεται, διὰ νὰ παραμείνῃ μέχρι τέλους, μέχρι τελευταίας του ἀναπνοῆς πλησίον τῆς ἐνδόξου Καθέδρας τοῦ Φαναρίου, μὲ τὴν πεποίθησιν καθηλωμένην εἰς τὰ πεπρωμένα, τὰ ὁποῖα ἔλαχον εἰς αὐτὴν ἀπὸ Θεοῦ.

Καὶ τὸ ὄνειρον αὐτὸ ὑλοποιεῖται.

Παραμένει μέχρι τοῦ τελευταίου σταθμοῦ τῆς 'Αρχιερατικῆς σταδιοδρομίας του, πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος συνδιοικητὴς τοῦ Πανσέπτου τούτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀνταποδίδων οὕτω τὰ τροφεῖα καὶ θέτων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ ἀξιόλογα καὶ ἀξιοθαύμαστα πνευματικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ κεφάλαια, ἅτινα, καὶ ὁ ἴδιος, ἐξ αὐτοῦ, κατὰ καιροὺς ἤντησε.

Κατὰ τὸ λαμπρὸν τοῦτο διάστημα τῆς 'Αρχιερατίας του διατελεῖ ἐπιτυχῶς πρόεδρος καὶ μέλος πλείστων Συνοδικῶν 'Επιτροπῶν, μετέχει πολλῶν 'Εκκλησιαστικῶν ἀποστολῶν, συνοδεύει τὸν ἀοίδιμον καὶ Μακαριστὸν Πατριάρχην 'Αθηναγόραν εἰς 'Ιεροσόλυμα καὶ Ρώμην, πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ Στ', ὡς καὶ εἰς τὰ λοιπὰ Κέν-

νος δὲ ἐταῖρος τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν εἰς τὴν Τάξιν τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν ἀπὸ τοῦ 1967, Γεώργιος Ostrogorsky.

Ὁ Γεώργιος Ostrogorsky ἐγεννήθη εἰς τὴν Πετρούπολιν τὴν 19ην 'Ιανουαρίου 1902. Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐδιδάχθη εἰς τὸ κλασσικὸν γυμνάσιον τῆς

τρα τῆς Δύσεως, καὶ διακρίνεται ἐκάστοτε καὶ ἐκασταχοῦ διὰ τὴν ἀρτίαν πνευματικὴν του μόρφωσιν, τὴν γλωσσομάθειάν του, τὸ σπανίζον, σήμερον, Φαναρωτικὸν παραδοσιακὸν του πνεῦμα, καὶ τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος καὶ τοῦ προορισμοῦ του ὡς 'Ιεράρχου, ὡς χριστιανοῦ, ὡς καλοῦ ἀνθρώπου.

Ἄς τερματίσω ὅμως τὸν λόγον, Παναγιώτατε, διὰ νὰ ὀμιλῇ πλέον εἰς τὴν ψυχὴν μας, ἡ μνήμη καὶ ἡ περίληψις του, καὶ ἃς στρέψω, διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, τὴν ταπεινὴν μου φωνήν, πρὸς τὴν μακαρίαν ψυχὴν του:

'Αοίδιμε 'Ιεράρχα,

Ἄνευ δακρύων καὶ ὀλοφυρμῶν, μὲ εἰλικρινεῖς ὅμως μακαρισμούς, Σὲ προπέμπομεν σήμερον εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Συγκρατοῦνται τὰ δάκρυά μας εἰς τὰς πηγὰς των, ἀπὸ τὴν προσδοκίαν τῆς κοινῆς Ἀναστάσεως, καὶ ἀπὸ τὴν παρήγορον σκέψιν, ὅτι κατέρχεσαι εἰς τὸν τάφον ὡς περ σῖτος ὥριμος, κατὰ καιρὸν αὐτοῦ θεριζόμενος ἢ ὡς περ θυμωνιὰ ἄλωνος, καθ' ὥραν συγκομισθεῖσα ('Ιωβ ε', 26).

Πενθεῖ, βεβαίως, ἡ 'Αγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη 'Εκκλησία, διὰ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὸν καλὸν 'Ιεράρχην της. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πένθει, Σὲ μακαρίζει, διὰ τὴν ἐκ τῶν λυπηρῶν καὶ προσκαίρων πρὸς τὰ εὐφρόσυνα καὶ αἰώνια μετὰστασίν Σου, ἐπισφραγίζουσαν ἓνα μακρὸν καὶ τετιμημένον ἐπίγειον βίον, μεστὸν χριστιανικῆς πραότητος, πολυμεροῦς πλὴν καὶ ἀθορύβου φιλανθρωπίας, ἀνεπιδεικτικιάστου φιλεργίας, καὶ εὐγενείας ψυχῆς.

Ἡ συμπαθεστάτη εἰκὼν Σου, θὰ παραμείνῃ, ἔσαι, ἐγκεχαραγμένη εἰς τὴν πλάκα τῆς ψυχῆς ὅλων ἡμῶν καὶ εἰς τὸν κώδικα τῶν τιμιωτέρων ἀναμνήσεων τοῦ Φαναρίου καὶ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ἄλλους, ἐνθα εὐρίσκεται ἡ τροφὴ ἡμῶν.

Καὶ νῦν ὕψωσον, Παναγιώτατε Δέσποτα, ὡς Προκαθήμενος τῆς 'Εκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὡς πρῶτος τῶν μαθητῶν του, ὕψωσον τὰς 'Αγίας Σου χεῖρας καὶ δεθήτη μετὰ τῆς περιστοιχείσεως Σε Σεβασμίας 'Ιεραρχίας, ἔτι ἅπαξ, ὅπως ὁ Πανάγαθος Θεὸς δεχθῇ τὸν μεταστάντα πιστὸν λάτριν, καὶ γνήσιον ποιμένα τῆς 'Εκκλησίας Του, ἐν Χώρα ζώντων καὶ ἐν σκηναῖς δικαίων.

Αἰωνία Σου ἡ μνήμη ἀοίδιμε καὶ μακαριστὲ 'Ιεράρχα.

γενετήρας του, ἀκολούθως δέ, ἐκπατρίσθεις, ἐφοίτησεν εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς 'Αϊδελβέργης καὶ τῶν Παρισίων. Ἡ διδακτορική του διατριβὴ εἶχεν ἀντικείμενον τὰς ἐγγείους φορολογικὰς κοινότητας τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα (Die ländliche Steuergemeinde des byzantinischen Reiches im 10. Jahrh. Vierteljahrschr. f. Sozial- u. Wirtschaftsgeschichte, 20, 1927, σελ. 1-108).

Ἀπὸ τοῦ 1928 μέχρι τοῦ 1933 ὁ Ostrogorsky ἐδίδασκεν ὡς ὑφηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Breslau. Κληθεὶς ὑπὸ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βελιγραδίου, κατέλαβεν ἀπὸ τοῦ 1933 τὴν ἑδραν τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν. Τῷ 1946 ἐξελέγη ἀντεπιστέλλον καὶ τῷ 1948 τακτικὸν μέλος τῆς Σερβικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν, ἱδρυσε καὶ διηύθυνε τὸ παρὰ τῆς Ἀκαδημίας λειτουργοῦν Βυζαντινολογικὸν Ἰνστιτούτον, τοῦ ὁποίου τὸ περιοδικὸν δημοσίευμα Zbornik Radova Byzantol. Instituta ἀριθμεῖ ἤδη δέκα ἐπτὰ τόμους (ἀπὸ τοῦ 1952 κ.έ.) μὲ διεθνῇ συνεργασίαν καὶ προβολήν. Ὁ Ostrogorsky διετέλεσε πρόεδρος τοῦ ἐν Ἀχρίδι συνεληθόντος δωδεκάτου Διεθνoῦς Συνεδρίου τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν τῷ 1961 καὶ ἔκτοτε ἐπίτιμος πρόεδρος τῆς Διεθνoῦς Ἐνώσεως τῶν Βυζαντινῶν Σπουδῶν. Ὡσαύτως ὑπῆρξε μέλος πολλῶν ἐπιστημονικῶν ὀργανισμῶν καὶ ἑταιρειῶν: τῆς Medieval Academy of America, τῆς British Academy, ἐπίτιμον μέλος τῆς Historical Association of Great Britain, ἐπίτιμος διδάκτωρ τῶν Πανεπιστημίων τῆς Ὁξφόρδης, τῶν Παρισίων κλπ.

Ὁ Γεώργιος Ostrogorsky, τελευταῖος ἐπίγονος τῆς γεραρᾶς Σχολῆς τῶν Ῥώσων Βυζαντινολόγων, εὐρέθη ἐπὶ μίαν πεντηκονταετίαν εἰς τὸ προσκίνηον τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης. Τὸ συγγραφικόν του ἔργον διακρίνεται διὰ τὴν πληρότητα τῆς ἐρεύνης, διὰ τὴν πρωτοτυπίαν τῶν γνωμῶν, διὰ τὴν σαφήνειαν τῆς ἐκθέσεως καὶ τὴν χάριν τοῦ λόγου. Τὰ θέματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ συμβολὴ του ὑπῆρξε καιρία, ἀνήκουν προεχόντως εἰς τοὺς τομεῖς τῆς πολιτικῆς θεωρίας καὶ πράξεως, τῶν πολιτικῶν καὶ διοικητικῶν θεσμῶν, τῆς κοινωνίας τῆς ὑπαίθρου καὶ τῆς πόλεως, τῶν ἰδεολογικῶν ρευμάτων καὶ τῶν θρησκευτικῶν κρίσεων καί, βεβαίως, τῶν παντοίων προεκτάσεων τοῦ Βυζαντίου εἰς τὸν Σλαβικὸν κόσμον. Ἐν μικρογραφίᾳ ἡ ἰδιάζουσα αὕτη παρασκευὴ τοῦ ἀνδρὸς ἀντικατοπτρίζεται εἰς τὸ γνωστότατον εἰς τὸ εὐρύτερον παγκόσμιον κοινὸν συνθετικόν του σύγγραμμα Geschichte des Byzantinischen Staates, ἐκδοθὲν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ Handbuch der Altertumswissenschaft, XII, 1, 2 (ἐν Μονάχῳ, πρώτη ἐκδοσις 1940, τρίτη 1963), καὶ μεταφρασθὲν εἰς πολλὰς γλώσσας, τὴν Γαλλικὴν, τὴν Ἀγγλικὴν, τὴν Ἰταλικὴν, τὴν Σερβοκροατικὴν, τὴν Σλοβενικὴν, τὴν Πολωνικὴν κ.ά.

Εἰς μεγάλαν ἢ μικρότεραν συνθέσεις, εἰς μεγαλύτερας ἢ μικρότερας ἐρευνητικὰς ἐργασίας, τῶν ὁποίων ἐν τῷ συνόλῳ ὁ ἀριθμὸς προσεγγίζει τὰς διακοσίας, εἰς διεξοδικὰς βιβλιοκρισίας, ὁ Ostrogorsky ἐναπέθεσε τὸν μόχθον μιᾶς μακρᾶς ἐπιστημονικῆς δραστηριότητος· θὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα τὰς «Μελέτας

περὶ τῆς Ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς Εἰκονομαχίας» (Studien zur Geschichte des byzantinischen Bilderstreites, Breslau, 1929), τὴν ἐρευνᾶν περὶ τὴν Χρονολογίαν τοῦ Θεοφάνους κατὰ τὸν ἔβδομον καὶ τὸν ὄγδοον αἰῶνα (Die Chronologie des Theophanes im VII. und VIII. Jahrhundert, Byz. — Neugriechische Jahrbücher, 7, 1930, 1-56), τὰ βιβλία περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς Φεουδαρχίας (Pour l'histoire de la Féodalité byzantine, Βρυξέλλαι, 1954), περὶ τῆς Βυζαντινῆς ἀγροτικῆς κοινότητος (La commune rurale byzantine, Byzantion, 32, 1962, 139-166), καὶ Προβλήματα τῆς ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς ἀγροτικῆς τάξεως (Quelques problèmes de la paysanne rie byzantine, Βρυξέλλαι, 1956), τὴν μακρὰν μελέτην περὶ τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν εἰς τὸ Βυζάντιον (Pour l'histoire de l'immunité à Byzance, Byzantion, 28 1958, 165 - 254), τὰ δημοσιεύματα περὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὸν κόσμον τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος (The Byzantine Empire in the World of the Seventh Century, Dumbarton Oaks Papers, 13 1959, 1-21) καὶ περὶ τῶν Βυζαντινῶν πόλεων κατὰ τοὺς πρώτους μεσαιωνικοὺς χρόνους (Byzantine Cities in the Early Middle Ages, Αὐτόθι, 45-66), περὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς περιοχῆς τῶν Σερρῶν (La région de Serrés après la mort d' Etienne Dusan, Βελιγράδιον, 1965, εἰς τὴν Σερβοκροατικὴν μὲ περίληψιν γαλλιστί), ὡς καὶ τὰς ἐσχάτας συμβολὰς του: περὶ τῆς Ἀριστοκρατίας εἰς τὸ Βυζάντιον (Observations on the Aristocracy in Byzantium, Dumbarton Oaks Papers, 25, 1971, 1-32) καὶ τῶν τριῶν «πρακτικῶν» κοσμικῶν γαιοκτημόνων τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος (Drei Praktika weltlicher Grundbesitzer aus der ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts. Zbornik Rad. Viz. Inst., 14-15, 1973, 81-101).

Πολλὰ παλαιότερων ἐργασιῶν, συμπεριλαμβανομένων τῶν βιβλίων καὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, περιελήφθησαν ἐν Σερβοκροατικῇ μεταφράσει εἰς συναγωγὴν τῶν Ἀπάντων του (τόμοι ἐπτὰ): Εἰς δύο τόμους ὑπὸ τοὺς τίτλους Zur byzantinischen Geschichte. Ausgewählte kleine Schriften, Darmstadt, 1973, καὶ Byzanz und die Welt der Slawen. Beiträge zur Geschichte der byzantinisch — Slawischen Beziehungen, Darmstadt, 1974, ἀνετυπώθησαν πολλὰ τῶν εἰς τὴν Γερμανικὴν, Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν μελετῶν του.

Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Γεωργίου Ostrogorsky αἱ Βυζαντιναὶ σπουδαὶ ἀπώλεσαν ἓνα τῶν μεγαλυτέρων καὶ γονιμωτέρων ἐργατῶν τῆς τελευταίας πεντηκονταετίας, ἐξαίρετον ἐρευνητὴν τῆς ἐσωτερικῆς ἱστορίας τοῦ Βυζαντίου, ἱστορικὸν μὲ ἐκτάκτους συνθετικὰς ἱκανότητας καὶ ἀνακαινιστικὰς πρωτοβουλίας, ὀργανωτὴν καὶ διδάσκαλον, περὶ τὸν ὁποῖον ἐδημιουργήθη πλείαδες νεωτέρων ἐρευνητῶν. Ὡς ἄνθρωπος ὁ ἐκλιπὼν συνάδελφος συνεδύαζε τὴν φυσικὴν εὐγένειαν μὲ τὴν πραότητα τοῦ ἥθους καὶ τὴν λεπτότητα τῶν συναισθημάτων καὶ τῶν τρόπων. Ἡ ὅλη του προσωπικότης ἐξέπεμπεν ἰδιαιτέραν γοητείαν.

ΔΙΟΝ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἀνάγκη καταπολεμήσεως τοῦ φανατισμοῦ.

Μεθ' ἱκανοποιήσεως ἡ Χριστιανικὴ Οἰκουμένη ἐδέχθη τὸ σύνθημα τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου περὶ ἀναδείξεως τοῦ Νέου Ἔτους 1977 ὡς «ἔτους πλήρους θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ἀνεξίθρησκείας, συνεργασίας ὅλων τῶν θρησκειῶν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἰδιαίτερος ὡς ἔτους καταπολεμήσεως τῆς μεγάλης ἁμαρτίας, ποὺ μαστίζει τὴν ἀνθρωπότητα, ἥτοι τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ».

Ἀσφαλῶς ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς εἶναι ἡ γενεσιονοργὸς αἰτία πολλῶν κακῶν, ὡς λ. χ. τῆς μισαλλοδοξίας, τῆς ἐμπαθείας, τῆς ἐχθρότητος, τοῦ μίσους, τῆς ἐλλείψεως ἀντικειμενικῆς κρίσεως κ.τ.τ. Ὅθεν ἡ καταπολέμησις τῆς ῥίζης τῶν κακῶν τούτων εἶναι τι ἐπιβεβλημένον κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ τοῦ γνησίου Χριστιανικοῦ Πνεύματος, ὅπερ εἶναι Πνεῦμα ἀγάπης, καταλλαγῆς, εἰρήνης, συγχωρήσεως καὶ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν.

Οἷκοθεν νοεῖται, ὅτι ἡ καταπολέμησις τοῦ φανατισμοῦ ἐξ ὁρθοδόξου ἐπόψεως δὲν σημαίνει ψευδῆ εἰρηισμόν, ὁμολογιακὸν συγκρητισμόν, δογματικὸν μιναλισμόν καὶ σχετικοποίησιν τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἐκδήλωσιν ἀπλῶς ἀγάπης καὶ πρὸς αὐτοὺς τὸν ἀντιφρονοῦντας, διὰ τὸν ὁποῖον Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἔλεγε χαρακτηριστικῶς: «Μὴ τοῖνυν πρὸς ἐκείνους ἀργιαινώμεν, μηδὲ θυμὸν προβαλλώμεθα, ἀλλὰ μετὰ ἐπιεικείας αὐτοῖς διαλεγώμεθα· οὐδὲν γὰρ ἐπιεικείας καὶ πραότητος ἰσχυρότερον».

Ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ τοῦ Νέου Ἐνιαυτοῦ.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ κατὰ τὸ ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ τοῦ Νέου Ἔτους μῆνυμα αὐτοῦ ἐτόνισε, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι «ἐὰν διὰ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ ὕλισμοῦ ἡ ῥοπὴ τοῦ χρόνου εἶναι ἓνας καθημερινὸς θάνατος, διὰ τὴν ὑψιπετοῦσαν σκέψιν τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανισμοῦ ἡ ἐναλλαγὴ τῶν χρονικῶν στροφῶν οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἡρωϊκαὶ προσπάθειαι καὶ ἀγῶνες καὶ ἐνατενίσεις ἐλπιδοφόροι πρὸς τὸ τελικὸν παρὸν τῆς αἰωνιότητος».

Ἀληθῶς! Ὁ ὁρθόδοξος πιστὸς ἐν τῇ ῥοπῇ τοῦ χρόνου ζῇ τῶν «μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἐμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκων εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως» (Φιλιπ. γ', 13-14). Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ δὲν εἶναι τι στατικόν, ἀλλ' εὐρίσκεται πάντοτε ἐν δυναμικῇ ἐξελίξει καὶ κινήσει, ἐν τῷ περαιοτέρῳ καὶ πρὸς τὸ ἄνω γίνεσθαι καὶ διαμορφοῦσθαι ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀναπτύξεως ἐκάστον πιστοῦ «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώμα-

τος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. δ', 13). Ἡ ἀνάπτυξις αὐτὴ ποτὲ δὲν εἶναι ἄφιξις εἰς τὸ τέρας, κάματος, ἀδράνεια ἢ νωχέλεια, ἀλλὰ πορεία, δρόμος, ἀγών. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη τῆς συνεχοῦς νήψεως καὶ ἀσκήσεως, ἵνα ὁ πιστὸς «τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἐν εἰρήνῃ καὶ μετanoία ἐκτελέσῃ» καὶ ἔχῃ «χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηρικά».

Πρέπει νὰ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν.

Ἡ γερμανικὴ ἐφημερὶς «Frankfurter Allgemeine», ἀναφέρονσα σφηνομέτρησιν τῶν πόθων τῆς γερμανικῆς νεολαίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀναθεώρησιν τῆς διδασκομένης ἐν τοῖς σχολείοις ἐκπαιδευτικῆς ὕλης, χαρακτηρίζει ὡς «θαῦμα» τὸ γεγονός, ὅτι πολλοὶ γερμανοὶ νέοι ἐξεδήλωσαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διδάσκωνται Ἀρχαῖα Ἑλληνικά, Λατινικά καὶ περισσότερα Θρησκευτικά.

Τὸ γεγονός τοῦτο, ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν ἔναρξιν μιᾶς ἀντιστροφῆς μετρήσεως εἰς τοὺς προσανατολισμοὺς τῆς σημερινῆς νεολαίας, πρέπει νὰ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ὑπὸ Ἑλλήνων τινῶν, οἵτινες, διεπόμενοι ὑπὸ κακῶς νοουμένου «προοδευτικοῦ» πνεύματος, ἐποστηρίζουν τὴν κατάργησιν τῶν μαθημάτων τούτων ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις. Ἀληθὴς παιδεία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ υπάρξῃ ἄνευ ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν καὶ ἄνευ χριστιανικοῦ προσανατολισμοῦ.

Ἡ ὑγιὲς ψυχικὴ ἐξέλιξις τῶν νέων.

Καθ' ἃ ἐτονίσθη ὑπὸ ἀγγλικῆς ἐφημερίδος, ἔρευνα διενεργηθεῖσα προσφάτως ὑπὸ τοῦ ψυχιατρικοῦ Τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου ὠδήγησεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἀχαλίνωτος ἐλευθερία οὐ μόνον δὲν λύει τὰ ψυχολογικὰ προβλήματα τῆς νεολαίας, ἀλλ' ἀντιθέτως τὰ ἐπιδεινώνει καὶ τὰ καθιστᾷ πολυπλοκότερα. Πλέον συγκεκριμένως αἱ σημεριναὶ νεάνιδες ἡλικίας 14-19 ἐτῶν ὁδηγοῦνται εἰς τὴν ἀτελείαν καὶ τὴν αὐτοκαταστροφὴν πολὺ περισσότερον καὶ συχνότερον παρ' ὅσον ὠδηγοῦντο αἱ μητέρες αὐτῶν εἰς τὴν ἀντίστοιχον ἡλικίαν. Ἐνδεικτικὸν στοιχεῖον κατὰ τὴν αὐτὴν ἔρευναν εἶναι καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοκτονιῶν εἰς τὰς τάξεις τῶν νέων ἐδιπλασιάσθη κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν.

Ὅθεν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν πιστοποιεῖται, ὅτι ἡ μακρὰν τοῦ Χριστοῦ ἀχαλίνωτος ἐλευθερία εἶναι βλαβερὰ διὰ τοὺς νέους καὶ ὅτι πάντοτε ἰσχύουν οἱ λόγοι τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Χαλεπὸν ἡ νεότης, ὅτι εὐρίπιστον, εὐεξαπάτητον, εὐόλισθον καὶ σφοδρότερον δεῖται τοῦ χαλινοῦ». Ὁ χαλινὸς οὗτος δὲν εἶναι βεβαίως ἡ ἄκριτος, πειστικὴ καὶ ἄνευ ἀγάπης ἐπιβολὴ ἀπαγορευτικῶν διατάξεων, ἀλλ' ἡ ἐν ἐλευθερίᾳ οἰκεί-

ωσις υπό των νέων των χριστιανικών ιδεωδών, άτινα άναμοχλεύουν τα έσχατα όντολογικά βάθη της ύπάρξεώς των, έκκολάπτουν τον έσώτατον πυρήνα της νεανικής προσωπικότητας και πυροδοτούν πάντας τους έμφύτους, μυχαιτάτους και εύγενείς άξιολογικούς πόθους αυτής εις τρόπον ώστε ή καθ' όλου εξέλιξις της να είναι φυσιολογική και ύγιής.

Έγκληματική ενέργεια.

Όρθότατα αί δικαστικά άρχαι έπενέβησαν προς εξέτασιν και τιμωρίαν της έγκληματικής ενεργείας Έλλήνων κινηματογραφιστών, ούτινες κατά την παραγωγήν ενός φίλμ έπείσαν ανήλικον κορασίδα να συμμετάσχη καθ' όλως άπαράδεκτον τρόπον εις τό γύρισμα μιάς άνηθίκου «φυσικής» σκηνής.

Η τιμωρία των παραγωγών τούτων, ήτις δέον να είναι αυστηροτάτη και παραδειγματική, ούδόλως θα σημαίνει σκοταδιστικόν ή αντιδραστικόν πνεύμα. Η προστατευτική ποινική νομοθεσία και ή δικαστική έξουσία πρέπει διά κατασταλτικών μέτρων να προστατεύουν τους άνωρίμους πολίτας και την νεολαίαν εκ της καλλιτεχνικής καθαριδίνης. Πάσα ύγιής δημοκρατική κοινωνία έχει υποχρέωσιν να πράττη αυτό, όπως έχει καθήκον να περιορίζη τόσον την έλευθερίαν εις την διάδοσιν των ναρκωτικών ή των μεταδοτικών νοσημάτων, όσον και την έλευθερίαν εις τας εκδηλώσεις της πανουργίας της εκ της άρετής χωριζομένης ψευδοεπιστήμης. Είναι καιρός να αντιληφθούν οι πάντες, ότι ή άληθής έλευθερία δέον να συνδυάζεται με αυτοέλεγχον και με συναίσθησιν της κοινωνικής της ευθύνης.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Άνδρέου Μοναχοϋ Άγιορείτου (Χαραλάμπους Θεοφιλοπούλου), Η Άλήθεια (σύμβουλος πνευματικού προσανατολισμού), Άθήναι 1975, σ. 238.

Ό Όσιολογιώτατος Άγιορείτης μοναχός Άνδρέας (Θεοφιλόπουλος), γνωστός και εξ έτέρων δημοσιευμάτων αυτού περί του Άγίου Όρους και της Ευζαντινής Μουσικής, παρέδωκεν εις την δημοσιότητα νέον έποικοδομητικού χαρακτήρος έργον, επιγραφόμενον, «Η Άλήθεια».

Τό λαμπρως κεκοσμημένον διά βυζαντινών εικόνων βιβλίον αποτελεί άριστον πρακτικόν βοήθημα πνευματικού καταρτισμού παντός ενδιαφερομένου περί τά μεγάλα προβλήματα της ζωής. Ό σ. επί έτη πολλά ών μέλος της Άθωνικής Πολιτείας, συνεκέντρωσε τό

Διά πολλοστήν φοράν.

Έπί τη εύκαιρία του έν Πολωνία έορτασμού της «ήμέρας των μέσων επικοινωνίας», οι Πολωνοί επίσκοποι έκκλοφόρησαν μήνυμα, έν τω όποίω ούτοι τονίζουν εύθαρσώς τά εξής: «Δέν δυνάμεθα να άποσιωπήσωμεν τό γεγονός, ότι δέν γίνονται πλήρως σεβαστά τά θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών, όπως είναι και τό δικαίωμα της θρησκευτικής έλευθερίας. Δέν δυνάμεθα να σιωπήσωμεν, όταν άρνώνται εις την Έκκλησίαν τό δικαίωμα να κατέχη και να έπωφεληται έλευθέρως των μέσων επικοινωνίας... Δέν δυνάμεθα να μείνωμεν σιωπηλοί, όταν τό ραδιόφωνον, ή τηλεόρασις και τό θέατρον χρησιμοποιώνται διά την έξύμνησιν της ύλιστικής ιδεολογίας, διά τον άποχριστιανισμόν του λαού και την ύπονόμευσιν των θρησκευτικών άληθειών, ένω εις την Έκκλησίαν άρνούνται πλήρως την χρησιμοποίησιν των μέσων τούτων».

Τό υπό των πολωνών επισκόπων καταγγελλόμενον άπαράδεκτον καθεστώς άποδεικνύει ότι ού μόνον εις την Πολωνίαν, άλλ' εις πάσας σχεδόν τας κομμουνιστικάς χώρας, ούδόλως είναι δυνατόν να εκριζωθής τό έμφυτον θρησκευτικόν συναίσθημα. Δι' αυτό έν Ρωσία ή «Πράβδα», διαπιστούσα την άποτυχίαν της ρωσικής αντίθρησκευτικής προπαγάνδας, άποδεικνύει την ανάγκην συμμαχίας και μετά του Δυτικού άθείσμου και συνιστά, ίνα οι σταθμοί ραδιοφωνίας και τηλεφίας «μεταδίδουν, υπό μορφήν σεναρίων, άθείστικά μυθιστορήματα και θεατρικά έργα, άκόμη και Δυτικών συγγραφέων».

Όθεν διά πολλοστήν φοράν ένθεν μεν γίνεται φανερά ή έν ταίς κομμουνιστικάς χώραις κατάλυσις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, άφ' έτέρου δέ ή άλήθεια, ότι ούδεμία προπαγάνδα είναι δυνατόν να εξαλείψη την θρησκευτικήν ζωήν.

άπάνθισμα της πνευματικής πείρας και έν διαλογική κυρίως μορφή παρέχει άπλως και μεστάς περιεχομένου συμβουλās και λύσεις επί του προβλήματος της κατάρτις και του προορισμού του ανθρώπου, περί της ύπάρξεως του Θεού και του διαβόλου, περί του έργου του Χριστού διά την σωτηρίαν του ανθρώπου, περί του πνευματικού καταρτισμού και της μετά θάνατον ζωής. Μέγα μέρος του έργου καταλαμβάνει ή εξέτασις ζητημάτων, αναφερομένων εις την οικογένειαν και την κοινωνικήν ζωήν του ανθρώπου. Ό σ. αναπτύσσει τά περί διαφόρων αίρέσεων και έχθρών της χριστιανικής πίστεως, αναλύων συγχρόνως θεωρίας τινάς περί θρησκείας και της ζωής έν γένει.

Τό έργον κατακλείεται με τό περί προσευχής κεφάλαιον, αναδίδει δέ τό άρωμα της πνευματικής ζωής, ήν ό συγγραφέας ζή έν τη άσκήσει.

K. Γ. Μ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

— Τὴν 1ην Δεκεμβρίου 1976 ἐτελέσθη ὁ Ἁγιασμός ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ, ἐν ᾧ παρευρέθησαν ἅπαντες οἱ ὑπάλληλοι τῶν γραφείων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς. Περί δὲ τὴν 10ην πρωϊνὴν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφεῖμ προσεκάλεσεν τοὺς διευθυντὰς τῶν διαφόρων γραφείων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἔσχε μετ' αὐτῶν μακρὰν συνεργασίαν ἐπὶ θεμάτων ὑπηρεσιακῆς φύσεως, εὐχηθεὶς ἐν πρώτοις εὐδωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ κατὰ τὸν τρέχοντα μῆνα Δεκέμβριον. Ἐν συνεχείᾳ ἐλήφθησαν αἱ ἀπαραίτητοι ἀποφάσεις ἐπὶ διαφόρων θεμάτων, ἀπασχολούντων τὰ διάφορα γραφεῖα καὶ ἡ ὅλη σύσκεψις ἔληξε μετ' ὀδύνης καὶ ἐντολᾶς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου πρὸς τοὺς κ. διευθυντὰς.

— Τὴν 2αν Δεκεμβρίου 1976 ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου συνήλθεν εἰς τακτικὴν συνεδρίαν ἡ ἐπὶ τῆς συντάξεως-ἀναθεωρήσεως τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἐπιτροπὴ καὶ ἡσχολήθη μετ' ἔργον αὐτῆς.

— Τὴν 4ην Δεκεμβρίου καὶ περὶ τὴν 8ην πρωϊνὴν ὥραν προσήλθεν εἰς τὸν Ἱερὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῶν Ἀθηνῶν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. κ. Σεραφεῖμ καὶ παρέκολλήθη τὴν Θείαν Λειτουργίαν. Ἐν συνεχείᾳ δὲ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ θρόνου τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου ἐδέχθη τὰς συγχαρητήριους εὐχὰς Συνοδικῶν καὶ ἄλλων Ἀρχιερέων, Ἱερέων καὶ πλῆθους κόσμου.

Ἐπίσης ἡ Ὑφυπουργὸς Ἐθν. Παιδείας καὶ Ὁρθόδοξων κ. Λίνα Κουτσήφωρ μετέφερεν τὰς εὐχὰς τοῦ ἐν λόγῳ Ὑπουργείου εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον. Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ σώματος τῆς Χωροφυλακῆς κ. Νικόλαος Κουτσιανᾶς, πολλοὶ βουλευταὶ, ἀνώτατοι καὶ ἀνώτεροι κρατικοὶ ὑπάλληλοι ἐπεσκέφθησαν καὶ εὐχήθησαν δεόντως τὸν Ἀρχιεπίσκοπον.

Ἐξ ἄλλου διὰ τηλεγραφημάτων νῆχθησαν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κωνσταντῖνος Τσάτσος, ὁ Ἑλλην Πρωθυπουργὸς κ. Κωνσταντῖνος Καραμανλῆς, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ὁ Α', οἱ Πατριάρχαι καὶ οἱ Ἀρχιεπίσκοποι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁ Πάπας Παῦλος ὁ ΣΤ', ὡς ἐπίσης πολλοὶ Ἕλληες Ὑπουργοὶ καὶ Ὑφυπουργοί, Βουλευταὶ, Στρατηγοὶ καὶ πλῆθος κόσμου. Ἰδιαιτέρως πολλὰ τηλεφωνήματα ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ Ἰδιαίτερου Γραφείου τοῦ Μακαριωτάτου ἐκ τῆς πόλεως Καρδίτσας, ἰδιαίτερως πατρίδος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἀπαντὰ σχεδὸν τὰ τηλεγραφήματα καὶ τηλεφωνήματα κατέληγον μετ' εὐχὴν τῆς «κατ' ἄμφω ὑγείας καὶ μακρομερεύσεως» τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου.

— Τὴν 12ην Δεκεμβρίου 1976 ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. κ. Σεραφεῖμ ἐτέλεσε μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως «τῶν θυμάτων τῆς κομμουνιστικῆς κατὰ τοῦ ἔθνους ἐπιβουλῆς» εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Ἱερὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Τὴν ὅλην ἐκδήλωσιν διωργάνωσεν ἡ Νομαρχία Ἀττικῆς.

— Τὴν 13ην Δεκεμβρίου 1976 περὶ τὴν 17.00 ὥραν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προήδρευσε συνεδριάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Ὁρθοδ. Ἐφημ. Κλήρου Ἑλλάδος (Τ.Α.Κ.Ε.) ἐν τῇ αἴθουσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου. Κατ' αὐτὴν ἐλήφθησαν αἱ δεύουσαι ἀποφάσεις ἐπὶ θεμάτων ὑπηρεσιακῆς φύσεως τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

— Τὴν 20ην Δεκεμβρίου 1976 ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη ἐν τῷ Γραφείῳ Αὐτοῦ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου Ἱερεῖς ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ ἤκουσεν τ' ἀπασχολούντα αὐτοὺς θέματα. Μετὰ ταῦτα ἔδωσεν τὰς δεούσας ἐν-

τολὰς εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. διὰ τὴν δυνατὴν αὐτῶν ἐπίλυσιν. Ἐν συνεχείᾳ ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὸν κ. Κων/νον Δημογιάννην καὶ τοὺς ἐκ Ρωσίας κ. κ. Πέτρον Δουντινῶφ, Καθηγητὴν θεολόγων, μετεκπαιδευόμενον εἰς τὴν ἔδραν τῆς Κατὴς Διαθήκης ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν καὶ τὸν Ἱεροδιάκονον Μόδεστον Κοντιούνωφκα, οὗς συνώδενεν ὁ π. Μελέτιος Καλαμαράς.

— Τὴν 24ην Δεκεμβρίου 1976 ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. κ. Σεραφεῖμ ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Διαυλείας κ. Ἀλέξιος ἐπισκέφθη τὰ ἱδρύματα: α) Τὸ Ἀναμορφωτήριον Ἀρρένων ἐπὶ τῆς λεωφόρου Βουλιαγμένης, β) τὸ Σανατόριον εἰς Χολαργόν, ὡς καὶ τὸ παρακείμενον αὐτῷ Νοσοκομεῖον κρατουμένων καὶ γ) τὴν στέγην κατακοίτων. Ὁ Θεοφιλέστ. μετέφερεν εἰς τοὺς τροφίμους τῶν ὡς ἄνω ἱδρυμάτων Χριστουγεννιάτικον Χαίρετισμὸν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ διένειμε δῶρα καὶ ἐντυπα χριστιανικοῦ περιεχομένου.

— Τὴν 25ην Δεκεμβρίου 1976. ἐντὸς ἡλεκτρίζουσης τὰς ψυχὰς ἀτμοσφαιρας, μετ' ἀνταρτικὴν κατάνυξιν καὶ μεγαλοπρέπειαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφεῖμ ἐτέλεσε τὴν Θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Ἱερὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν τῶν Χριστουγέννων ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῶν ἱερ. Προϊσταμένων εἰς ἅπαντας τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ἐν ᾗ, μετὰ ἄλλων, τονίζεται, ὅτι «τὸ Σπῆλαιον τῆς Βηθλεὲμ, ὅπου ὁ Ἐνανθρωπήσας Θεὸς ἐσκήνωσε μόνος ἐν μέσῳ συμβολισμῶν τῆς ἀψύχου καὶ ἐμψύχου δημιουργίας, ἀναμένει ἀνὰ τοὺς αἰῶνας τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ εἰς παγκόσμιον Βηθλεεμικὴν καρδίαν πάντων τῶν λαῶν τῆς γῆς».

— Τὴν 30ην Δεκεμβρίου 1976 καὶ ὥραν 18.00' ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος παρέστη εἰς τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐνθα ὡμίλησεν ὁ Πρόεδρος αὐτῆς κ. Νικόλαος Λούρος μετ' ἔμβα «Σκέψεις γύρω στὸν Μεγάλον Λόγον». Μετὰ ταῦτα ὁ Γεν. Γραμματεὺς κ. Ἰωάννης Θεοδωρακόπουλος προέβη εἰς ἔκθεσιν τῶν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας πεπραγμένων κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1976 καὶ ἀνάγνωσιν τῶν ἀπονειμμένων μεταλλίων, βραβείων καὶ ἐπαίνων.

— Τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1976 καὶ ὥραν 11.00' εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Θρόνου τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἔκοψε τὴν Βασιλόπιττα. Παρέστησαν ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐθν. Παιδείας καὶ Ὁρθόδοξων κ. Βασίλειος Κοντογιαννόπουλος, οἱ Θεοφιλέστατοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἐπίσκοποι, Βουλευταὶ, Ἱερεῖς καὶ ἅπαν τὰ προσώπων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Πρὸ τῆς κοπῆς τῆς πίττας ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ὡμίλησε δεόντως εἰς τοὺς παρευρισκόμενους καὶ νῆχθη «Ἐτὶ πολλὰ καὶ Χριστιανικά, ἀγάπη, ὁμόνοια, εὐτυχία καὶ κάθε πρόδοον πνευματικὴν» κατὰ τὸ ἐπὶ θύραις ἱστάμενον Νέον Ἔτος 1977.

Ίερά Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

«Νικομήδεια» 1976

Ἐπὶ τῇ μετακομιδῇ τῶν Ἱερῶν Λειψάνων τοῦ Ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου ἐκ τοῦ Ἀγίου Ὄρους Ἀθῶνος εἰς τὴν πόλιν τῆς Κύμης, ἔδραν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου».

1. «Τιμητέον τοὺς Ἁγίους ὡς φίλους Χριστοῦ, ὡς τέκνα καὶ κληρονόμους Θεοῦ, ὡς φησὶν Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» (1.

Δαμασκηνός) και τιμητέον Αὐτοὺς προσέτι, διότι ἐν Αὐτοῖς ἐπαυαυαίνεται ὁ μόνος Ἅγιος Θεός, ὁ ἀγιαζὼν καὶ ἀναδεικνύων Αὐτοὺς, εἰς Πνευματοφόρους καὶ χαριτοβρύτους πηγὰς καὶ πολυφώτους ἀστέρας, εἰς τὸ στερέωμα τοῦ δι' Αὐτοῦ καὶ ἐν Αὐτῷ ἀποκατασταθέντος κόσμου. Τιμῶμεν καὶ προσκυνούμεν τὰ Ἅγια λείψανα Αὐτῶν, διότι ὁ Δεσπότης Χριστὸς ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς ὡς σωστικὰς πηγὰς... ποὺ ἀναβρῦνουν μύρον εὐωδίας».

Τὰ Ἱερὰ λείψανα τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ ἐν Ὁσιότητι μονάσσαντος καὶ διαλάμπαντος ἐν τῷ πανθέῳ τῶν Ἀγίων τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ζήσαντος κατὰ τὰ ἔτη 1749-1809 καὶ ἀναδειχθέντος εἰς μίαν ἐξέχουσαν μορφήν, Ἀγίου καὶ λογιωτάτου ἀνδρός, εὐλαβούμενοι ἀσπαζόμεθα ὡς ἐκέρσται αὐτοῦ ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ».

2. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἔτος 1782 εἰς ἡλικίαν 32 ἐτῶν ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀγίου Ὁρους διὰ τὴν ἐναντι τῆς Κύμης νησίδα Σκυροπούλαν πρὸς ἐξεύρεσιν χρόνου καὶ τόπου ἐρησυχάσεως πρὸς θεῖαν ἀναψυχὴν, μελέτην καὶ συγγραφὴν, καὶ συνδεθείς μετὸν Ἐπίσκοπον Εὐρίπου Ἱερόθεον καὶ τὸ λογικὸν αὐτοῦ Ποίμνιον καὶ συσφίγγας μετ' αὐτῶν τοὺς πνευματικούς δεσμούς, ἀπαύγασμα πολυτίμων τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν τὸ «Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον» του, διάδοχος τοῦ Ἱεροθέου, ὁ πνεύματι θείῳ ἐμφορούμενος Μητροπολίτης Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. κ. Σεραφεὶμ ἡγαθύνθη καὶ προέβη εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας εἰς Ἀγίον Ὁρος, ἔνθα ἐκοιμήθη ὁ Ὁσιος Νικόδημος, ὅπως δοθῇ μέρος τῶν Ἱερῶν λειψάνων του εἰς τὴν θείῳ βουλήματι κληρωθεῖσαν αὐτοῦ Μητρόπολιν πρὸς διηκεῖν εὐλογία καὶ ἀγιασμὸν τῶν κατοίκων τῆς Κύμης, ἀπογόνων τῶν κομισάντων τὰ δῶρα καὶ τὰς ἐπιστολάς ἀπὸ τὸν ἐξάδελφόν του Ἐπίσκοπον Ἱερόθεον.

3. Κατόπιν τῶν ἀνταλλαγεῖσιν ἐπιστολῶν μεταξὺ τοῦ Σεβασμιωτάτου καὶ τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς Μεγίστης Λαύρας Ἐπιτρόπων, ἀντιπροσωπεῖα μετέβη πρὸς παραλαβὴν καὶ μεταφορὰν τῶν λειψάνων εἰς Κύμην. Ἀμα τῷ ἀγγέλματι τῆς ἀποδοχῆς τοῦ αἰτήματος σύμψας ὁ λαὸς τῆς Κύμης ἀνέμενε τὸν ἐπὶ 194 ἔτη ἀπόντα τῷ σώματι Ἀγίον του σκιρτῶν ἀπὸ ἀνεκλάλητον χαρὰν τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς του. Τὴν Κυριακὴν 11ην Ἰουλίου τὴν πρωΐαν μετὰ τὴν Ἀρχιερατικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκ θέσεως χριστιανικοῦ βιβλίου καὶ γνωριμὰ μετὰ τὸ ἔργον τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου ἀποτελούμενον ἐξ 25 Πατερικῶν καὶ Θεολογικῶν βιβλίων. Κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ἐκίνησε ἡ Ἱερὰ πομπὴ ἐκ τῶν ὁρίων τῆς Ἐπαρχίας Καρυστίας, τῶν Ἱερῶν λειψάνων προπορευομένων καὶ τιμητικῶς ἀκολουθοῦντων αὐτὰ περὶ τὰ 50 ὄχημα, ἐνῶ οἱ κώδωνες τῶν Ἱερῶν Ναῶν κατὰ τὴν διέλευσιν ἐκ τῶν χωρίων ἐκρούοντο πανηγυρικῶς καὶ εὐφροσύνως. Μέχρι δὲ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἱ. λειψάνων διὰ μεγαφώνων ἠκούοντο ἀνὰ τὴν πόλιν ὕμνοι ἐξ Ἀγίου Ὁρους καὶ ἀποσπάσματα σχετικὰ μετὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου. Τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ἐξάρσεως ἐσημειώθη ἐντὼς εἰς τὴν Κύμην, κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας, ὅταν γονυπετὴς ὁ προερχόμενος τῆς πανηγύρεως Ἐπίσκοπος καὶ κατασυγκεκινημένος ὁ περιούσιος λαὸς τοῦ Κυρίου μετὰ τὸν Δήμαρχον αὐτοῦ ὑπεδέχθησαν τὸν Ἀγίον Νικόδημον. Μετέβησαν ἀκολουθῶντες εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, ὅπου ἐψάλη ἡ παράκλησις, ἐτελέσθη ὁ Ἀγιασμὸς καὶ ἐν κατακλείδι ἀνεγνώσθη τὸ Πιστοποιητικὸν τῆς παραδόσεως τῶν Ἱ. λειψάνων καὶ σύντομον βιογραφικὸν σημεῖωμα τοῦ Ἀγίου. Ἐκτοτε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπομένης ἑβδομάδος ἐτελοῦντο Ἑσπερινὸς, Παράκλησις καὶ Θεῖα Λειτουργία κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἀνεγινώσκοντο ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ὁσίου Νικοδήμου. Κατὰ δὲ τὴν κυριώνην ἡμέραν ὁμιλήσας ὁ Σεβασμιώτατος ἐξῆρε τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἀγίου καὶ ὑπεγράμμισε ὅτι αὐταὶ ὑπῆρξαν καρπὸς τῆς ἀδιαλείπτου χειραγωγίας αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

4. Μετὰ ταῦτα τῇ 18ῃ τοῦ μηνὸς μετέβημεν διὰ πλοίου εἰς τὴν Σκύρον κομίζοντες καὶ τὰ Ἱ. λείψανα. Εἰς τὸ εἰδικῶς ναυλωμένον πλοῖον συμμετέσχον πλὴν τοῦ Μητροπολίτου καὶ 15 κληρικῶν ἀνω τῶν 350 ἀτόμων ἐξ ὅλης σχεδὸν τῆς Ἐπαρχίας. Εἰς τὴν προκυμαίαν ἀνέμενον οἱ Ἐφημέριοι τῆς

Νήσου μετὰ τὸν κ. Δήμαρχον. Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἱερὰ πομπὴ κατευθύνθη πρὸς τὸν Ἀγίον Γεώργιον, τὸ Σκυριανὸν Μετόχιον τῆς Μεγίστης Λαύρας ἔνθα ἐτελέσθη ἡ Θεῖα Λειτουργία καὶ Ἀγιασμὸς. Περὶ τὴν ἑσπέραν ἐπανήλθομεν εἰς τὴν Κύμην καὶ οὕτω τῶν Νικομηδείων ληξάντων δόξαν ἀνεπέμψαμεν τῷ Τρισαγίῳ Θεῷ. Ὁ Ἀγιος τῶρα καὶ ἐπισήμως πολιτογραφούμενος εἰς τὸ Δημοτολόγιον τῆς Κύμης, μείζων τῶν δημοτῶν ὧν θὰ παραμένῃ ἕως τῆς Δευτέρας Παρουσίας τοῦ Κυρίου μετ' ἡμῶν ἀγιαζὼν, διδάσκων, σώζων, εὐεργετῶν, ἐλεῶν καὶ πρεσβεύων ὑπὲρ τῶν τιμώντων καὶ ἐν πίστει καὶ μετανοίᾳ προσκυνούντων τὰ χαριτόβρυτα αὐτοῦ λείψανα.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Πρακτικὸν Ἀνακομιδῆς Ἱερῶν Λειψάνων τοῦ Ἱερέως Παναγῆ (Παΐσιου) Τυπάλδου Μπασιά (Παπα-Μπασιά)

εἰς Ἱερὸν Ναὸν Ἀγ. Σπυρίδωνος Ληξουρίου.

Ἐν Ληξουρίᾳ σήμερον τὴν 6ην Ἰουνίου 1976, ἡμέραν Κυριακὴν τῶν Ἀγίων Πατέρων τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμένης Συνόδου καὶ ὥραν 4ην ἀπογευματινὴν καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίου Σπυρίδωνος Ληξουρίου καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ μνημείου τοῦ ἐν μακαρίοις Ἱερέως Παναγῆ (Παΐσιου) Τυπάλδου Μπασιά (Παπα-Μπασιά) προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κεφαλληνίας κ. Προκοπίου Α' (τοῦ Μενοῦν) πλαισιωμένου ὑπὸ Ἱερέων Ἀργοστολίου, Ληξουρίου καὶ Πάλλης, ὡς καὶ μοναζουσῶν ἐκ πασῶν τῶν Ἱερῶν Κοινοβίων Κεφαλληνίας ἐτελέσθη Ἑσπερινὸς παρακολουθούντων τῶν κ. κ. Χαραλάμπους Μεσσάρη Βουλευτοῦ Κεφαλληνίας, Παναγῆ Τρομπέτα Δημάρχου Ληξουρίου, Ἰωάννου Μ. Γερουλάνου συγγενοῦς τοῦ Παπα-Μπασιά, Παύλου Δελαπόρτα ἐπ. Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν, τοῦ Διοικητοῦ Χωροφυλακῆς Ληξουρίου καὶ πλῆθους εὐσεβῶν χριστιανῶν κατακλιουσάντων αὐθορμήτως τὸν χώρον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, τοῦ μνημείου, τὰς ὁδοὺς, τοὺς ἐξώστους καὶ τὰς στέγας τῶν πέριξ οἰκίδων.

Εἰς σύντομον ὁμιλίαν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ἐξῆρε τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ θαύματα τοῦ μακαριστοῦ Ἱερέως Παναγῆ Τυπάλδου Μπασιά (Παπα-Μπασιά), τὰ ὁποῖα ἐπέβαλλον τοῦτον ὡς ἅγιον εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τοῦ Ληξουρίου καὶ τῆς καθ' ὅλου Κεφαλληνιακῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἐπιγείου εἰσέτι ζωῆς του. Ἡ πεποιθήσις δὲ αὕτη συνεχισθεῖσα, δοκιμασθεῖσα καὶ αὐθρηῖσα ἤδη ἀπὸ τοῦ χρόνου, ὡς δεικνύει καὶ ἡ ὅλως αὐθόρμητος παρὰστασις τοῦ πολυπληθοῦς λαοῦ εἰς τὴν τελετὴν ταύτην τῆς ἀνακομιδῆς τῶν Ἱερῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Ἱερέως Παναγῆ Μπασιά, δέον νὰ λάβῃ καὶ τὴν ἐπίσημον Ἐκκλησιαστικὴν ἀναγνώρισιν κατὰ τὰ παραδεδεγμένα εἰς τὴν Ὁρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Εἶτα ἐκάλεσεν τοὺς πιστοὺς ἵνα ἐν προσευχῇ καὶ κατανύξει παρακολουθήσουν τὴν γενησομένην ἀνακομιδὴν τῶν Ἱερῶν λειψάνων, ἅτινα καὶ θὰ ἀποτελέσουν ἐν ἐκ τῶν αἰσθητῶν σημείων τῆς ζωτανύξης παρουσίας τῆς ἀγιότητος τοῦ μακαριστοῦ Παπα-Μπασιά.

Τοῦ λαοῦ συναινοῦντος καὶ ψάλλοντος ἐν κατανύξει ὁ Σεβασμιώτατος, ποιήσας διὰ τῆς σκαπάνης τὸν τύπον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐπὶ τοῦ μνημείου καὶ λέγοντος «ὁ πιστεῖν εἰς Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἂν ποθᾷ νη ζήσεται», ἔδωσε ἐντολὴν νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐκσκαφὴ τοῦ μνημείου. Ἀνοίγοντος τοῦ μνημείου ἐφάνησαν κατ' ἀρχὴν ἵχνη τοῦ φερέτρου καὶ ἄρρητος εὐωδία ἐξεπήδησε ἐκ τοῦ τάφου. Μετὰ ταῦτα ὁ Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Γκέλης κατελθὼν ἐντὸς τοῦ τάφου μετὰ προσοχῆς ἀπεκάλυψε τὸν τόπον τῶν Ἱερῶν λειψάνων, ὁ ὁποῖος ἦτο λασποῦδος ἐκ τῶν ὑδάτων, διὰ τῶν ὁποίων ἐπτότιζον τὰ ἄνωθεν τοῦ Ἱεροῦ λειψάνου φυτευθέντα ἐξ εὐλαβείας ἀνθ.

Ἐν συνεχείᾳ ἀρχόμενος ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐξήγαγεν τετραμήνην τὴν κέραμον, εἰς ἣν ἦσαν γεγραμμένα περίε τοῦ Σταυ-

ροῦ ΙΣ. ΧΡ. ΝΙΚΑ καὶ χρονολογίαι γεννήσεως καὶ κοιμήσεως 1801-1888. Κατόπιν τὴν κανδήλιαν καὶ ταύτην τεθραυσμένην. 'Επὶ τῆς τιμίας Κάρας ὑπῆρχον τεμάχια τοῦ 'Αέρος χρώματος ροῦ καὶ πασαμᾶ πρασίνου, τὰ ὅποια ἀφῆρεσεν ἵνα φανῇ ἡ ἁγία Κάρα. Ταύτης ἀποκαλυφθείσης παρεδόθη εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην, ὅστις δακρύων ἠυλόγησεν τὸν λαὸν αὐθορμήτως ψάλλοντος τὸ «τὶς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν...» καὶ ζητούντος τὴν εὐλογίαν τοῦ ἁγίου Παναγῆ. 'Η στιγμή ἦτο εἰς τὸ ἑπακρον συγκινητική! Τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν μετ' εὐλαβείας ἐσταυροκοπεῖτο δακρύων, πλεῖστοι δὲ ἐγουνύπησαν ἀπουνέμοντες τιμὴν εἰς τὸν ἅγιον.

Τὰ ὑπόλοιπα 'Ιερὰ Λειψάνα ὅσα δὲν εἶχον ἐκ τῆς ὑγρασίας διαβρωθῇ περισυνελέγησαν καὶ παρεδόθησαν εἰς τὸν Σεβασμιώτατον, ὅστις καὶ τὰ ἐναπέθεσεν ἐπὶ τῆς 'Αγίας Τραπεζῆς τοῦ 'Αγίου Σπυριδῶνος, ἵνα στεγνώσουν ἐκ τῆς ὑγρασίας.

Σημειωθῆτω ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περισυλλογῆς τῶν 'Ιερῶν Λειψάνων ἐγένετο τοσοῦτος συνωστισμὸς περὶ τοῦ τάφου ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ζητούντων μικρὸν τεμάχιον ἐκ τοῦ φερέτρου ἢ τῶν Λειψάνων πρὸς εὐλογίαν, ὥστε ὑπεχώρησε τὸ ἔδαφος καὶ κατέπεσεν ἐντὸς τοῦ μνήματος, τὸ ὅπου ὄν διηνοίγει καὶ πάλιν, συλλεγόντων καὶ τῶν ὑπολοίπων 'Ιερῶν Λειψάνων, εὐρέθησαν δὲ καὶ δεῦτερον κανδήλιον καὶ φιαλίδιον μύρου ἀνέπαφα.

Τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ ἀναμένοντος, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ἀνεκοίνωσεν, ὅτι τὰ 'Ιερὰ Λειψάνα τοποθετηθέντα ἐπὶ τῆς 'Αγίας Τραπεζῆς θὰ πλυθῶσι τὴν ἐπομένην μετὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, διότι εἶχεν ἤδη παρέλθει ἡ ὥρα.

"Οὕτως τὴν ἐπομένην 7ην 'Ιουνίου 1976 ἡμέραν Δευτέραν μετὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, εἰς ἣν ἐχοροστάτησεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, ἐλειτούργησεν ὁ ἐφημέριος π. Φώτιος Δεμπονέρας καὶ ὠμίλησεν ὁ Γεν. 'Αρχιερατικὸς 'Επίτροπος Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Γκέλης, παρόντων τῶν ἀνωτέρω καὶ πλῆθους λαοῦ, ἐντὸς τοῦ 'Ιεροῦ ἐπλήθησαν τὰ 'Ιερὰ Λειψάνα δι' εἰδικὸν ἀνθονέου κατὰσκευασθέντος ὑπὸ τῶν μοναζουσῶν τῆς 'Ιερᾶς Μονῆς 'Υπ. Θεοτόκου Κορωνάτου καὶ τοποθετηθέντα ἐντὸς τῆς Λειψανοθήκης προετέθησαν εἰς προσκύνησιν εἰς τὸ κέντρον τοῦ 'Ιεροῦ Ναοῦ καὶ ἐμπροσθεν τῆς 'Ιερᾶς εἰκόνος τοῦ ἁγίου Παναγῆ.

Οἱ χοροὶ τῶν ἱεροψαλτῶν ἔψαλλον ἐν κατανύξει τὸ 'Απολυτίκιον τοῦ ἁγίου Παναγῆ καὶ ἅπαντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν τὸν ἀναδείξαντα κατὰ τοὺς δυσχειμέρους τούτους καιροὺς τοιοῦτον πρότυπον ἀρετῆς καὶ εὐλαβείας πρὸς μίμησιν καὶ ἐνίσχυσιν εἰς τὴν κατὰ Θεὸν βίωσιν.

'Εκ τῶν παρισταμένων δι' ὀλίγων μεσῶν λόγων ὁ συγγενὴς τοῦ ἁγίου κ. 'Ιωάννης Μαρ. Γερουλάνος ἠυχάριστησεν τὸν Σεβασμιώτατον τὸν σχόντα τὴν πρωτοβουλίαν τῆς τοιαύτης πνευματικῆς εὐφροσύνης ὅλων τῶν χριστιανῶν τῆς πόλεως Ληξουρίου διὰ τῆς ἀνακομιδῆς τῶν 'Ιερῶν Λειψάνων καί, ἀφοῦ ἠυχῆθη τὰ βέλτιστα εἰς μήκιστα ἔτη, ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τῆς 'Εκκλησίας διὰ τὸν ἐξωραϊσμὸν τοῦ χώρου τοῦ τάφου καὶ ἄλλων ἔργων πρὸς δόξαν Θεοῦ.

'Ωσαύτως καὶ ὁ ἐπ. Εἰσαγγελεὺς κ. Παῦλος Δελαπόρτας ἠυχάριστησε διὰ τὴν τιμητικὴν πρόσκλησιν εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην πανδαισίαν καὶ εὐφροσύνην τῆς 'Εκκλησίας διὰ τῆς ἀναδείξεως καὶ προβολῆς ἐνὸς 'Αγίου ποῦ ἦτο καὶ θὰ ἀποτελῇ τὸν φάρον εἰς τὸν πνευματικὸν δρόμον τῶν χριστιανῶν.

Τέλος ὁ κ. Δήμαρχος Ληξουρίου Παναγῆς Τρομπέτας διὰ συγκινητικῶν λόγων, ἀφοῦ ἠυχάριστησε τὸν Σεβασμιώτατον διὰ τὴν δόξαν ἣν κατέλιπε εἰς Ληξοῦριον διὰ τῆς 'Ανακομιδῆς, διηγήθη σχετικὴν προφητείαν τοῦ ἁγίου διὰ τῆς ὁποίας εἶχεν ἀναγγελθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἐκλογή του ὡς Δημάρχου ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν ἅγιον διὰ τῆς 'Ανακομιδῆς καὶ ἄλλων ἔργων.

Πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἑσσεῖ μνήμην τοῦ μεγάλου γεγονότος τῆς 'Ανακομιδῆς τῶν 'Ιερῶν Λειψάνων τοῦ ἁγίου 'Ιερέως Παναγῆ (Παΐσιου) Τυπάλδου Μπασιά (Πατὰ-Μπασιά) συνετάγη τὸ παρὸν Πρακτικὸν καὶ ὑπογράφεται.

† Ὁ Μητροπολίτης Κεφαλληνίας ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ,

'Αρχιμ. 'Ιερόθεος 'Αλκ. Σουρβᾶνος,
Πρωτ./ρος Κων/νος Γεωρ. Γκέλης,
Πρωτ./ρος 'Ανδρέας 'Ηρ. Τσάκωνας,
'Ιερεὺς Φώτιος Δεμπονέρας,
'Ιερεὺς Διονύσιος Δρακονταειδῆς,
'Ηγουμένη 'Αγάθη Μεγαλογένους,
'Ηγουμένη Φιλαρέτη Νεοφύτου,
Μοναχὴ 'Ερμιόνη 'Αλεξανδροπούλου,
Γεράσιμος Δρακόπουλος, Πρωτοψάλτης,
Χαράλαμπος Μεσσάρης, Βουλευτὴς Κεφ/νίας,
Παναγῆς Τρομπέτας, Δήμαρχος Ληξουρίου,
Γεώργιος Κλειδέρης, Δ/τῆς Χωρ/κῆς Ληξουρίου,
'Ιωάννης Μαρ. Γερουλάνος,
Παῦλος Γ. Δελαπόρτας, ἐπ. Εἰσαγγελ. 'Εφετ.,
Εὐρυβιάδης Σκλάβος,
Σπυριδῶν Κ. Μάντουκας,
Φανούριος Μηνιάτης,
Μαριάνθη 'Ιωάν. Λυκούδη,
'Αντωνία Παν. Σταματελάτου,
Κυριακούλα Γερ. Κουνάδη.

"Επονται καὶ ἑτερεὶ πολλαὶ ὑπογραφαὶ παραστάντων.

'Ακριβὲς ἀντίγραφον

'Εν 'Αργοστολίῳ τῇ 10ῃ 'Ιουνίου 1976

Ὁ Γραμματεὺς

'Ιερᾶς Μητροπόλεως Κεφαλληνίας

† 'Αρχιμ. 'Ιερόθεος 'Αλκ. ΣΟΥΡΒΑΝΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ὁ "Αγιος Παναγῆς (Παΐσιος) Τυπάλδου Μπασιάς γόνος τῆς οἰκογενείας Τυπάλδου ἐγεννήθη εἰς Ληξοῦριον τὸ 1801 ἐκ γονέων εὐσεβῶν τοῦ Μιχαῆλ καὶ τῆς Ρεγγίνας, τὸ γένος Δελαπόρτας. Ἐλαβεν σημαντικὴν μόρφωσιν 'Ελληνικὴν καὶ Θεολογικὴν καὶ ὠμίλει τὴν Γαλλικὴν, 'Ιταλικὴν καὶ ἐγνώριζε τὴν Λατινικὴν. Ἐγένετο δημόσιος διδάσκαλος, ἀλλὰ παρητήθη ὅταν οἱ 'Αγγλοὶ ἐπιέζαν τοὺς Κεφαλλῆνας καὶ ἐδίδασκε κατ' οἶκον.

Τὸ 1836 ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ τότε 'Αρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας Παρθενίου Μακροῦ Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος. "Εκτοτε ἡ ζωὴ του ὅλη ἐδαπανήθη εἰς τὴν διακονίαν τῆς λατρείας καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν χριστιανῶν. Ἐλεῖμων εἰς τὸ ἄκρον. Κήρυξ τοῦ Θ. Λόγου δόκιμος. Λειτουργὸς ἄριστος, ἀσκητικὸς, ἐξομολόγος διακριτικὸς προσήλκυσε τὴν ἀγάπην τῶν χριστιανῶν. Ἐλαβε ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὸ χάρισμα τῆς προφητείας καὶ προέλεγε καὶ συνεβούλευε καταλλήλως, εἶχε καὶ προορατικὸν χάρισμα. Πωλήσας τὰ ὑπάρχοντά του τὰ διένευσε εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ὁ ἴδιος δὲ ἐφιλοξενεῖτο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συγγενοῦς του 'Ιωάννου Νικ. Γερουλάνου. Διετέλεσε 'Εφημέριος τοῦ 'Αγ. Σπυριδῶνος Ληξουρίου καὶ ἐν συνεχείᾳ 'Αγ. Σπυριδῶνος Πλατὺ Γυαλοῦ Ληξουρίου μέχρι τῆς θανάτου. Πιεζόμενος ὑπὸ ἀσθενείας κατὰ καιροὺς ὑπέμεινε ταύτην μεθ' ὑπομονῆς ὡς ὁ 'Απ. Παῦλος.

'Εκοιμήθη τὴν 7 'Ιουνίου 1888 εἰς Ληξοῦριον εἰς ἡλικίαν 88 ἐτῶν. Ἐγκωμιάσθη δεόντως ὑπὸ τοῦ τότε 'Αρχιεπισκόπου Κεφαλ. Γερμανοῦ Καλλιγᾶ μετέπειτα 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν καὶ ὑπὸ τοῦ τότε καθηγητοῦ Ζησίμου Γ. Π. Τυπάλδου. Ἐτάφη εἰς τὸν χώρον τοῦ 'Αγ. Σπυριδῶνος Ληξουρίου ἀπ' οὗ καὶ ἐγένετο ἡ ἀνακομιδὴ μετὰ 88 ἔτη.

Ίδρυσις Γυναικείας Κοινοβιακής Μονής

Περὶ ἰδρύσεως Ἱερᾶς Γυναικείας Κοινοβιακής Μονῆς Ἀγίου Μηνᾶ Περιχώρας Δράμας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου.

Ο ΓΗΡΟΓΡΟΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει:

1) Τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 1 καὶ 6 τοῦ Ν.Δ. 87/74 «περὶ ἐπαναφορᾶς ἐν ἰσχύϊ τοῦ Νόμου 671/1943», 2) τοῦ ἀρθροῦ 23 τοῦ Νόμου 671/1943 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», 3) τοῦ ὑπ' ἀριθ. 39/72 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ὁρθοδόξων Ἱερῶν Μονῶν καὶ Ἡσυχαστηρίων», 4) τὴν γνώμην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διαλαμβανομένων ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 4563/2247/4.10.76 ἐγγράφῳ αὐτῆς, 5) τὴν γνώμην τοῦ Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου διαλαμβανομένων ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 464/9.7.76 ἐγγράφῳ αὐτοῦ, ἀποφασίζομεν:

Ἰδρύεται Ἱερὰ Γυναικεία Κοινοβιακή Μονὴ τοῦ Ἀγίου Μηνᾶ, εἰς τὴν τοποθεσίαν Ταγκάλα τῆς Κοινότητος Περιχώρας Δράμας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου.

Ἡ παρούσα δημοσιευθῆτω διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1976

Ὁ ὑπουργὸς ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΑΛΛΗΣ

Ἀκριβὲς Ἀντίγραφον

5 Ἰανουαρίου 1977

† Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**Ίερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν**

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1398/73 Ν.Δ. «Περὶ συστάσεως ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.», 2) τὴν ὑπ' ἀριθ. 348/24.1.1975 ἡμετέραν Ἀπόφασιν «περὶ κατανομῆς τῶν ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἑνοριακοὺς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν» καὶ 3) τὸν ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμὸν «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακέρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ὁργανικῆς θέσεως Διακόνου τοῦ ἐν Ἀθῆναις Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Παρασκευῆς - Ἀττικῆς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ πρὸς τοῦτο κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 10ῃ Ἰανουαρίου 1977

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ίερὰ Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346/1976 «Περὶ τρόπου πληρώσεως ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων» καὶ τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακέρυξιν ὑποψηφίων διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων α) τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Ἀγίου Βλασίου καὶ β) τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Ταξιαρχῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱ. Κανόνων καὶ Νόμων ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἐν Κύμῃ τῇ 14ῃ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ίερὰ Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346/1976, «Περὶ τρόπου πληρώσεως Ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων καὶ συστάσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως», ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 3145/26-6-1976 σχετικὴν Ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «Περὶ ἰδρύσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως», καὶ προτιθέμενοι νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Μαρίου Κυνουρίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Τριπόλει τῇ 15ῃ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ίερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων 1) Ἀγίου Βησσαρίωνος Παλαιοχωρίου, 2) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἀχλαδοχωρίου, 3) Ἀγίου Νικολάου Βυτουμᾶ, 4) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γενεσίου, 5) Ἀγίου Γεωργίου Γλύνους, 6) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Καλλιρρόης, 7) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κλοκωτοῦ, 8) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Λαφίνας, 9) Ἀγίου Ἀθανασίου Σαρακίνης καὶ 10) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γαυρόβου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας νομικὰς διατάξεις, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ἅπαντα τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Τρικάλοις τῇ 18ῃ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ίερὰ Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ὁργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου Φλαμπούρων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακέρυξιν τῶν ὑποψηφίων τῆς ἐν λόγω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Αἰγίῳ τῇ 20ῃ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ίερὰ Μητρόπολις Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 33-36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346/1976 «Περὶ τρόπου πληρώσεως ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων καὶ συστάσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακέρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ταξιαρχῶν Φούρνων Ἑρμιονίδος, 2) Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου Σκαπετίου Τροιζηνίας, 3) Ἀγίου Χαράλαμπος Κάτω Φαναρίου Τροιζηνίας καὶ 4) Κοιμήσεως Θεοτόκου Παλαιῶν Λουτρῶν Μεθάνων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελ-

τιώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ὑδρα τῇ 20ῇ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Ὑδρας, Σπετσών καὶ Αἰγίνης ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φωκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1398/973 Ν.Δ. «Περὶ συστάσεως ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων», 2) τὴν ὑπ' ἀριθ. 6/30-11-76 ἡμετέραν ἀπόφασιν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἑνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ 3) τὸν ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ Κανονικὰ καὶ Νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ὁργανικῆς θέσεως Διακόνου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἐυαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἀμφίσσης.

Ἐν Ἀμφίσσῃ τῇ 21ῇ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Φωκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) Τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», 2) τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346/1976 «Περὶ τρόπου πληρώσεως Ἐφημερικῶν τινῶν θέσεων καὶ συστάσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως» καὶ 3) τὴν ὑπ' ἀριθ. 3154/26-6-1976 ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ ἰδρύσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς κενῆς ἐφημερικῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος τῆς Κοινοῦ τῆς Ἀθανασίου Διάκου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐν Ἀμφίσσῃ τῇ 21ῇ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Φωκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Νέας Σμύρνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν πληρωσὴν ἀνά μίαν κενῆς ἐφημερικῆς θέσεως τῶν κάτωθι Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἀγίου Ἀλεξάνδρου Παλαίου Φαλήρου, 2) Ἀγίας Παρασκευῆς Νέας Σμύρνης, 3) Ἀγίας Φωτεινῆς Νέας Σμύρνης, 4) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Λεωφ. Συγγροῦ (Ἀγ. Σώστη) καὶ 5) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Παλαίου Φαλήρου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Νέᾳ Σμύρνῃ τῇ 21ῇ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Νέας Σμύρνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φθιώτιδος

Προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κάτωθι κενὰς ἐφημερικὰς θέσεις, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῆς κειμένης Νομοθεσίας «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά. 1) Ἀχλαδίου, 2) Γουλεμίου, 3) Δρυμακίας, 4) Καινουρίου, 5) Κάτω Καλλιθέας, 6) Κυριακοχωρίου,

7) Λαμίας Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικολάου, 8) Μεσοχωρίου, 9) Μαυρίλου, 10) Νικολιτσίου, 11) Παναγιᾶς, 12) Πιτσιωτᾶς, 13) Πλατάνου, 14) Προφήτου Ἡλίου, 15) Παλ. Γιαννιτσῶν, 16) Δύο Βουνῶν, 17) Σκαμνοῦ, 18) Στυροφάκων, 19) Μαρμαράων, καὶ 20) Ἄνω Καλλιθέας.

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 27ῇ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱ. Ναῶν α) Κοιμήσεως Θεοτόκου, Βρουσούλας, β) Ἀγίου Ἀθανασίου Βαλανιδιορράχης καὶ γ) Ἀγίου Βασιλείου Καμυρίνης - Ζαλόγγου, τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐπαρχίας, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ἡμῖν αἰτήσιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων νομίμων δικαιολογητικῶν.

Ἐν Πρεβέζῃ τῇ 28ῇ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημερικὴν - ὁργανικὴν θέσιν τακτικῶν ἐφημερίων ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Χαλαράμπους Συκεῶν, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζώμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 30ῇ Δεκεμβρίου 1976.

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 33 παράγρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2/69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἀρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζώμενα πιστοποιητικά πρὸς κατάληψιν μιᾶς ἐκ τῶν χηρευσῶν θέσεων Ἐφημερίων τῶν κάτωθι Ἱερῶν Ἑνοριακῶν Ναῶν: 1) Ἀγ. Γεωργίου Παλαιοχωρακίου Δημαρίου, 2) Γενεσίου Ἰωάννου Προδρόμου Γιαννιωτίου Σκουληκαριᾶς, 3) Ἀγ. Σπυρίδωνος Πηγῆς Τετρακώμου, 4) Προφήτου Ἡλίου Κάτω Γραικικοῦ, 5) Ἀποστόλου Θωμᾶ Τόσπελα Πραμάντων, 6) Ἀγ. Ταξιάρχων συνοικισμοῦ Ἀγίου Δημητρίου Πέτα, 7) Ἀγ. Ἀναργύρων συνοικισμοῦ Ἀγίων Ἀναργύρων Ἀρτης, 8) Ζωοδόχου Πηγῆς Καλαμιᾶς καὶ 9) Ἀγ. Νικολάου συνοικισμοῦ Μελατῶν Μαρκινιάδος.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 30ῇ Δεκεμβρίου 1976

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κ λ η τ ή ρ ι ο ν θ έ σ π ι σ μ α

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Π ρ ό ς

Τὸν Ἀρχιμανδρίτην Χρυόσταστον Ἀπολωνάτων, τέως ἐφημέριον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος.

Καλεῖται ὅπως ἐμφανισθῇς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Δευτεροβάθμιου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, συνεδριάζοντος ἐν τοῖς

Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Ἰωάννου Γενναδίου 14, τῇ 16ῃ Φεβρουαρίου 1977 ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καὶ ὥρᾳ 9ῃ π.μ., ἵνα δικασθῇ, ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ κανονικοῖς παραπτώμασι, περὶ τῆς κατηγορίας κατεδικάσθης πρωτοδίκως εἰς τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως.

Προσεπιδηλοῦμεν σοι, ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῇς τῇ ὥς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῇ ἐρήμην.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΥ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Ἀλέξανδρος ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀθήναι: τῇ 10ῃ Ἰανουαρίου 1977

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Π ρ ὀ ς

Τὸν Ἀρχιμανδρίτην Μακάριον Βανδῶρον, τέως ἐφημέριον τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. (Ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῇς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Δευτεροβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, συνεδριάζοντος ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Ἰωάννου Γενναδίου 14, τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου 1977 ἡμέρᾳ Πέμπτῃ καὶ ὥρᾳ 9ῃ π.μ., ἵνα δικασθῇ, ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ κανονικοῖς παραπτώμασι, περὶ τῆς κατηγορίας κατεδικάσθης πρωτοδίκως εἰς τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως.

Προσεπιδηλοῦμεν σοι, ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῇς τῇ ὥς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῇ ἐρήμην.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΥ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Ἀλέξανδρος ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀθήναι: τῇ 10ῃ Ἰανουαρίου 1977

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Χρίστου Ἰω. Καθαρείου, Ἐπιτίμου Ἀρεοπαγίτου, Κράτος - Δικαστής, Ἀθῆναι 1976.

Ὁς πεπειραμένος νομομαθῆς, διακριθεὶς καὶ ὡς Ἀρεοπαγίτης, ὁ κ. Καθάριος ἀναλύει μετ' ἐπιστασίας καὶ ὀρθῆς κρίσεως τὰς ὑψηλὰς ἐννοίας «Κράτους», «Νόμου», καὶ «Δικαστοῦ», ἐπισημαίνων ἅμα ὅτι «τὸ Κράτος καὶ ὁ Νόμος τότε μόνον ἀποκτοῦν τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ὅταν ὑπάρχῃ Δικαιοσύνη, ἱσταμένη εἰς ὑψηλόν, εἰς ὕψιστον βαθμόν. Τοῦτο ἄλλωστε βεβαίον καὶ ὁ Θεόγνης, λέγων: «Ἐν δὲ Δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶς ἀρετὴ ἐστίν». Ὁ δὲ θεόπνευστος Προφῆτης Ἡσαίας ἐπιτάσσει, λέγων: «Δικαιοσύνην μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς». Βαθυστόχαστον ἄρθρον, ἄξιον ἰδιαίτερας προσοχῆς.

Χριστοδούλου Κ. Παρασκευᾶ ἱδ., Μητροπ. Δημητριάδος, «Κρίσις» στὴ σύγχρονη οἰκογένεια, ἐκδ. «Χρυσόπηγῃ», σελ. 96.

Τοῦ αὐτοῦ, Ὑπάρχει Θεός;

Τοῦ αὐτοῦ, Πρόδωκε ἡ Ἐκκλησία τὴν ἀποστολὴν τῆς;

Τοῦ αὐτοῦ, Φοβᾶται ἡ Θρησκεία τὴν Ἐπιστήμη;

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ περὶ Χριστολογίας διδασκαλία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (ἐκ τοῦ Γ' βιβλίου τῆς ἐκδοσεως ὀρθοδόξου πίστεως).

Τοῦ αὐτοῦ, Μ' ἐρωτοῦν οἱ Γονεῖς καὶ ἄπαντῶ, ἐκδ. «Χρυσόπηγῃ».

Τοῦ αὐτοῦ, Κυριακάτικοι Ἀντίλαλοι, ἐκδ. «Χρυσόπηγῃ».

Τοῦ αὐτοῦ «Μουσικολογικὰ ἀνάλεκτα», ἐκδ. Ἀπ. Διακονίας, Ἀθῆναι.

Γλαφυρὰ καὶ μετ' ἐπιστασίας γεγραμμένα ἐπὶκαιρα καὶ λίαν ὠφέλιμα μελετήματα. Κ. Γ. Μ.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Νικαίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† Ὁ Περιστερίου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἑσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 12 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἑόρτια Γράμματα.

Μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου κ. Δημητρίου ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις.

Ἑόρτιον μήνυμα Χριστουγέννων 1976 τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

Μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει.

«Ἐκκλησία» Ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας.

Παν. Ι. Ζέπου, Ἀκαδημαϊκοῦ, Καποδιστριας.

Καλαβρίας Αἰμιλιανοῦ, Ἡ Λατρεία δεικτικῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Μητροπ. Περιστερίου Ἀλεξάνδρου, Ἡ Α'. Προσυνοδικὴ διάσκεψις.

Γεωργ. Α. Γαλίτη, Κοσμήτορος Θεολ. Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ Καταλόγου θεμάτων τῆς μελλούσης Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Μητροπ. Ταλαντίου Ἀμβροσίου, Αἱ ἐνέργειαι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ Χιλιαστικοῦ Προβλήματος.

Ἀρχιμ. Συμεὼν Π. Κούτσα, Ἡ Κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἐκλογὴ Μητροπολίτου Κεντρῶς Ἀφρικῆς.

Ἰακώβου, Ἀρχιμ., Λόγος ἐπικήδειος ἐπὶ ἐκδήμῃ τοῦ Μητροπολίτου Νεοκαισαρείας κυροῦ Χρυσόστομου.

Διον. Α. Ζακυθηνοῦ, Γεώργιος Ostrogorsky.

Παρατηρήσεων στὴλῃ.

Βιβλιοκρισία.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλ. 710.734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 787.978.